

From
the People of Japan

ADB TA-9993 THA: โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

เส้นทางสู่ธุรกิจเกษตรยั่งยืน: แผน งานการลงทุนที่ครอบคลุมและเป็น มิตรต่อสภาพภูมิอากาศในจังหวัด น่าน

AIT
Asian Institute of Technology

NIPPON KOEI

TA 9993-THA: โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

สื่อเผยแพร่

เส้นทางสู่ธุรกิจเกษตรยั่งยืน: แผนงานการลงทุนที่ครอบคลุมและเป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในจังหวัดน่าน

กุมภาพันธ์ 2568

ชื่อโครงการ: โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

รหัสโครงการ: TA 9993-THA

เสนอต่อ: ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (OAE)

ประเภทเอกสาร: สื่อเผยแพร่ (Knowledge Product - KP5)

แก้ไขครั้งที่: 1

วันที่: 31 มกราคม 2568

ผู้เขียน: Vichelle Roaring-Arunsuwannakorn

รายงานของที่ปรึกษาฉบับนี้ไม่จำเป็นต้องสะท้อนมุมมองของธนาคารพัฒนาเอเชียหรือหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง และธนาคารพัฒนาเอเชียและหน่วยงานรัฐบาลไม่รับผิดชอบต่อนเนื้อหาของรายงาน

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

เส้นทางสู่ธุรกิจเกษตรยั่งยืนในจังหวัดน่าน: แผนงานการเติบโตที่ครอบคลุมและยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ

จังหวัดน่านเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญในภาคเหนือของประเทศไทย ต้องเผชิญกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการตัดไม้ทำลายป่า การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การเสื่อมโทรมของดิน และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จำกัดสำหรับเกษตรกรรายย่อย ความท้าทายเหล่านี้คุกคามความยั่งยืนของภาคเกษตรกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว อย่างไรก็ตาม เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) และการลงทุนในธุรกิจเกษตรที่ยั่งยืนเป็นโอกาสในการเปลี่ยนจังหวัดน่านให้กลายเป็นต้นแบบของการเกษตรที่ครอบคลุม เกิดความยืดหยุ่น และขับเคลื่อนโดยตลาด

จังหวัดน่านมีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำระดับภูมิภาคในด้านธุรกิจ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) โดยใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมการเงิน การสร้างแรงจูงใจจากรัฐบาล การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และเงินทุนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ แผนงานนี้จะระบุแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเกษตร เสริมสร้างการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ แผนงานนี้ยังให้แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการใช้ประโยชน์จากการเงิน แรงจูงใจจากรัฐบาล ความร่วมมือของภาคเอกชน และเงินทุนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนภาคส่วนเกษตรและอาหารที่มีความก้าวหน้าและเกิดความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ โดยการนำคำแนะนำด้านการลงทุนและนโยบายเหล่านี้ไปปฏิบัติ จังหวัดน่านสามารถเร่งการดำเนินการ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร และขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และยังคงทำเป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาการเกษตรที่ครอบคลุมและมีความยืดหยุ่นในประเทศไทยและอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ความท้าทายที่สำคัญ

แม้ว่าภาคธุรกิจการเกษตรของจังหวัดน่านจะมีศักยภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดสำคัญ 5 ประการ:

- (1) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จำกัด – เกษตรกรรายย่อยและผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ประสบปัญหาในการหาเงินทุนสำหรับการลงทุนในแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ เนื่องจากต้องพึ่งพาสินเชื่อที่ไม่เป็นทางการและต้นทุนการเงินที่สูง
- (2) โครงสร้างพื้นฐานและอุปสรรคทางการตลาด – เครือข่ายโลจิสติกส์ที่อ่อนแอ สิ่งอำนวยความสะดวกหลังการเก็บเกี่ยวที่ไม่เพียงพอ และต้นทุนการขนส่งที่สูง ทำให้จำกัดการเข้าถึงตลาด
- (3) ข้อจำกัดด้านการรับรองและการค้า – ต้นทุนที่สูงและขั้นตอนที่ซับซ้อนสำหรับแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และการรับรองเกษตรอินทรีย์จำกัดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการเข้าถึงตลาดส่งออกระดับพรีเมียม
- (4) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่อ่อนแอ – ห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจการเกษตรขาดการลงทุนด้านการแปรรูป การจัดเก็บ และการขนส่ง ทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง
- (5) ช่องว่างทางเพศและช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคม – ผู้หญิงและชุมชนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในเรื่องความเป็นเจ้าของที่ดิน การเข้าถึงทางการเงิน และบทบาทการตัดสินใจในธุรกิจเกษตร

เส้นทางเชิงกลยุทธ์เพื่อการลงทุนและการเติบโต

การขยายการสนับสนุนทางการเงินและเทคนิคสำหรับธุรกิจการเกษตร การเสริมสร้างการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเร่งการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้และการเติบโตของธุรกิจการเกษตร การขยายโปรแกรมการเงินระดับไมโคร (micro finance) เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และกลไกการจัดหาเงินทุนที่นำโดยสหกรณ์ สามารถสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยเปลี่ยนผ่านไปสู่แนวทางปฏิบัติที่เท่าทันภูมิอากาศได้

การเสริมสร้างแรงจูงใจจากภาครัฐและการส่งเสริมการลงทุน นโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยสามารถนำมาใช้สนับสนุนการนำเกษตรกรรวมเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ การขยายการเข้าถึงแรงจูงใจจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) รวมถึงการลดหย่อนภาษีสำหรับการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเท่าทันภูมิอากาศ เช่น การชลประทานด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ถ่านชีวภาพ และการบูรณาการพลังงานหมุนเวียน สามารถลดอุปสรรคทางการเงินสำหรับธุรกิจการเกษตรได้ การเสริมสร้างโปรแกรมของสำนักงานเกษตรจังหวัด (PACO) เพื่อเพิ่มการฝึกอบรมเกษตรกร เงินอุดหนุน และการสนับสนุนการรับรองแนวปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร จะช่วยปรับปรุงการนำแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ การจัดแนวกลยุทธ์ธุรกิจการเกษตรให้สอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ-หมุนเวียน-สีเขียว (BCG) ของประเทศไทยจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนและความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวได้

การเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnerships: PPP) การขยายการลงทุนในธุรกิจเกษตรผ่านเงินทุนที่มีผลกระทบ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าถือเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การกำหนดรูปแบบ PPP เพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของธุรกิจเกษตร รวมถึงการจัดเก็บหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการขนส่งเพื่อการส่งออก สามารถอำนวยความสะดวกในการลงทุนของภาคเอกชนได้ การเสริมสร้างภาคส่วนพืชผลที่มีมูลค่าสูง เช่น โกโก้ ตะไคร้ และฟักทอง จะทำให้จังหวัดน่านเป็นผู้นำในการทำเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืนสำหรับตลาดส่งออก การดึงดูดนักลงทุนที่มีผลกระทบซึ่งเน้นในเรื่องความยั่งยืน การมีส่วนร่วมทางเพศ และการพัฒนาชุมชน จะช่วยส่งเสริมธุรกิจ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศต่อไป

การบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงการลงทุนของ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างกระแสรายได้ที่หลากหลายสำหรับเกษตรกร การพัฒนาการท่องเที่ยวจากฟาร์มสู่โต๊ะอาหาร (Farm-to-Table) ประสบการณ์การทำฟาร์มอินทรีย์ และโฮมสเตย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะบูรณาการเกษตรกรรมเข้ากับการท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์จากการเสนอชื่อประเทศไทยให้เป็นมรดกโลกของยูเนสโกเพื่อเพิ่มการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมสามารถกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในจังหวัดน่านได้มากขึ้น การเสริมสร้างความร่วมมือทางการตลาดระหว่างธุรกิจการเกษตรและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจะขยายโอกาสทางการตลาดระดับพรีเมียมสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ขับเคลื่อนด้วยแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA-driven products)

การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงการค้า การปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ การเข้าถึงตลาด และการค้าข้ามพรมแดนมีความสำคัญต่อการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเกษตร การยกระดับสนามบินนานาชาติและการขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 จะช่วยลดต้นทุนการขนส่งสำหรับเกษตรกรในพื้นที่สูง การสนับสนุนโครงการการค้าข้ามพรมแดนอาเซียนจะทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรไปยังประเทศ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การลงทุนในแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับอีคอมเมิร์ซและระบบข้อมูลการค้าแบบตามเวลาจริง (Real Time) จะช่วยเสริมความแข็งแกร่งในการเข้าถึงตลาดสำหรับภาคธุรกิจเกษตรของจังหวัดน่านต่อไป

เส้นทางสู่การปฏิบัติ: นโยบายและลำดับความสำคัญของการลงทุน

เพื่อเปลี่ยนจังหวัดน่านให้กลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การดำเนินการดังต่อไปนี้:

- (1) ขยายการเข้าถึงทางการเงินสำหรับธุรกิจเกษตรผ่านรูปแบบการเงินแบบผสมผสาน สินเชื่อรายย่อย และเงินทุนที่มีเงื่อนไขผ่อนปรน
- (2) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของธุรกิจเกษตรในโครงการส่งเสริมการลงทุนที่สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และสำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้
- (3) พัฒนารูปแบบการร่วมทุนของภาครัฐและภาคเอกชน (PPP) เพื่อขับเคลื่อนการลงทุนภาคเอกชนในโครงสร้างพื้นฐานของธุรกิจเกษตร การแปรรูป และการขนส่ง
- (4) จัดหาเงินทุนจากกลไกระหว่างประเทศ เช่น การขยายขนาดโครงการ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศที่สอดคล้องกับเป้าหมายความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย
- (5) วางตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดน่านให้เป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการค้าที่ยั่งยืน โดยบูรณาการผลิตภัณฑ์ด้าน เกษตรเท่าทันภูมิอากาศเข้ากับการท่องเที่ยวที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและการขยายตัวของการค้าในภูมิภาค

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

เส้นทางสู่ธุรกิจเกษตรยั่งยืนในจังหวัดน่าน: แผนงานการเติบโตที่ครอบคลุมและยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ
ความท้าทายที่สำคัญ
เส้นทางเชิงกลยุทธ์เพื่อการลงทุนและการเติบโต
เส้นทางสู่การปฏิบัติ: นโยบายและลำดับความสำคัญของการลงทุน

ก

ก

ก

ข

ค

สารบัญ

ง

สารบัญตาราง

ข

สารบัญรูป

ข

รายการตัวย่อ

ข

1. บทนำ

ด

- 1.1 ความเป็นมา
- 1.2 หลักการ เหตุผล และวิธีการศึกษา
- 1.3 แนวทางการศึกษา
- 1.4 ผลงานสำคัญที่ส่งมอบ

ด

ด

๒

๒

2. แนวโน้มธุรกิจการเกษตรของประเทศไทย (พ.ศ.2565-2573)

๔

- 2.1 การคาดการณ์การเติบโตของตลาดธุรกิจการเกษตร
- 2.2 นวัตกรรมเทคโนโลยีในธุรกิจการเกษตร
- 2.3 การเข้าถึงตลาดต่างประเทศ
- 2.4 การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของผู้บริโภค
- 2.5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืน

๔

๕

๕

๖

๖

3. การวิเคราะห์สถานการณ์ธุรกิจการเกษตรจังหวัดน่าน

๗

- 3.1 บริบททางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
- 3.2 เกษตรเท่าทันภูมิอากาศในจังหวัดน่าน
- 3.3 โอกาสและความท้าทายใหม่ในภาคธุรกิจการเกษตรของจังหวัดน่าน

๗

๙

๑๑

4. การพัฒนาแผนงานการลงทุนจังหวัดน่าน: การกำหนดสถานการณ์และข้อควรพิจารณาที่สำคัญ

๑๓

- 4.1 การสนับสนุนธุรกิจการเกษตรและแนวปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศในจังหวัดน่าน
- 4.2 การใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและมรดกวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๑๓

๑๔

5. การลงทุนในโครงการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดน่าน	๑๖
5.1 โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับชาติและระดับจังหวัด	๑๖
5.2 การค้าข้ามพรมแดนและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	๑๗
5.3 โครงการความเชื่อมโยงของสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) “สพพ.” หรือ “NEDA”	๑๘
5.4 โครงการท้องถิ่นและชุมชน	๑๙
6. กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน	๒๐
6.1 แผนและกลยุทธ์ระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน	๒๐
6.2 กลไกและกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง	๒๓
6.3 ข้อตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน	๒๖
6.4 ข้อตกลงการค้าภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน	๒๗
6.5 กลยุทธ์ของพันธมิตรการพัฒนา	๓๐
6.6 แผนปฏิบัติการประเทศของ ADB ไทย (COBP) พ.ศ.2564-2568	๓๐
7. โครงการริเริ่มการคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ: ผลกระทบที่มีต่อจังหวัดน่าน	๓๓
7.1 แนวทางกลยุทธ์ภาคการขนส่งของ ADB 2030 และกลยุทธ์การลงทุนระดับภูมิภาค	๓๓
7.2 การพัฒนาเส้นทางรถไฟระหว่างเวียดนาม หลาวกาย-ฮาลอง (Lao Cai-Ha Long) และการเข้าถึงมณฑลยูนนานของจีน ๓๔	
7.3 โครงการรถไฟความเร็วสูงของประเทศไทย สายกรุงเทพฯ-หนองคาย (Bangkok-Nong Khai Line) และการบูรณาการภูมิภาค	๓๔
7.4 โครงการรถไฟชายฝั่งตะวันออกของมาเลเซีย (ECRL) และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายรถไฟแพน-เอเชีย (Pan-Asia Railway Network)	๓๔
8. การลงทุนในธุรกิจเกษตร วิถีชีวิตทางเลือก และการพัฒนาโซ่อุปทานในจังหวัดน่าน	๓๖
8.1 การเปลี่ยนแปลงจากเกษตรเชิงเดี่ยวสู่ระบบเกษตรที่หลากหลายและเป็นมิตรต่อสภาพอากาศ	๓๖
8.2 ช่องว่างด้านการลงทุนในพืชมูลค่าสูงและทางเลือกในการดำรงชีวิต	๓๖
8.3 อุปสรรคด้านโซ่อุปทาน และตลาด	๓๗
9. ขยายขนาดและส่งเสริมการเข้าถึงตลาดสำหรับพืชมูลค่าสูงและทางเลือกในการดำรงชีวิต	๓๘
9.1 การเปลี่ยนผ่านสู่ธุรกิจเกษตรอัจฉริยะด้านสภาพภูมิอากาศ	๓๘
9.2 ห่วงโซ่มูลค่าหลักในจังหวัดน่าน	๓๙
9.3 ทางเลือกในการดำรงชีวิต: การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ	๔๑
9.4 การดำเนินการหลักเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาด	๔๑
10. การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรที่ไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ: การเอาชนะอุปสรรคและการส่งเสริมการนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน	๔๓

10.1	การนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้ในกลุ่มผู้หญิงและชุมชนพื้นเมือง	๔๓
10.2	มิติหญิงชายและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	๔๔
10.3	บทเรียนจากแนวทางที่ดีที่สุดในโลกสำหรับกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อมิติหญิงชาย	๔๕
10.4	การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรที่ไวต่อเพศในจังหวัดน่าน	๔๗
11.	การเสริมสร้างความพร้อมในการลงทุนและการสนับสนุนทางนโยบายสำหรับ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ในจังหวัดน่าน: ข้อมูลเชิงลึกจากภูมิภาคที่คล้ายคลึงกัน	๔๘
11.1	ความต้องการการลงทุนสำหรับ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ในจังหวัดน่าน	๔๘
11.2	ข้อมูลเชิงลึกจากภูมิภาคที่คล้ายคลึงกัน	๔๘
11.3	กรณีศึกษาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดของ CSA: บทเรียนสำหรับจังหวัดน่าน	๔๙
11.4	ทางเลือกการเงินสำหรับธุรกิจการเกษตรและการนำ CSA ไปใช้ในจังหวัดน่าน	๕๐
12.	เส้นทางสู่การเกษตรธุรกิจที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน: แผนที่เส้นทางสู่การเติบโตที่ครอบคลุมและทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ	๕๗
12.1	เส้นทางสู่ความยืดหยุ่นทางการเงินและเทคนิค	๕๗
12.2	เส้นทางสู่การเติบโตของการลงทุน: การเสริมสร้างแรงจูงใจจากรัฐบาล	๕๗
12.3	เส้นทางสู่การขยายภาคเอกชน: การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP) และการลงทุนที่มีผลกระทบ	๕๘
12.4	เส้นทางสู่การจัดหาทุนจากต่างประเทศ: การใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนา	๕๘
12.5	เส้นทางสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการบูรณาการทางวัฒนธรรม	๕๘
12.6	เส้นทางสู่การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและการค้าระหว่างประเทศ	๕๙
12.7	การขยายการเงินที่ยั่งยืนตามสภาพภูมิอากาศและโมเดล PPP	๕๙
12.8	แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในระดับโลกสำหรับการนำ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน	๕๙
12.9	การดำเนินการกลยุทธ์ธุรกิจเกษตรอย่างครบวงจร	๖๐
13.	เอกสารอ้างอิง	๖๑
13.1	รายงานและสื่อสิ่งพิมพ์	๖๑
13.2	General Websites Consulted	๖๓

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1: ข้อมูลด้านประชากรของตำบลบัวใหญ่	๗
ตารางที่ 2: โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและคมนาคมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน	๑๗
ตารางที่ 4: กลยุทธ์ระดับชาติที่มีผลกระทบต่อจังหวัดน่าน	๒๑
ตารางที่ 5: กลไกและกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค	๒๔
ตารางที่ 6: ข้อตกลงการค้าระดับภูมิภาค	๒๙
ตารางที่ 8: กลยุทธ์ของธนาคารเพื่อการพัฒนาและพันธมิตรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดน่าน , ประเทศไทย	๓๒
ตารางที่ 9: โครงการการขนส่งหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเชื่อมโยงในจังหวัดน่าน	๓๔

สารบัญรูป

รูปที่ 1: โกล์: การขยายตัวของพืชมูลค่าสูง	๓๙
รูปที่ 2: ตะไคร้และน้ำมันหอมระเหย: การเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางการตลาด	๔๐

รายการตัวย่อ

AANZFTA	ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement ความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรี อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์
ACMECS	Ayeyarwady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง
ADB	Asian Development Bank ธนาคารพัฒนาเอเชีย
AFTA	ASEAN Free Trade Area เขตการค้าเสรีอาเซียน
AJCEP	ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอาเซียน - ญี่ปุ่น
AKFTA	ASEAN-Korea Free Trade Agreement ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ASEM	Asia-Europe Meeting การประชุมเอเชีย-ยุโรป
BCG	Bio-Circular-Green Economy Model โมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว
BIMSTEC	Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ
BOI	Board of Investment (Thailand) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (ประเทศไทย)
COP	Conference of the Parties (United Nations Climate Conferences) การประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
COVID	Coronavirus Disease โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
CSA	Climate-Smart Agriculture เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ
CSAM	Centre for Sustainable Agricultural Mechanization ศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรที่ยั่งยืน
DEPA	Digital Economy Promotion Agency สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
ECRL	East Coast Rail Link ทางรถไฟเชื่อมชายฝั่งตะวันออก
EEC	Eastern Economic Corridor โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
FAF	ASEAN Cooperation in Food, Agriculture and Forestry ความร่วมมือด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้ แห่งอาเซียน

FAO	Food and Agriculture Organization องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
FDA	Food and Drug Administration (Thailand) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (ประเทศไทย)
FGD	Focus Group Discussion การสนทนากลุ่ม
GAP	Good Agricultural Practices การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
GCF	Green Climate Fund กองทุนภูมิอากาศสีเขียว
GMP	Good Manufacturing Practices หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต
GMS	Greater Mekong Subregion อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points การวิเคราะห์อันตรายและจุดควบคุมวิกฤติ
IFAD	International Fund for Agricultural Development กองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม
JFPR	Japan Fund for Prosperous and Resilient Asia and the Pacific กองทุนญี่ปุ่นเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและยืดหยุ่นแห่งเอเชียและแปซิฟิก
MOAC	Ministry of Agriculture and Cooperatives กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
MOC	Ministry of Commerce กระทรวงพาณิชย์
MOIC	Ministry of Industry and Commerce กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า
MRC	Mekong River Commission คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง
NDCs	Nationally Determined Contributions การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด
NEDA	Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)
NESDC	National Economic and Social Development Council สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
OAE	Office of Agricultural Economics สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
PAEO	Provincial Agricultural Extension Offices สำนักงานเกษตรจังหวัด
PGS	Participatory Guarantee System ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม
PPP	Public-Private Partnership การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ
RCEP	Regional Comprehensive Economic Partnership ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค
SDG	Sustainable Development Goals เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
SMEs	Small and Medium Enterprises วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
TA	Technical Assistance ความช่วยเหลือด้านเทคนิค
THA	Thailand ประเทศไทย

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

UNDP	United Nations Development Programme โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UNESCAP	United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ในเดือนมิถุนายน 2020 ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ได้อนุมัติความช่วยเหลือทางวิชาการ (TA) 9993-THA โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง ซึ่งได้รับทุนจากกองทุนญี่ปุ่นเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและยืดหยุ่นแห่งเอเชียและแปซิฟิก (JFPR) โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (MOAC) เป็นหน่วยงานบริหาร และมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (OAE) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานและดำเนินการ

ความช่วยเหลือทางเทคนิคมีเป้าหมายเพื่อลดความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวของชุมชนและระบบนิเวศในพื้นที่สูง นอกจากนี้ยังมุ่งหวังที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ในครัวเรือนและความมั่นคงด้านอาหาร กระตุ้นการจ้างงานในพื้นที่ชนบท และสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยภายหลังการระบาดของโควิด-19 ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับคือความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรในพื้นที่สูงที่ดีขึ้น โดยผลลัพธ์ที่สำคัญคือการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำเอาแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้

ความช่วยเหลือทางเทคนิคกำหนดผลผลิตของโครงการไว้ 4 ประการ:

- (1) การประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรกรรมที่สูง;
- (2) การจัดลำดับความสำคัญและวิเคราะห์แนวปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ที่ตอบสนองต่อมิติหญิงชายและการระบาดของโรคโควิด-19;
- (3) การประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การเพิ่มมูลค่า และความเชื่อมโยงของตลาด; และ
- (4) การเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานในท้องถิ่นและชุมชนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1.2 หลักการ เหตุผล และวิธีการศึกษา

จังหวัดน่านมีพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งเผชิญกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น การเสื่อมโทรมของดิน การตัดไม้ทำลายป่า และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่เพิ่มมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้คุกคามต่อผลผลิตทางการเกษตร ความมั่นคงด้านอาหาร และความเป็นอยู่ของชนบท แนวปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ สนองแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการบรรเทาความท้าทายเหล่านี้ โดยเพิ่มความสามารถในการสร้างความยืดหยุ่น ก่อให้เกิดความยั่งยืน และเพิ่มความอยู่รอดทางเศรษฐกิจในภาคเกษตรของจังหวัด

สื่อเผยแพร่ฉบับนี้ได้รวบรวมข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับภูมิทัศน์ทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดน่าน โดยสำรวจเส้นทางสำหรับการบูรณาการแนวทางปฏิบัติด้าน เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ และการขยายขอบเขตการพัฒนาธุรกิจการเกษตรอย่างยั่งยืน เอกสารนี้พัฒนาขึ้นภายใต้โครงการ ADB TA 9993-THA ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายด้านความสามารถในการสร้างความยืดหยุ่นเพื่อรับมือกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง และการฟื้นฟูหลัง COVID-19 ของประเทศไทย เอกสารจะทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้เพื่อชี้แนะการลงทุนและการหนุนเสริมของ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศในจังหวัดน่าน โดยทำแผนที่นำทางการนำเอาแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ ระบุโอกาสในการลงทุน และวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจการเกษตร

นอกจากนี้ ยังวางรากฐานสำหรับ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ และโอกาสในการลงทุนด้านธุรกิจการเกษตรโดยสนับสนุนนโยบาย กลไกการเงิน และบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริม

1.3 แนวทางการศึกษา

เอกสารนี้รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสร้างการวิเคราะห์และการประเมินพื้นฐานที่ดำเนินการภายใต้ โครงการ TA 9993 โดยอิงจากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างครอบคลุม:

เอกสารโครงการ ADB TA 9993 – ซึ่งรวมถึงรายงานการศึกษาเบื้องต้น การศึกษาด้านการติดตามและประเมินผล และการ ประเมินพืชผลทางเลือกและแนวทางปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ เพื่อประเมินการนำแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศไป ปฏิบัติ โอกาสทางธุรกิจการเกษตร และกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องในจังหวัดน่าน

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย – ข้อมูลเชิงลึกรวบรวมจากการประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (ตุลาคม 2024) และการประชุมเชิงปฏิบัติการภาคเอกชนเกี่ยวกับ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (ธันวาคม 2024) การประชุมเชิงปฏิบัติการเหล่านี้ให้มุมมองของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนำแนวทางปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมา ใช้ การเข้าถึงตลาด และกลยุทธ์ด้านการเงิน ขณะเดียวกันก็มีส่วนร่วมกับเกษตรกรในท้องถิ่น ธุรกิจการเกษตร สถาบันการเงิน และผู้กำหนดนโยบาย เพื่อทำความเข้าใจกับความท้าทายและศักยภาพในการลงทุน

การทบทวนนโยบาย – มีการตรวจสอบนโยบายระดับชาติและระดับจังหวัด รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์แห่งชาติด้านการเกษตร (พ.ศ.2561–2580) เพื่อให้กลยุทธ์ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการประเมินกลไกการเงินและโครงสร้างแรงจูงใจที่จะสนับสนุนการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ในจังหวัดน่าน

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า – การประเมินภาคการเกษตรของจังหวัดในระดับท้องถิ่นได้ดำเนินการเพื่อประเมินความต้องการ ของตลาด ช่องว่างของห่วงโซ่อุปทาน และโอกาสในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับพืชที่มีมูลค่าสูงและทนทานต่อสภาพ ภูมิอากาศ

กรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ – มีการวิเคราะห์โมเดลการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้อย่างประสบความสำเร็จจากพื้นที่สูง ที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเชิงปฏิบัติ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในภูมิภาคและระดับ นานาชาติช่วยกำหนดคำแนะนำเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับจังหวัดน่าน

1.4 ผลงานสำคัญที่ส่งมอบ

ผลที่ได้จากแนวทางนี้จะถูกนำมาสังเคราะห์เป็นแผนที่นำทางที่ระบุลำดับความสำคัญของการลงทุน เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เอกสารนี้ทำหน้าที่เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนใน จังหวัดน่าน โดยบูรณาการนโยบาย กลไกการเงิน และบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจการเกษตรที่มี ความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ

เอกสารเผยแพร่ที่พัฒนาขึ้นภายใต้โครงการ TA 9993 (ผลิตภัณฑ์ที่ 2, Aide Memoire Action 11) ประกอบด้วย KP5 ฉบับ สมบูรณ์: เส้นทางสู่ธุรกิจเกษตรยั่งยืน: แผนงานการลงทุนที่ครอบคลุมและเป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในจังหวัดน่าน โดย ได้รับการสนับสนุนจากหนังสือเพิ่มเติมอีก 2 เล่ม:

เล่มที่ 1: การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าและการประเมินอุปสงค์ของตลาด – การตรวจสอบศักยภาพของตลาดสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ การแปรรูป และกลยุทธ์การสร้างตราสินค้า

เล่มที่ 2: แผนปฏิบัติการการพัฒนาภาคเอกชนและธุรกิจเกษตรแบบบูรณาการ – มุ่งเน้นการบูรณาการธุรกิจขนาดเล็กและเกษตรกรรายย่อยเข้ากับห่วงโซ่มูลค่า โอกาสในการลงทุนในธุรกิจเกษตร และการสนับสนุนนโยบายสำหรับระบบเกษตรและอาหารอย่างยั่งยืน

โดยการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเชิงลึกจากเอกสารเหล่านี้ แผนงานดังกล่าวจะจัดให้มีการจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนเชิงกลยุทธ์ โมเดลการเงิน และคำแนะนำเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจเกษตรแบบบูรณาการและเท่าทันภูมิอากาศในจังหวัดน่าน

2. แนวโน้มธุรกิจการเกษตรของประเทศไทย (พ.ศ. 2565-2573)

ภาคธุรกิจการเกษตรของประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และการปฏิรูปนโยบายที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความยั่งยืนและความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ภาคส่วนธุรกิจการเกษตรนี้มีส่วนสนับสนุนประมาณ 8% ของผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (GDP) และจ้างแรงงานเกือบ 30% ของกำลังแรงงานของประเทศ ประเทศไทยยังคงเป็นผู้ส่งออกข้าว ยางพารา น้ำตาล และผลไม้เมืองร้อนรายใหญ่ที่สุด โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรในปี 2566 อยู่ที่ 45.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้น 4.3% เมื่อเทียบกับรายปี (รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมเชิงปฏิบัติการภาคเอกชน 2 ธันวาคม 2567) แนวโน้มสำคัญที่กำหนดลักษณะตัวเลขของภาคส่วนนี้ได้แก่ การนำเข้าเกษตรแม่นยำ แพลตฟอร์มการตรวจสอบย้อนกลับทางดิจิทัล และเทคนิคการเกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ-สีเขียว-หมุนเวียน (BCG) ของประเทศไทยและวาระการพัฒนาประเทศไทย 4.0

2.1 การคาดการณ์การเติบโตของตลาดธุรกิจการเกษตร

ตลาดการเกษตรของไทยคาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแรงหนุนจากการลงทุนด้านพืชผลที่มีมูลค่าสูง เช่น ข้าว ยางพารา น้ำมันปาล์ม และผลไม้ มูลค่าผลผลิตรวมของภาคเกษตรคาดว่าจะสูงถึง 28,910 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2025 โดยมีอัตราการเติบโตต่อปีแบบทบต้น (CAGR) 0.28% ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2568-2572 และจะมีปริมาณตลาดถึง 29,240 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี พ.ศ.2572 (Statista; Research and Markets) นอกจากนี้ คาดว่าสินค้าหลัก เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด และน้ำตาลจะเติบโตเช่นกัน เนื่องจากความต้องการอาหารสัตว์และการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพที่เพิ่มขึ้น

- (1) คาดว่าผลผลิตข้าวจะขยายตัวในปีการตลาด (MY)¹ พ.ศ. 2567/68 โดยคาดการณ์ว่าผลผลิตจะอยู่ที่ 20.5 ล้านเมตริกตัน ซึ่งขับเคลื่อนโดยพื้นที่เพาะปลูกที่เพิ่มขึ้นและผลผลิตที่เพิ่มขึ้นซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการพื้นที่ชลประทานและการปรับปรุงพันธุ์ข้าว (USDA Foreign Agricultural Service)
- (2) คาดว่าผลผลิตข้าวโพดจะเพิ่มขึ้น 4% ในปีการตลาด 2566/67 โดยอยู่ที่ 5.3 ล้านเมตริกตัน ซึ่งขับเคลื่อนโดยการฟื้นตัวของการผลิตสุกร ซึ่งส่งเสริมความต้องการเมล็ดพืชอาหารสัตว์ นอกจากนี้ คาดว่าเงินอุดหนุนจากรัฐบาลสำหรับพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูงจะช่วยเพิ่มผลผลิต (รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ-IW-10 พฤศจิกายน 2567)
- (3) คาดว่าการนำเข้าข้าวสาลีจะคงที่ที่ 3.2 ล้านเมตริกตันในปีการตลาด พ.ศ. 2567/68 โดยได้รับการสนับสนุนจากผลผลิตที่ยังคงค้างและอุปทานข้าวโพดในประเทศที่เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยลดการพึ่งพาเมล็ดพืชอาหารสัตว์ที่นำเข้า

¹ ปีการตลาด คือ ช่วงเวลา 12 เดือนที่แตกต่างกันไปตามพืชผลและประเทศ ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการผลิต การตลาด และการค้าสินค้าเกษตรชนิดใดชนิดหนึ่งใช้เพื่อติดตามอุปทาน อุปสงค์ และแนวโน้มการค้าในตลาดเกษตร

- (4) การผลิตน้ำตาลยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยคาดการณ์ผลผลิตในปี พ.ศ. 2567 อยู่ที่ 11.5 ล้านเมตริกตัน โดยได้รับประโยชน์จากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย วิธีการชลประทานขั้นสูงในการให้น้ำ และโครงการความยั่งยืนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (USDA Foreign Agricultural Service)

ความคิดริเริ่มของรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับภาคธุรกิจการเกษตรของประเทศไทย นโยบายต่าง ๆ เช่น ประเทศไทย 4.0 และโครงการเกษตรแม่นยำกำลังส่งเสริมแนวทางการเกษตรที่ทันสมัย ในขณะที่เงินอุดหนุนสำหรับระบบชลประทาน การใช้เครื่องจักร และสิ่งอำนวยความสะดวกในการแปรรูปทางการเกษตร กำลังช่วยให้เกษตรกรลดความเสี่ยงจากสภาพอากาศและเพิ่มผลผลิตได้ การส่งเสริมแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และการรับรองเกษตรอินทรีย์กำลังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและการเข้าถึงตลาด การอภิปรายในการประชุมเชิงปฏิบัติการเน้นย้ำว่าโครงการเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเกษตรกรที่อาศัยในพื้นที่สูงและเจ้าของที่ดินรายย่อย ซึ่งมักเผชิญกับความท้าทายในการนำเทคนิคการเกษตรขั้นสูงมาใช้ (ช่วงที่ 4 - การเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพของหน่วยงานท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่สูงเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ)

2.2 นวัตกรรมเทคโนโลยีในธุรกิจการเกษตร

ประเทศไทยกำลังใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเทคนิคการเกษตรอัจฉริยะมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการฟื้นตัวของภาคเกษตร การนำเซ็นเซอร์อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีการรับรู้จากระยะไกลมาใช้ ช่วยให้เกษตรกรสามารถปรับการใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม คาดการณ์ผลผลิต และปรับปรุงความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน โครงการเกษตรแม่นยำของรัฐบาลซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) กำลังบูรณาการเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ากับกลยุทธ์การเกษตรระดับชาติเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขาดแคลนแรงงาน และราคาตลาดที่ผันผวน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สำคัญ ได้แก่:

- (1) **การติดตามพืชผลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI)** – การวิเคราะห์ที่ขับเคลื่อนด้วย AI กำลังถูกนำมาใช้เพื่อตรวจสอบสภาพดิน ตรวจสอบศัตรูพืชในระยะเริ่มต้น และปรับการใช้น้ำให้เหมาะสม ซึ่งช่วยลดต้นทุนได้ 15%–20% สำหรับการทำเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์
- (2) **ระบบชลประทานอัตโนมัติ** – การนำระบบชลประทานอัจฉริยะมาใช้ส่งผลให้ประหยัดน้ำได้ 25% ในโครงการนำร่องในจังหวัดน่าน ซึ่งช่วยปรับปรุงความยั่งยืนและความยืดหยุ่นในการต้านทานภัยแล้งได้อย่างมีนัยสำคัญ (การประชุมพิเศษส่วนที่ 2 - การแบ่งปันประสบการณ์การสำนึกร่องโดยเกษตรกรในบั่วใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน)
- (3) **การตรวจสอบย้อนกลับโดยใช้บล็อกเชน** – ประเทศไทยได้เปิดตัวแพลตฟอร์มการตรวจสอบย้อนกลับแบบดิจิทัลที่ให้การติดตามจากแปลงปลูกถึงโต๊ะอาหารสำหรับ ข้าว พืชผักอินทรีย์ และผลไม้ระดับพรีเมียม ทำให้การส่งออกได้รับการยอมรับมากขึ้นในตลาด เช่น สหภาพยุโรปและญี่ปุ่น

2.3 การเข้าถึงตลาดต่างประเทศ

ประเทศไทยยังคงเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายสำคัญ โดยได้รับประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) กับอาเซียน จีน สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2566 สินค้าเกษตรส่งออกหลักของประเทศไทย ได้แก่:

- (1) ข้าว – 5.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ (+7% เมื่อเทียบกับปีก่อน)
- (2) ยาง – 6.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ (+4.5% เมื่อเทียบกับปีก่อน)
- (3) น้ำตาล – 4.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ (+6.1% เมื่อเทียบกับปีก่อน)

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม

การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

แนวโน้มธุรกิจการเกษตรของประเทศไทย (พ.ศ.2565-2573) • ๕

- (4) ผลไม้แปรรูป – 3.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ (+9% เมื่อเทียบกับปีก่อน นำโดยการส่งออกทุเรียนไปยังจีน) (Statista)

การปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการค้าถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรักษาการเติบโตของการส่งออก ประเทศไทยได้เพิ่มการปฏิบัติตามมาตรฐาน Global GAP USDA Organic และ EU Sustainable Agriculture Standards รวมทั้งขยายโปรแกรมการรับรองเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มการเข้าถึงตลาดระดับพรีเมียม

2.4 การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของผู้บริโภค

ความต้องการของผู้บริโภคกำลังเปลี่ยนไปสู่ผลิตภัณฑ์อาหารที่ยั่งยืน ปลอดภัยสุขภาพ และมาจากแหล่งผลิตที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามจริยธรรม ตลาดอาหารอินทรีย์ของประเทศไทยคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตต่อปีแบบทบต้น (CAGR) ที่อัตรา 8.5% ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 จนถึงปี พ.ศ. 2573 โดยได้รับแรงผลักดันจากความกังวลด้านความปลอดภัยของอาหาร ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และความต้องการอาหารเพื่อสุขภาพ (USDA FAS) โครงการเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) กำลังช่วยให้เกษตรกรปรับตัวให้เข้ากับแนวโน้มตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปโดยผสมรวมเกษตรดิจิทัล การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทาน

2.5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืน

ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายด้านสภาพภูมิอากาศที่สำคัญ โดยอุณหภูมิที่สูงขึ้น ฝนตกไม่สม่ำเสมอ และภัยแล้งที่ยาวนานส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร แนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวางเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ และปรับปรุงความสมบูรณ์ของดิน โครงการเกษตรกรรมที่ยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศของรัฐบาลไทย ซึ่งเปิดตัวในปี พ.ศ. 2567 ได้ดำเนินการดังนี้:

- (1) พันธุ์ข้าวทนแล้ง คาดว่าจะช่วยเพิ่มผลผลิตได้ 12% ในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ
- (2) โครงการวนเกษตรครอบคลุมพื้นที่ 150,000 เฮกตาร์ภายในปี 2568 ส่งเสริมการกักเก็บคาร์บอนและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- (3) นโยบายการใช้เครื่องจักรอย่างยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตรลง 18% ภายในปี พ.ศ. 2573 (CSAM)

ภาคธุรกิจการเกษตรของไทยมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีนวัตกรรมทางเทคโนโลยี นโยบายของรัฐบาล และความต้องการส่งออกที่แข็งแกร่ง การผสมรวมเทคนิคการเกษตรอัจฉริยะ การตรวจสอบย้อนกลับด้วยระบบดิจิทัล และ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ จะเป็นกุญแจสำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันของไทยในตลาดโลก นอกจากนี้ ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศ และส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการเกษตรที่ยั่งยืนจะช่วยให้เกิดการเติบโตและความยืดหยุ่นในระยะยาว อย่างไรก็ตาม การจัดการความเสี่ยงด้านสภาพอากาศ การขาดแคลนแรงงาน และการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานยังคงมีความสำคัญในการรักษาความสำเร็จด้านการเกษตรของไทยในทศวรรษหน้า ด้วยการลงทุนอย่างต่อเนื่องและกรอบนโยบายเชิงกลยุทธ์ ประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งที่ดีที่จะยังคงเป็นกำลังสำคัญด้านการเกษตรในเอเชีย ในขณะที่ก้าวไปสู่อนาคตของธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนและขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีมากขึ้น

3. การวิเคราะห์สถานการณ์ธุรกิจการเกษตรจังหวัดน่าน

3.1 บริบททางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา โดยพื้นที่ประมาณ 85% ของจังหวัดจัดเป็นพื้นที่สูง ภูมิประเทศดังกล่าวก่อให้เกิดภูมิอากาศย่อยเฉพาะตัวและส่งผลกระทบต่อความเหมาะสมของพืชผลต่าง ๆ โดยเฉพาะในอำเภอนาน้อยและตำบลต่าง ๆ เช่น ตำบลบัวใหญ่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำน่าน ซึ่งเป็นลุ่มน้ำหลัก 25 แห่งของประเทศไทย (Kasikorn Research, 2024) จังหวัดนี้มีภูมิอากาศแบบสะวันนาเขตร้อน (Köppen Aw) โดยมีฤดูฝนและฤดูแล้งที่แตกต่างอย่างชัดเจน ปริมาณน้ำฝนรายปีอยู่ระหว่าง 1,200 ถึง 1,600 มม. และมีปัญหาต่าง ๆ เช่น การกัดเซาะดินและการตัดไม้ทำลายป่าเกิดขึ้นบ่อยครั้งเนื่องจากแนวทางการเกษตรแบบดั้งเดิม เช่น การปลูกพืชไร่แบบไร่หมุนเวียนและการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ความแปรปรวนของอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นและรูปแบบการตกของฝนที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น

ในอดีต เกษตรกรรมของจังหวัดน่านเน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด (มีพื้นที่ประมาณ 127,000 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2559) ซึ่งส่งผลให้ดินเสื่อมโทรมและความหลากหลายทางชีวภาพลดลง ทำให้เกิดความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย รวมถึงการตัดไม้ทำลายป่า การเสื่อมโทรมของดิน และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างไรก็ตาม ความพยายามล่าสุดได้เปลี่ยนไปสู่การปลูกพืชที่มีความหลากหลายและมีมูลค่าสูง เช่น ข้าวอินทรีย์ โกโก้ กาแฟ และสมุนไพร

รายงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของคณะที่ปรึกษาทางเทคนิค (TA 9993) เน้นย้ำถึงข้อมูลประชากรในพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจ และความท้าทายทางการเกษตร สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบการปลูกพืชที่หลากหลายและแนวทางปฏิบัติเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ เพื่อปรับปรุงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (รายงานการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน TA 9993 ของ ADB ปี 2566)

ตารางที่ 1: ข้อมูลด้านประชากรของตำบลบัวใหญ่

ประเภทข้อมูล	รายละเอียด	ข้อมูลสำคัญและข้อมูลเชิงลึก	แหล่งที่มา
ภาพรวมทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม	- จังหวัดน่านเป็นภูเขาเป็นส่วนใหญ่ (85% เป็นที่สูง) มีพื้นที่ราบลุ่มที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรจำกัด	- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย: 1,490 มม. ภูมิอากาศแบบสะวันนาเขตร้อน - ภูมิประเทศที่สูงและภูมิอากาศย่อยส่งผลกระทบต่อความเหมาะสมของพืชผล โดยส่งเสริมพืชที่มีมูลค่าสูงบางชนิด เช่น กาแฟ และอะโวคาโด - ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม: การพังทลายของดิน การตัดไม้ทำลายป่า และผลกระทบต่อแหล่งน้ำ	climate-Data.org เอกสารโครงการ

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม

การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

การวิเคราะห์สถานการณ์ธุรกิจการเกษตรจังหวัดน่าน • ๗

ประเภทข้อมูล	รายละเอียด	ข้อมูลสำคัญและข้อมูลเชิงลึก	แหล่งที่มา
สภาพทาง การเกษตร	- เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก แต่สภาพภูมิประเทศจำกัดการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูก - ข้าวโพดมีการปลูกมากในพื้นที่สูง	- การปลูกพืชแบบไร้หมุนเวียนและการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะข้าวโพด ทำให้ดินเสื่อมโทรมและสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ - มุ่งสู่แนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ และแนวทางปฏิบัติทางเลือก เช่น การปลูกพืชหมุนเวียนและการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงความสมบูรณ์ของดินและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	เอกสารโครงการ BSAC-CHEM
ความท้าทาย ทางด้าน เกษตร เท่าทันภูมิอากาศ (CSA)	- มีอุปสรรคต่อการนำแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้เนื่องจากต้นทุน ขาดทักษะทางเทคนิค และโครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด	- ข้อจำกัดทางการเงินจำกัดความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการลงทุนในเทคโนโลยี เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ เช่น การชลประทานด้วยพลังงานแสงอาทิตย์และถ่านชีวภาพ - ขาดการเข้าถึงการฝึกอบรมและการรับรู้ถึงประโยชน์จากแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ - แรงจูงใจทางการตลาดที่จำกัดสำหรับพืชที่ปลูกอย่างยั่งยืน	เอกสารโครงการ
การเข้าถึงตลาด	การเข้าถึงตลาดในประเทศและต่างประเทศของพืชผลในพื้นที่สูงมีจำกัด	- ความท้าทายในการขนส่งจากพื้นที่ห่างไกลสู่ตลาด - ความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรอง (เช่น เกษตรอินทรีย์ หรือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี - GAP) ที่เพิ่มขึ้น แต่ต้นทุนการรับรองกลับสูง - การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการแปรรูปและการขนส่งแบบควบคุมอุณหภูมิ จำกัดการเข้าถึงตลาดสำหรับสินค้าเน่าเสียง่าย	กระทรวง พาณิชย์ เอกสารโครงการ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			
เกษตรกร	ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย รวมถึงกลุ่มชนพื้นเมือง เช่น ชาวม้ง	- พึ่งพาการเกษตรแบบดั้งเดิม โดยมีทรัพยากรสำหรับแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศอย่างจำกัด - เผชิญอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ปัจจัยการผลิต และแนวทางการเกษตรสมัยใหม่	เอกสารโครงการ
สหกรณ์	สหกรณ์ช่วยจัดสรรทรัพยากรให้ใช้ร่วมกัน เข้าถึงตลาด และเสริม	- อำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ การเชื่อมโยงตลาด และการรับคำสั่งซื้อจำนวนมาก - มีบทบาทสำคัญในการ	

ประเภทข้อมูล	รายละเอียด	ข้อมูลสำคัญและข้อมูลเชิงลึก	แหล่งที่มา
	สร้างศักยภาพให้กับเกษตรกรรายย่อย	รวบรวมผลผลิตสำหรับตลาดที่มีมูลค่าสูง แม้ว่าจะจำกัดในการเข้าถึงเกษตรกรในพื้นที่ห่างไกล	
ภาคเอกชน	บริษัทธุรกิจการเกษตร มุ่งเน้นการจัดหาปัจจัยการผลิต การแปรรูป และการตลาดผลิตภัณฑ์ในพื้นที่สูง	- ช่วยให้การเข้าถึงปัจจัยการผลิตและตลาดสำหรับเกษตรกรรายย่อย แม้ว่าจะมีการกระจุกตัวอยู่ในศูนย์กลางของเมือง - ศักยภาพสำหรับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมแนวทางการเกษตรเท่าทันภูมิอากาศและสร้างความเชื่อมโยงทางการตลาด	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เอกสารโครงการ
หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับชาติให้การสนับสนุนนโยบาย การฝึกอบรม และบริการส่งเสริมอื่น ๆ	- สนับสนุน CSA ผ่านการฝึกอบรมและเงินอุดหนุน แต่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากร - มีนโยบายสำหรับการรับรองเกษตรอินทรีย์ หรือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) แต่การนำไปใช้ยังต่ำ เนื่องจากภาระงานด้านการบริหารและต้นทุนสำหรับเกษตรกรรายย่อย	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
องค์กรพัฒนาเอกชน หรือ องค์กรที่ไม่ใช่ องค์กรภาครัฐ (NGOs)	องค์กรพัฒนาเอกชน ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนและการจัดการทรัพยากรในชุมชน	- มุ่งเน้นการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางเกษตรเท่าทันภูมิอากาศและการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน - มีส่วนร่วมในโครงการเพื่อปกป้องระบบนิเวศบนพื้นที่สูงและส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ	
กลุ่มเปราะบาง กลุ่มคนที่ถูกละเลย	สตรีและชุมชนพื้นเมืองมีบทบาทสำคัญในกำลังแรงงานภาคเกษตรกรรม	- การเข้าถึงที่ดิน การเงิน และบทบาทการตัดสินใจมีจำกัด - ความคิดริเริ่มด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางเพศมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรและการสร้างศักยภาพสำหรับสตรี	BSAC-CHEM

3.2 เกษตรเท่าทันภูมิอากาศในจังหวัดน่าน

ภูมิประเทศอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดน่านมีทั้งโอกาสและความท้าทายสำหรับภาคเกษตรกรรม การวิเคราะห์ภูมิประเทศจังหวัดน่านภายใต้โครงการ ADB TA 9993 เน้นย้ำถึงความจำเป็นของแนวทางปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศที่ปรับให้เหมาะสมกับพื้นที่สูง เช่น การปลูกป่าแบบวนเกษตร การจัดการน้ำ และการอนุรักษ์ดิน เพื่อบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การพังทลายของดินและการตัดไม้ทำลายป่า (ADB, 2024)

การทำเกษตรกรรมแบบวนเกษตรกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในจังหวัดน่าน โดยเกษตรกรในพื้นที่สูงประมาณร้อยละ 35 ปลูกต้นไม้ในพื้นที่เกษตรกรรม แนวทางนี้ช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ป้องกันการพังทลายของดิน และปรับปรุง

ความสมบูรณ์ของดิน ทำให้การพังทลายของดินลดลงร้อยละ 15 ในช่วงห้าปีที่ผ่านมา (รายงาน TA 9993, 2024) ในทำนองเดียวกัน แนวทางการจัดการน้ำ เช่น การชลประทานด้วยพลังงานแสงอาทิตย์และการจัดเก็บน้ำฝน ทำให้เกษตรกรที่สำรวจมีน้ำใช้เพิ่มขึ้นร้อยละ 42 ช่วยลดการพึ่งพาน้ำฝนตามฤดูกาล (ADB TA 9993 Workshop Report-CB3-F, 2024)

แนวทางการอนุรักษ์ดิน โดยเฉพาะการใช้ถ่านชีวภาพและการไถพรวนดินให้น้อยที่สุด แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่สำคัญ จากการทดลองภาคสนามระบุว่าปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินดีขึ้น 12-18% หลังจากใช้ถ่านชีวภาพเป็นเวลา 2 ปี (ADB TA 9993 Field Work Report, 2024)

กลยุทธ์การปลูกพืชผลที่หลากหลายชนิดได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพ โดยราคาตลาดของโกโก้ที่ปลูกแบบอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 23 ในช่วงสามปีที่ผ่านมา ช่วยให้เกษตรกรมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น (ADB TA 9993 Benefit-Cost Assessment, 2024)

ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของการดำเนินการ เกษตรทำแท่นภูมิอากาศ แนวทาง เกษตรทำแท่นภูมิอากาศ เช่น ถ่านชีวภาพ และการชลประทานด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งเมื่อรวมกับพืชที่มีมูลค่าสูง เช่น ต้นโกโก้และตะไคร้ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าการใช้ถ่านชีวภาพสามารถเพิ่มผลผลิตได้ 20% ส่งผลให้รายได้โดยประมาณเพิ่มขึ้น 10,000 บาทต่อเฮกตาร์ต่อฤดูกาล (ADB TA 9993 รายงานการเลือกพืชทดแทน, 2024) พืชเหล่านี้เมื่อจับคู่กับการใช้แนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และใบรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ จะแสดงศักยภาพทางการตลาดที่แข็งแกร่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมที่คาดการณ์ไว้

ห่วงโซ่อุปทานและช่องว่างทางการตลาด ห่วงโซ่อุปทานในจังหวัดน่านยังไม่ได้รับการพัฒนา โดยมีช่องว่างที่สำคัญระหว่างผู้จัดหาปัจจัยการผลิตและผู้ซื้อผลผลิต ปัจจุบัน เกษตรกรเพียง 40% เท่านั้นที่สามารถเข้าถึงผู้จัดหาปัจจัยการผลิตที่ผ่านการรับรองโดยตรง ซึ่งจำกัดความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตลาดระดับพรีเมียม (รายงานการสำรวจพื้นฐาน ADB TA 9993 ปี 2567) การเสริมสร้างความสัมพันธ์เหล่านี้จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานและขยายการเข้าถึงตลาด

การรับรองและการเข้าถึงตลาด โครงการรับรอง เช่น GAP และ PGS มีความสำคัญต่อการเข้าสู่ตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรายย่อยจำนวนมากประสบปัญหาเรื่องต้นทุนการรับรองและความซับซ้อนของขั้นตอน ผลการสำรวจระบุว่าเกษตรกรรายย่อย 78% ต้องการความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อจ่ายค่าธรรมเนียม GAP ซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายสูงถึง 5,000 บาทต่อใบสมัคร (ADB TA 9993 Workshop Report-CB7-F, 2024)

ประสิทธิภาพของเทคโนโลยี เกษตรทำแท่นภูมิอากาศ ข้อมูลเบื้องต้นจากการสาธิตเผยให้เห็นถึงการปรับปรุงที่เห็นได้ชัดในด้านการประหยัดน้ำและสุขภาพของดิน ตัวอย่างเช่น ระบบชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์ช่วยลดการใช้น้ำถึง 30% ส่งผลให้ผลผลิตมีความสม่ำเสมอมากขึ้น (รายงานการสาธิต ADB TA 9993 ปี 2024) อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการติดตามเพิ่มเติมเพื่อวัดผลกระทบในระยะยาว

มิติหญิงชายและความเหลื่อมล้ำทางสังคม การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในแนวทาง เกษตรทำแท่นภูมิอากาศยังคงจำกัดเนื่องจากการเข้าถึงที่ดิน สินเชื่อ และอำนาจการตัดสินใจที่จำกัด เกษตรกรเพศหญิงได้รับการสนับสนุนทางการเงินน้อยกว่าเกษตรกรชายถึงร้อยละ 35 ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการกำหนดนโยบายทุนเสริมที่คำนึงถึงเพศและการริเริ่มที่จะสร้างขีดความสามารถในกลุ่มเป้าหมาย (ADB TA 9993 Workshop Report-CB1-F, 2024)

การสาธิต เกษตรเท่าทันภูมิอากาศและประสิทธิภาพในการผลิตพืช การสาธิตภายใต้โครงการ TA 9993 แสดงให้เห็นถึงข้อได้เปรียบทางการเงินและผลผลิตของแนวทางปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ การปลูกโกโก้และอะโวคาโดแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนที่มีแนวโน้มดี โดยคาดการณ์ว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้น 18% ในอีกสามปีข้างหน้า นอกจากนี้ ความต้องการตะไคร้อินทรีย์ในตลาดท้องถิ่นและภูมิภาคยังเติบโตขึ้นถึง 28% (ADB TA 9993 Benefit-Cost Assessment, 2024)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ความท้าทายยังคงมีอยู่จากช่องว่างด้านโครงสร้างพื้นฐาน ต้นทุนเริ่มต้นที่สูง และความรู้ด้านดิจิทัลที่จำกัด โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท การจะเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ต้องดำเนินการผ่านการลงทุนที่ตรงเป้าหมาย โปรแกรมการฝึกอบรม และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนถือเป็นสิ่งสำคัญ (Tripoli & Schmidhuber, 2020) พื้นที่สูงของน่านซึ่งมีพืชผลที่หลากหลาย เช่น ข้าวอินทรีย์ กาแฟ และสมุนไพรทางการแพทย์ สามารถได้รับประโยชน์อย่างมากจากเทคโนโลยีดิจิทัลและแนวทางปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ นวัตกรรมเหล่านี้สามารถเพิ่มผลผลิต อำนาจความสะดวกในการเข้าถึงตลาดผ่านระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และบูรณาการเกษตรกรายย่อยเข้ากับห่วงโซ่มูลค่าดิจิทัล ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะส่งเสริมส่งเสริมการเกษตรทำที่มีความยืดหยุ่นต่อสภาพอากาศและเกิดความยั่งยืน (ADB, 2024)

3.3 โอกาสและความท้าทายใหม่ในภาคธุรกิจการเกษตรของจังหวัดน่าน

ภาคธุรกิจการเกษตรของจังหวัดน่านอยู่ในจุดเปลี่ยนสำคัญที่นวัตกรรม เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล และการปรับปรุงการเข้าถึงตลาดสามารถกำหนดอนาคตของจังหวัดได้อย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าการนำแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ มาใช้จะมีประโยชน์อย่างมาก แต่เกษตรกรรายย่อยยังคงเผชิญกับอุปสรรคทางการเงิน เทคนิค และโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องแก้ไขเพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาจะยั่งยืน

ความท้าทายสำคัญประการหนึ่งที่เกษตรกรในจังหวัดน่านต้องเผชิญคือการระดมทุนจากการนำแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ เกษตรกรรายย่อยจำนวนมากต้องดิ้นรนเพื่อซื้อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น การใช้ถ่านชีวภาพ การชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์ และเทคนิคการจัดการดินอย่างยั่งยืน การขยายการเข้าถึงสินเชื่อและให้แรงจูงใจทางการเงิน เช่น เงินอุดหนุนสำหรับระบบชลประทานที่ใช้พลังงานหมุนเวียน จะสามารถลดอุปสรรคในการเข้าถึงและเร่งการนำแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ สถาบันการเงินและโครงการของรัฐบาลควรทำงานร่วมกันเพื่อสร้างโครงการลงทุนตามแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรรายย่อย เพื่อให้มั่นใจว่าเศรษฐกิจจะยั่งยืนในระยะยาว

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการรักษาความยั่งยืนของ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ คือการติดตามการปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินที่นำโดยชุมชน ระบบการติดตามที่นำโดยเกษตรกรจะช่วยให้ชุมชนเกษตรกรรมสามารถเป็นเจ้าของในความพยายามที่จะการอนุรักษ์ดิน เพื่อให้แน่ใจว่าได้นำแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดไปใช้โดยสม่ำเสมอ ระบบเหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุนจากการฝึกอบรมในท้องถิ่นที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถติดตามและปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินได้ตลอดเวลา การผสมผสานความรู้ดั้งเดิมเข้ากับวิธีการทางวิทยาศาสตร์จะช่วยเพิ่มการจัดการความสมบูรณ์ของดินและสร้างความยืดหยุ่นต่อความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง

การกระจายการปลูกพืชผลที่มีความหลากหลายยังคงเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการลดการพึ่งพาพืชเชิงเดี่ยวแบบดั้งเดิม และปรับปรุงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรายย่อยต้องเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการแปรรูปและการเชื่อมโยงตลาดมากขึ้นเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการทำเกษตรกรรมที่หลากหลาย การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์การเกษตรในท้องถิ่นและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการแปรรูปขนาดเล็กสามารถช่วยให้เกษตรกรเพิ่มมูลค่าให้กับพืชผลของตนได้ ซึ่งจะช่วยให้ผลกำไรได้ การเชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้ซื้อในภูมิภาคและต่างประเทศจะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดระดับพรีเมียมของเกษตรกร

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงภาคธุรกิจการเกษตรของน่านให้ทันสมัย เครื่องมือดิจิทัล เช่น บริการให้คำปรึกษาผ่านมือถือ ระบบบล็อกเชนเพื่อความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อการคาดการณ์ตลาด สามารถช่วยให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเข้าถึงตลาดที่มีมูลค่าสูงได้ อย่างไรก็ตาม ความรู้ด้านดิจิทัลที่จำกัดและต้นทุนเริ่มต้นที่สูงยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจการเกษตรต้องมุ่งเน้นไปที่การขยายการฝึกอบรมด้านการเกษตรดิจิทัลและให้แน่ใจว่าการใช้ดิจิทัลเพื่อแก้ไขปัญหา สามารถเข้าถึงได้และมีราคาที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรทุกคน

มาตรฐานของการรับรองทางการเกษตรและคุณภาพของผลผลิตยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ต้องการขยายตลาด ความซับซ้อนและต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับรอง เช่น แนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ทำให้เกษตรกรจำนวนมากไม่ยอมเข้ารับใบรับรอง เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมแบบกระจายอำนาจเพื่อให้คำแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับข้อกำหนดการรับรองและช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลไกสนับสนุนทางการเงิน เช่น รูปแบบการแบ่งปันค่าใช้จ่ายสำหรับค่าธรรมเนียมการรับรอง อาจช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมได้เช่นกัน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นอีกประเด็นเร่งด่วนในภาคธุรกิจการเกษตรของน่าน การเข้าถึงที่จำกัดหรือขาดสถานที่จัดเก็บผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมทำให้เกิดความสูญเสียผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีกำไรลดลง การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดเก็บและขนส่งที่ทันสมัย โดยเฉพาะด้านระบบโลจิสติกส์การขนส่งควบคุมอุณหภูมิ จะช่วยปรับปรุงการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาด การเสริมสร้างเครือข่ายการขนส่งในชนบทยังช่วยลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์และเพิ่มประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทาน ทำให้เกษตรกรเชื่อมต่อกับตลาดได้ง่ายขึ้น

การรวมเอามิติหญิงชาย (gender) หรือความเสมอภาคทางเพศยังเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาธุรกิจเกษตรอย่างยั่งยืน สหกรณ์ที่นำโดยสตรีได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพทางการตลาดที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผลิตภัณฑ์ด้าน เกษตรเท่าทันภูมิอากาศที่มีมูลค่าเพิ่ม การขยายการเข้าถึงที่ดิน สินเชื่อ และโอกาสในการเป็นผู้นำสำหรับผู้หญิงในภาคเกษตรกรรมจะส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศธุรกิจเกษตรที่ครอบคลุมและยืดหยุ่นมากขึ้น นโยบายที่คำนึงถึงเรื่องมิติหญิงชายควรเน้นที่การประสานการจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกันและความคิดริเริ่มในการสร้างขีดความสามารถที่ส่งเสริมอำนาจให้แก่เกษตรกรสตรี

4. การพัฒนาแผนงานการลงทุนจังหวัดน่าน: การกำหนดสถานการณ์และข้อควรพิจารณาที่สำคัญ

จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในภาคการเกษตรและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา ระบบนิเวศที่หลากหลาย และมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้จังหวัดน่านมีทั้งโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จังหวัดน่านกำลังเผชิญกับปัญหาสำคัญ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า ความแปรปรวนของสภาพอากาศ การเสื่อมโทรมของที่ดิน และข้อจำกัดทางการเงินของเกษตรกรรายย่อย การแก้ไขปัญหาเหล่านี้เป็นวาระสำคัญของทั้งภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะผ่านกลยุทธ์ CSA และการลงทุนของประเทศไทย ความพยายามเหล่านี้สอดคล้องกับพันธสัญญาของประเทศไทยในการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการพัฒนาชนบท

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการภายใต้โครงการ ADB TA 9993 ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคธุรกิจเกษตร ได้มีการกำหนดลำดับความสำคัญของการลงทุนในจังหวัดน่าน ซึ่งรวมถึงการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับเกษตรกรรายย่อย การเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรที่ยั่งยืน การใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPPs) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านธุรกิจเกษตร การปรับปรุงจิตใจของภาครัฐให้สอดคล้องกับ CSA และการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าที่ยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดน่านโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แผนงานนี้เป็นแนวทางที่สะท้อนถึงภูมิทัศน์การลงทุนในจังหวัดน่าน โดยนำเสนอแนวทางทางการเงิน นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

4.1 การสนับสนุนธุรกิจการเกษตรและแนวปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศในจังหวัดน่าน

4.1.1 สถาบันการเงินในท้องถิ่นและสถาบันการเงินในระดับจุลภาค (Microfinance)/แหล่งเงินทุนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ต้องการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ เกษตรกรจำนวนมากต้องพึ่งพาผู้ให้กู้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ซึ่งจำกัดความสามารถในการลงทุนในเทคโนโลยี เกษตรเท่าทันภูมิอากาศสมัยใหม่ เกษตรกรรายย่อยเพียงร้อยละ 30 ในน่านเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเป็นทางการสำหรับการลงทุนในระบบ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ และระบบสินเชื่อการเงินรายย่อยหรือระดับจุลภาค ส่วนใหญ่มีวงเงินระหว่าง 30,000–100,000 บาท ซึ่งมักไม่เพียงพอสำหรับการลงทุนที่ยั่งยืนในระดับใหญ่ อย่างไรก็ตาม สหกรณ์การเกษตรและกองทุนหมู่บ้านมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับเทคโนโลยี เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ช่วยให้เกษตรกรรายย่อยสามารถจัดหาเงินทุนสำหรับการนำระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ พลังงานหมุนเวียนสำหรับการเกษตร และเกษตรอินทรีย์มาใช้

กองทุนหมู่บ้านและสหกรณ์ได้พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญในการลดช่องว่างทางการเงินสำหรับการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศมาใช้ กองทุนหมู่บ้านกว่าร้อยละ 70 ในน่านสนับสนุนการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการเปลี่ยนผ่านสู่เกษตรอินทรีย์และโครงการวนเกษตร จำนวนสมาชิกในสหกรณ์ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ในช่วงห้าปีที่

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม การพัฒนาแผนงานการลงทุนจังหวัดน่าน: การกำหนดสถานการณ์และข้อ
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

ควรพิจารณาที่สำคัญ • ๑๓

ผ่านมา ส่งผลให้การลงทุนร่วมกันเพิ่มขึ้นในด้านการปรับปรุงหลังการเก็บเกี่ยวและการปรับปรุงห่วงโซ่มูลค่า ตัวอย่างที่โดดเด่นคือ สหกรณ์เกษตรกรอินทรีย์บัวใหญ่ ซึ่งจัดสรรทรัพยากรทางการเงินร่วมกันสำหรับโครงสร้างพื้นฐานของ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ช่วยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในแนวทางปฏิบัติด้านการเกษตรที่ยั่งยืนโดยไม่ต้องแบกรับภาระหนี้สินที่มากเกินไป

4.1.2 แรงจูงใจจากภาครัฐ กลยุทธ์ส่งเสริมการลงทุน และโครงการสนับสนุน

ประเทศไทยมีแรงจูงใจด้านการลงทุนที่แข็งแกร่งสำหรับด้านการเกษตรและธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) มอบสิทธิยกเว้นภาษีนิติบุคคลสูงสุด 8 ปี เงินกู้ยืมเงิน และเงินช่วยเหลือสำหรับธุรกิจที่นำเกษตรอินทรีย์ การชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์ ถ่านชีวภาพ และเทคโนโลยีการจัดการน้ำมาใช้² สำนักงานเกษตรจังหวัดน่านให้การสนับสนุนแนวทาง เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ผ่านความช่วยเหลือทางการเงิน โปรแกรมการฝึกอบรม และนโยบายการใช้ที่ดิน โดยทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อจัดหาเงินทุนสำหรับการอนุรักษ์ดิน การปลูกป่า และการรับรองเกษตรอินทรีย์

โครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnerships: PPPs) กำลังขยายโครงสร้างพื้นฐานด้านธุรกิจการเกษตรในน่าน การลงทุนด้านห้องเย็นและโลจิสติกส์ช่วยลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ขณะที่โรงงานแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มทำให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 15–25% การใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น การอบแห้งสมุนไพรและเครื่องเทศด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ก็ได้รับความนิยมเช่นกัน การลงทุนด้าน เกษตรเท่าทันภูมิอากาศที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการร่วมทุน PPP เติบโตขึ้น 18% ในห้าปี ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับพืชผลที่ยั่งยืนและมีมูลค่าสูง เช่น โกโก้อินทรีย์ กาแฟ และผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

การจัดหาเงินทุนระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการขยาย เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและเงินกู้ที่มีเงื่อนไขพิเศษ ในขณะที่ธนาคารโลกสนับสนุนการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าและการฝึกอบรมเกษตรกร กองทุนภูมิอากาศสีเขียว (GCF) จัดหาเงินทุนให้กับโครงการด้านวนเกษตร การกักเก็บคาร์บอน และการจัดการน้ำ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่มีสิทธิ์เพียง 40% เท่านั้นที่ทราบแหล่งเงินทุนที่มีอยู่ ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจัดการประชุมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ดีขึ้นผ่านธนาคารในประเทศและผู้ให้กู้ระหว่างประเทศ

4.2 การใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและมรดกวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การเสนอชื่อจังหวัดน่านขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกโดยยูเนสโก ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนมีนาคม 2567 ถือเป็นก้าวสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับแหล่งประวัติศาสตร์ การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนกับหลวงพระบาง (สปป.ลาว) และการยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการขยายสนามบินน่านนคร

ภาคการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดน่านนำเสนอโอกาสการลงทุน เช่น ประสบการณ์การท่องเที่ยวจากฟาร์มสู่โต๊ะอาหาร เส้นทางมรดกทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงแนวทางการเกษตรแบบดั้งเดิมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และโฮมสเตย์ที่ยั่งยืนที่ผสมผสานรวมชุมชนเกษตรกรรมในท้องถิ่น ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการย้ำถึงความจำเป็นของการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในขณะที่รักษาแนวทางการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน

จังหวัดน่านมีความพร้อมสำหรับการเติบโตด้านการลงทุนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และธุรกิจการเกษตรที่มีมูลค่าสูง โดยใช้ประโยชน์จากการจัดหาเงินทุนในท้องถิ่น แรงจูงใจจากรัฐบาล ความร่วมมือ

² ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI). นโยบายและสิ่งจูงใจส่งเสริมการลงทุน 2566–2570. กรุงเทพมหานคร, 2567.

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม การพัฒนาแผนงานการลงทุนจังหวัดน่าน: การกำหนดสถานการณ์และข้อ การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

ภาคเอกชน และเงินทุนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ จังหวัดน่านสามารถเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นตัวของภาคเกษตร เสริมสร้างห่วงโซ่มูลค่า และส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กล่องที่ 1: กองทุนภูมิอากาศสีเขียว (GCF)

กองทุนภูมิอากาศสีเขียว (GCF) เป็นโครงการริเริ่มระดับโลกที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) เพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในความพยายามต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยส่งเสริมแนวทางการพัฒนาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและมีความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ กองทุนสีเขียว (GCF) ให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับโครงการและโปรแกรมต่างๆ ที่มุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและปรับตัวให้เข้ากับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในประเทศไทย **กองทุนภูมิอากาศสีเขียว** ร่วมมือกับหน่วยงานระดับชาติในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ แม้ว่าไม่มีโครงการใดที่ได้รับทุนจากกองทุน GCF ที่มุ่งเป้าไปที่จังหวัดน่านโดยเฉพาะ แต่โครงการริเริ่มของกองทุนนี้ในประเทศไทยมุ่งเน้นไปที่พื้นที่ต่างๆ เช่น เกษตรกรรมยั่งยืน พลังงานหมุนเวียน และความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาของภูมิภาค ตัวอย่างเช่น กองทุน GCF ได้สนับสนุนโครงการต่างๆ ที่มุ่งเป้าไปที่การเพิ่มความยืดหยุ่นของชุมชนชนบทต่อความไม่มั่นคงด้านน้ำอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมประสิทธิภาพด้านพลังงานในองค์กรอุตสาหกรรม **กองทุนภูมิอากาศสีเขียว Green Climate Fund**

จังหวัดน่านซึ่งมีเศรษฐกิจด้านการเกษตรและมีความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจได้รับประโยชน์จากโครงการที่ได้รับทุนจากกองทุนภูมิอากาศสีเขียว ซึ่งส่งเสริมแนวทางการเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ การจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การมีส่วนร่วมกับกองทุนผ่านหน่วยประสานงานหลักแห่งชาติ (National Designated Authority: NDA) ของประเทศไทยอาจเปิดโอกาสให้มีการริเริ่มให้ทุนตามความต้องการเฉพาะของจังหวัด โครงการที่มีศักยภาพอาจเน้นที่การเพิ่มความหลากหลายของการผลิตพืชผล การนำเทคนิคการเกษตรที่ยั่งยืนมาใช้ และการเพิ่มความสามารถในการฟื้นตัวของชุมชนท้องถิ่นต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ

เพื่อสำรวจโอกาสในการรับทุน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดน่านสามารถร่วมมือกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ONEP) ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานหลักแห่งชาติ ของไทยต่อกองทุนโดยการพัฒนาข้อเสนอโครงการที่สอดคล้องกับเกณฑ์การลงทุนของกองทุน GCF และลำดับความสำคัญในการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศและการบรรเทาผลกระทบของจังหวัด น่านสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน

5. การลงทุนในโครงการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ จังหวัดน่าน

67. มีโครงการลงทุนที่น่าสนใจหลายโครงการที่มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แนวทางปฏิบัติด้านการเกษตร และการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงการเหล่านี้สามารถสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดน่านได้ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมแนวทางปฏิบัติด้านการเกษตรที่ยั่งยืน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการลงทุนเชิงกลยุทธ์

5.1 โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับชาติและระดับจังหวัด

จังหวัดน่านมุ่งจุดสนใจไปยังโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและคมนาคมขนส่งระดับชาติและระดับจังหวัดหลายโครงการที่มุ่งเสริมสร้างความเชื่อมโยง ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โครงการเหล่านี้มุ่งเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดน่าน กระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจ และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ทำให้จังหวัดน่านเป็นศูนย์กลางที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวและการค้าในภูมิภาค การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานยังถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาจังหวัดน่าน โครงการที่มุ่งปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมขนส่ง เช่น การปรับปรุงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 และปรับปรุงสนามบินน่านนคร จะช่วยปรับปรุงการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตร โครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดนที่ดำเนินการโดยสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (NEDA) ช่วยเพิ่มโอกาสทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน และอาจเปิดตลาดใหม่ให้กับเกษตรกรในจังหวัดน่าน

การปรับปรุงสนามบินน่านนคร เพื่อเพิ่มการเชื่อมต่อทางอากาศและรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไทยได้สั่งการให้กระทรวงคมนาคมปรับปรุงสนามบินน่านนคร มุ่งหวังดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นและกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น

ปรับปรุงทางหลวงหมายเลข 101 เพื่อปรับปรุงการเชื่อมต่อถนนระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว กรมทางหลวงของไทยได้ปรับปรุงทางหลวงหมายเลข 101 ในจังหวัดน่าน ซึ่งเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 2 ของลาวที่จุดผ่านแดนห้วยโก๋น การปรับปรุงเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มการเชื่อมต่อในภูมิภาคและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการอำนวยความสะดวกในการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน³

ไต้หวันลงทุนในจังหวัดน่าน ในปี พ.ศ. 2565 บริษัท ไทวัสดุ จำกัด โดย บริษัทเซ็นทรัล รีเทล คอร์ปอเรชั่น จำกัด ทุ่มงบ 300 ล้านบาท เปิดสาขาใหม่ 17,000 ตร.ม. ที่ จ.น่าน ตอบสนองความต้องการวัสดุก่อสร้างที่เติบโตในภาคเหนือตอนบน หนุนเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ของจังหวัด⁴

สถานะของการเตรียมความพร้อมเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกโลกยูเนสโก รัฐบาลกำลังเร่งผลักดันจังหวัดน่านให้เป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยเสนอชื่อจังหวัดน่านเป็นเมืองมรดกโลกของยูเนสโก ซึ่งรวมถึงการให้ความรู้แก่ประชาชนและปรับปรุง

³ World Highways

⁴ บริษัทเซ็นทรัล รีเทล คอร์ปอเรชั่น จำกัด

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม

การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่งทางบกและทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น⁵

5.2 การค้าข้ามพรมแดนและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

เพื่อเสริมสร้างการค้าข้ามพรมแดนและความสามารถในการแข่งขัน แผนปฏิบัติการของรัฐบาลจังหวัดน่านปี 2564 ได้ระบุถึงชุดความคิดริเริ่มเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างขีดความสามารถ และความร่วมมือในระดับภูมิภาค แผนดังกล่าวให้ความสำคัญกับ:

- (1) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านชายแดนห้วยโก๋น การลงทุนปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านชายแดนห้วยโก๋น มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการค้าและการขนส่งระหว่างจังหวัดน่านกับประเทศเพื่อนบ้าน (ที่มา: World Highways)
- (2) การสร้างศักยภาพสำหรับผู้ประกอบการและธุรกิจข้ามพรมแดน แผนปฏิบัติการนี้สนับสนุนโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ประกอบการและธุรกิจในท้องถิ่นมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจข้ามพรมแดนอย่างมีประสิทธิภาพ (ที่มา: World Highways)
- (3) การอำนวยความสะดวกในการเจรจาข้ามพรมแดน การเสริมสร้างการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียข้ามพรมแดน ถือเป็นประเด็นสำคัญในการแก้ไขปัญหาการค้าและเพิ่มโอกาสในภูมิภาค (ที่มา: World Highways)

74. ความคิดริเริ่มเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ระดับภูมิภาคที่กว้างขึ้นเพื่อปรับปรุงการเชื่อมโยง ซึ่งเห็นได้จากการพัฒนาทางหลวงหมายเลข 2 (NR2) ในประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเชื่อมต่อกับประเทศไทยผ่านจังหวัดน่าน การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวคาดว่าจะช่วยเสริมเส้นทางการค้าที่เชื่อมต่อประเทศไทย เวียดนาม และจีน ซึ่งในที่สุดจะผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน

ตารางที่ 2: โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและคมนาคมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน

โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด	อ้างอิง
การปรับปรุงท่าอากาศยานนานาชาติ	ยกระดับการเชื่อมต่อทางอากาศและกระตุ้นการท่องเที่ยว	กระทรวงคมนาคมเร่งปรับปรุงสนามบินนานาชาติ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น หวังกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น	thailand.go.th
การปรับปรุงทางหลวงหมายเลข 101	ปรับปรุงเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยและลาว	กรมทางหลวงกำลังปรับปรุงทางหลวงหมายเลข 101 ซึ่งเชื่อมต่อไปยังประเทศลาวที่ชายแดนห้วยโก๋น เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าข้ามพรมแดน	worldhighways.com

⁵ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล เว็บไซต์รัฐบาลไทย

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม

การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด	อ้างอิง
การเตรียมการเพื่อขอการรับรองการขึ้นทะเบียนมรดกโลกยูเนสโก	ส่งเสริมเมืองน่านให้เป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม	กำลังดำเนินการเสนอชื่อเมืองน่านให้เข้าเป็นสมาชิกยูเนสโก โดยจะปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจ	thailand.go.th
การค้าข้ามพรมแดนและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	กระตุ้นการค้าและการแข่งขันที่ด้านการค้าชายแดนช่วยเหลือกัน	แผนปฏิบัติการจังหวัดน่าน ปี 2564 มุ่งเน้นการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกข้ามพรมแดนช่วยเหลือและสนับสนุนให้ธุรกิจในพื้นที่มีการเสริมสร้างศักยภาพ	documents1.worldbank.org

5.3 โครงการความเชื่อมโยงของสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) “สพพ.” หรือ “NEDA”

75. สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) “สพพ.” หรือ “NEDA” ยังมีโครงการหลายอย่างที่เกี่ยวกับจังหวัดน่าน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคและส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โครงการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของ NEDA ในการเสริมสร้างความเชื่อมโยงข้ามพรมแดน ซึ่งจะส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างจังหวัดน่านและพื้นที่ใกล้เคียง

โครงการสร้างสะพานเชียงแมน-หลวงพระบางข้ามแม่น้ำโขง การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมต่อบ้านเชียงแมนในประเทศลาวกับเมืองหลวงพระบาง ซึ่งจะเชื่อมโยงจังหวัดน่านในประเทศไทยกับจังหวัดหลวงพระบางในประเทศลาว NEDA ได้ให้การสนับสนุนทางเทคนิคในการศึกษาความเป็นไปได้และการออกแบบรายละเอียดของสะพานนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งและส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดน่านและหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกของ UNESCO สะพานเชียงแมน-หลวงพระบาง

โครงการก่อสร้างถนนหงส์สง-บ้านเชียงแมน (Hongsa-Ban Chiangman Road Construction) การพัฒนาเส้นทางถนนยาว 114 กิโลเมตรเชื่อมต่ออำเภอหงส์สงกับบ้านเชียงแมนในประเทศลาว เพื่อเพิ่มการเข้าถึงระหว่างจังหวัดน่านและหลวงพระบาง โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจาก NEDA โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาสาธารณูปโภคด้านการขนส่ง ส่งเสริมการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว สะพานเชียงแมน-หลวงพระบาง

ตารางที่ 3: โครงการความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค

โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด
โครงการสะพานข้ามแม่น้ำโขง เชียงแมน-หลวงพระบาง (Chiangman–Luang Prabang Mekong Bridge Project)	การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมต่อบ้านเชียงแมน (ประเทศลาว) กับหลวงพระบาง โดยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดน่าน (ประเทศไทย) และจังหวัดหลวงพระบาง (ประเทศลาว)	NEDA ได้สนับสนุนการศึกษาความเป็นไปได้และการออกแบบรายละเอียดสำหรับสะพานนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขนส่งและการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดน่านและหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกของ UNESCO (chiangman-luangprabangbridge.com)
โครงการก่อสร้างถนน หงสา-เชียงแมน (Hongsa–Ban Chiangman Road Construction)	การสร้างถนนยาว 114 กิโลเมตร เชื่อมต่ออำเภอหงสา กับบ้านเชียงแมนในประเทศลาว เพื่อเพิ่มการเข้าถึงระหว่างจังหวัดน่าน และหลวงพระบาง.	โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจาก NEDA โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสาธารณูปโภคด้านการขนส่ง เพื่อส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว (chiangman-luangprabangbridge.com)

5.4 โครงการท้องถิ่นและชุมชน

โครงการอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนในจังหวัดน่าน ได้แก่:

- (1) **โครงการเพาะปลูกปัญญา จังหวัดน่าน:** ธนาคารกสิกรไทยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.- TSRI) ได้ดำเนินโครงการเพาะปลูกปัญญามาเป็นระยะเวลา 12 ปี (2555–2567) ในจังหวัดน่าน โครงการนี้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเกณฑ์สิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมที่ยึดโยงกับความรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค **ธนาคารกสิกร**
- (2) **โครงการโมเดลการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชนบทแบบบูรณาการ:** มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับมูลนิธิโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ริเริ่มโครงการโมเดลในจังหวัดน่านเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น การบุกรุกป่า การปลูกพืชเชิงเดี่ยว และการใช้ปุ๋ยเคมี โครงการนี้มุ่งเน้นการปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน การนำเสนอการปลูกข้าวแบบนาขั้นบันได และการส่งเสริมวิธีการทำการเกษตรที่ยั่งยืนเพื่อฟื้นฟูป่าที่สูญเสียและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
- (3) **โครงการโมเดลชีวิตความเป็นอยู่ของชนบทของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง:** โครงการนี้นำเสนอการทำเกษตรกรรมผสมผสานกับการปลูกพืชและการทำเกษตรบนที่สูง เพื่อแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรมของป่าและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่น **มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง**
- (4) **โครงการน่านแซนด์บ็อก (Nan Sandbox)** เป็นความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และรัฐบาลที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูป่าและการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนภายใต้ “กรอบ 72-18-10” (บางกอกโพสต์)

6. กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

6.1 แผนและกลยุทธ์ระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน

การเกษตรเท่าทันภูมิอากาศเสนอกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อปัญหาที่เชื่อมโยงกันระหว่างความมั่นคงทางอาหารและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ปรับตัวและสร้างความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหากเป็นไปได้ ซึ่งได้รับการกล่าวถึงในกลยุทธ์และกลไกความร่วมมือระดับชาติและภูมิภาคหลายรายการ

ในระดับชาติ รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความท้าทายทางสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงลวดลายการตกของฝนและการเกิดเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วที่เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลได้พัฒนากลยุทธ์ระดับชาติหลายประการเพื่อส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนและความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์หลักๆ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561–2580)⁶ แผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ.2558–2593)⁷ และโมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green (BCG)⁸ กลยุทธ์เหล่านี้เน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน การนำเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัยมาใช้ และการบูรณาการแนวปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนและกลยุทธ์ระดับชาติหลายประการเป็นแนวทางในการพัฒนาเกษตรกรรมและการลงทุนในจังหวัดน่าน กลยุทธ์เหล่านี้มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความสามารถในการรับมือกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม

- (1) **แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)** แผนงานนี้มีกรอบการทำงานที่มุ่งหวังจะผลักดันให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี 2036 โดยเน้นความมั่นคง ความเจริญรุ่งเรือง และความยั่งยืน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับแผนเฉพาะด้านต่างๆ รวมถึงด้านเกษตรกรรม

⁶ ที่มา: National Economic and Social Development Council (NESDC). 2023. *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023–2027)*. Bangkok. [Link](#)

⁷ Source: Ministry of Natural Resources and Environment. 2016. *Climate Change Master Plan (2015–2050)*. Bangkok. [Link](#)

⁸ ที่มา: Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation (MHESI). 2023. *Thailand's Bio-Circular-Green Economy Strategy*. Bangkok. [Link](#)

- (2) **แผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579):** สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างเกษตรกรและสหกรณ์ การเพิ่มผลผลิตและมาตรฐานคุณภาพ การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และการพัฒนาการบริหารงานสาธารณะด้านการเกษตร
- (3) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566–2570):** แผนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยเน้นการใช้แนวปฏิบัติการเกษตรที่ยั่งยืน ความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยเพิ่มผลผลิตและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- (4) **โมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green (BCG):** โมเดลนี้ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยการบูรณาการหลักการของเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ในด้านเกษตรกรรม มุ่งส่งเสริมการใช้แนวปฏิบัติที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- (5) **แผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. 2558–2593):** แผนระยะยาวนี้มุ่งเน้นการปรับตัวและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในหลายภาคส่วน รวมถึงการเกษตร โดยกำหนดกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่น ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมแนวปฏิบัติการเกษตรที่ยั่งยืน
- (6) **นโยบายประเทศไทย 4.0:** มุ่งเปลี่ยนประเทศไทยให้เป็นเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ในด้านเกษตรกรรม นโยบายนี้สนับสนุนการนำเทคโนโลยีการเกษตรอัจฉริยะมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และผลผลิต

ตารางที่ 3: กลยุทธ์ระดับชาติที่มีผลกระทบต่อจังหวัดน่าน

แผน/กลยุทธ์	พื้นที่เป้าหมาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)	พัฒนาประเทศไทยผ่านความมั่นคง ความเจริญรุ่งเรือง และความยั่งยืน	ให้วิสัยทัศน์ระยะยาวในการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและครอบคลุมในจังหวัดน่าน
แผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579)	เสริมสร้างความยืดหยุ่นและความยั่งยืนในเกษตรกรรม	เพิ่มผลผลิตผ่านเทคโนโลยี การปรับปรุงคุณภาพ และแนวปฏิบัติที่ยั่งยืน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)	การเติบโตที่สมดุลควบคู่กับความยั่งยืนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	สนับสนุนเกษตรกรรมที่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มผลผลิต และการลดความยากจนในชนบท
แผนแม่บทการเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ 2561–2580)	เกษตรกรรมที่สามารถแข่งขันได้และยั่งยืนพร้อมการบูรณาการเทคโนโลยี	สอดคล้องกับเป้าหมายในการปรับปรุงความยืดหยุ่นและผลผลิตของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดน่าน

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

อย่างยั่งยืน • ๒๑

แผน/กลยุทธ์	พื้นที่เป้าหมาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
แผนงานการอนุรักษ์ดินและน้ำแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2569)	การจัดการดินและน้ำอย่างยั่งยืน	ตอบสนองต่อปัญหาการกัดเซาะและความต้องการการอนุรักษ์ ซึ่งสำคัญสำหรับการเกษตรในพื้นที่สูงของจังหวัดน่าน
การมีส่วนร่วมของประเทศไทยในข้อผูกพันแห่งชาติภายใต้ข้อตกลงปารีส (NDCs)	การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการเสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	ส่งเสริมการใช้ CSA เพื่อลดผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศและส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน
แผนยุทธศาสตร์นวัตกรรมอาหารของประเทศไทย (พ.ศ. 2559–2564)	นวัตกรรมในอาหารและการเกษตรเพื่อผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง	สนับสนุนการหลากหลายและเพิ่มมูลค่าในภาคเกษตรกรรมของจังหวัดน่าน
แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)	การพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีโดยเฉพาะสำหรับการส่งออก	มีอิทธิพลต่อทิศทางนโยบายที่มุ่งเน้นการเกษตรที่ทันสมัยและขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีทั่วประเทศ
กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรของประเทศไทย (พ.ศ. 2561–2580)	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการชลประทานเพื่อสนับสนุนการเกษตร	จำเป็นสำหรับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและปรับปรุงระบบชลประทานในพื้นที่สูงของจังหวัดน่าน
แผนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลและสังคม	ส่งเสริมการนำดิจิทัลมาใช้ในการเกษตร	สนับสนุนโครงการต่างๆ เช่น การเกษตรอัจฉริยะ (smart farming) และการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดน่าน
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชาวนาอัจฉริยะ (พ.ศ. 2562–2565)	การสร้างทักษะเกษตรกรในแนวทางการเกษตรสมัยใหม่และเทคโนโลยี	ช่วยให้เกษตรกรในจังหวัดน่านมีความรู้ในการนำเทคนิค CSA มาใช้และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
แผนยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืน (พ.ศ. 2560–2564)	เกษตรกรรมยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการเกษตรผสมผสาน พืชอินทรีย์ และการเกษตรอนุรักษ์	สนับสนุนการใช้เทคนิค CSA เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในเกษตรกรรมพื้นที่สูง

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

แผน/กลยุทธ์	พื้นที่เป้าหมาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
แผนพัฒนาเกษตรกรรม ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) และ แผนพัฒนาเกษตรกรรม ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)	นวัตกรรมกรรมการเกษตร ความ มั่นคงทางอาหาร และการ เติบโตของรายได้ในชนบท	กำหนดแนวทางการใช้ CSA และนวัตกรรมอื่นๆ เพื่อ สนับสนุนการเกษตรพื้นที่สูง และความยืดหยุ่นใน จังหวัดน่าน
แผนปฏิบัติการด้านการเกษตร เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. 2566– 2570)		

6.2 กลไกและกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง

ในระดับภูมิภาค การมีส่วนร่วมของประเทศไทยในโครงการต่างๆ เช่น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และ โครงการกลุ่ม
แม่น้ำโขงใหญ่ (GMS) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาเกษตรกรรม การค้า และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อตกลงการค้า
ต่างๆ เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP)⁹ ขยายโอกาสทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรจากจังหวัด
น่าน ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรท้องถิ่นได้

พันธมิตรการพัฒนา ยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเกษตรยั่งยืนในจังหวัดน่าน ธนาคารเพื่อการ
พัฒนาเอเชีย (ADB) ผ่านกลยุทธ์ความร่วมมือกับประเทศไทย (2564–2568) มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
การเชื่อมต่อ ความยืดหยุ่น และความยั่งยืน การสนับสนุนทางเทคนิคจาก ADB สำหรับการเกษตรที่ชาญฉลาดด้านสภาพ
ภูมิอากาศช่วยส่งเสริมการนำแนวทางการเกษตรที่ยั่งยืนมาใช้ซึ่งเหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูง ธนาคารโลก ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิง
นโยบายสำหรับการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับจังหวัดน่าน

องค์กรต่าง ๆ เช่น Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) ดำเนินโครงการต่างๆ เช่น
โครงการสภาพภูมิอากาศไทย-เยอรมัน ซึ่งช่วยในการดำเนินการตามแนวทางการเกษตรที่มีความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ
องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และ กองทุนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรม (IFAD) มีส่วน
ร่วมในโครงการด้านความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาชนบท โดยสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยในการนำแนวทางที่ยั่งยืนมา
ใช้และพัฒนาการเข้าถึงตลาด

โครงการความร่วมมือระดับภูมิภาคและกรอบการทำงาน ที่แสดงใน ตารางที่ 5 สอดคล้องกับเป้าหมายของจังหวัดน่านโดยการ
ส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ การเข้าถึงตลาด และการค้าในภูมิภาค โครงการเหล่านี้ให้กรอบการ

⁹ ที่มา: ASEAN Secretariat. 2023. *ASEAN Comprehensive Economic Partnership Agreement and Regional Cooperation Frameworks*. Jakarta. [Link](#)

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
ความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

ทำงาน การสนับสนุนทางเทคนิค และโอกาสในการจัดหาทุนซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยืดหยุ่น มีความชาญฉลาดด้านสภาพภูมิอากาศ และมุ่งเน้นตลาดในพื้นที่สูงของจังหวัดน่าน

ตารางที่ 4: กลไกและกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค

แผน/โครงการระดับภูมิภาค	จุดมุ่งหมาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)	การบูรณาการเศรษฐกิจในอาเซียนเพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุน และความสามารถในการแข่งขัน	สนับสนุนการค้าข้ามพรมแดนและการเข้าถึงตลาดอาเซียนสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรของน่าน ซึ่งอาจเพิ่มโอกาสการส่งออกของพืชผลในพื้นที่สูง
โครงการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาเซียน (ACCI)	ความร่วมมือระดับภูมิภาคในการปรับตัวและความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	ส่งเสริมการเกษตรที่ชาญฉลาดด้านสภาพภูมิอากาศ (CSA) และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับความยืดหยุ่นของเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่สูงของน่าน
กรอบความร่วมมือด้านสหกรณ์เกษตรกรรมอาเซียน	การเสริมสร้างสหกรณ์เกษตรกรรมและการเกษตรที่ยั่งยืน	ส่งเสริมการพัฒนาผ่านสหกรณ์ในน่าน ช่วยเพิ่มการเข้าถึงตลาด การประหยัดจากขนาด และการแบ่งปันทรัพยากรสำหรับเกษตรกรรายย่อย
กรอบยุทธศาสตร์ GMS (พ.ศ.2555-2565)	ความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการบูรณาการทางเศรษฐกิจ	ช่วยเพิ่มการเชื่อมต่อและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งสำคัญสำหรับการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เกษตรของน่านกับตลาดภูมิภาค และสนับสนุนความยั่งยืนในเกษตรกรรมผ่านโครงการระดับภูมิภาค
โครงการสนับสนุนเกษตรกรรมหลัก GMS (CASP)	ส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน ความปลอดภัยทางอาหาร และความมั่นคงทางชีวภาพใน GMS	สนับสนุนการเกษตรที่ยั่งยืนและความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศในน่าน พร้อมทั้งเสริมสร้างมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหารและการเข้าถึงตลาดใน GMS
โครงการ GMS สำหรับการเสริมสร้างการค้าเกษตรและการบูรณาการตลาด	การเสริมสร้างห่วงโซ่มูลค่าด้านเกษตรและการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค	ช่วยเกษตรกรในจังหวัดน่านเข้าถึงตลาด GMS ขยายโอกาสการค้าและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP)	การค้าภูมิภาคและความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก	ขยายโอกาสการตลาดสำหรับการส่งออกเกษตรของน่าน โดยลดอุปสรรคทางการค้า โดยเฉพาะสำหรับพืชผลอินทรีย์และพืชที่มีมูลค่าสูง

TA 9993-THA:

โครงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการปรับตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

แผน/โครงการระดับภูมิภาค	จุดมุ่งหมาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
ความร่วมมืออาเซียนในด้านอาหาร เกษตรกรรม และป่าไม้ (FAF)	มุ่งเน้นความมั่นคงทางอาหาร การป่าไม้ที่ยั่งยืน และการเกษตรที่มีความยืดหยุ่นในอาเซียน	สนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ในน่าน และส่งเสริมการเกษตรที่ยืดหยุ่นเพื่อจัดการกับความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS)	การพัฒนาอย่างยั่งยืนและความร่วมมือระดับภูมิภาคระหว่างประเทศในแม่น้ำโขง	จัดหาทุนและการสนับสนุนสำหรับการเกษตรที่ยั่งยืนและการพัฒนาชนบท ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคเกษตรของน่าน
มาตรฐานอาเซียนสำหรับการเกษตรอินทรีย์ (ASOA)	มาตรฐานระดับภูมิภาคสำหรับการรับรองและการผลิตที่เป็นอินทรีย์	ส่งเสริมการรับรองและการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อินทรีย์สำหรับเกษตรกรในน่าน ทำให้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์สามารถแข่งขันได้ในตลาดอาเซียน
ระบบเกษตรกรรมและอาหารที่ยั่งยืนของอาเซียน (ASEAN SAS)	การเกษตรที่ยั่งยืนและแนวทางการผลิตอาหารในอาเซียน	ส่งเสริมการปฏิบัติการเกษตรที่ยั่งยืน การจัดการดินและน้ำ และ CSA ในพื้นที่สูง เช่น จังหวัดน่าน เพื่อประกันผลผลิตเกษตรที่ยั่งยืนในระยะยาว
แผนยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC)	ความร่วมมือระดับภูมิภาคในการจัดการน้ำ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในลุ่มน้ำแม่น้ำโขง	แก้ไขปัญหาการจัดการน้ำและกลยุทธ์การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่สำคัญต่อการเกษตรในพื้นที่สูงของน่าน
คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP)	โครงการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนในเอเชีย-แปซิฟิก โดยมุ่งเน้นความมั่นคงทางอาหารและการลดความยากจน	มอบการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถ การสนับสนุนทางเทคนิค และการสนับสนุนนโยบายเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน ซึ่งมีประโยชน์ต่อชุมชนชนบทในจังหวัดน่าน
แผนงานด้านความมั่นคงทางอาหารของความร่วมมือเอเชีย-แปซิฟิก (APEC)	การประกันความมั่นคงทางอาหารผ่านเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ท่วงโซ่อุปทานที่ยืดหยุ่น และการนำเทคโนโลยีมาใช้	ส่งเสริมการนำแนวปฏิบัติ CSA และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในเกษตรกรรม เพื่อความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งมีความสำคัญต่อการรักษาความยั่งยืนของเกษตรกรรมในพื้นที่สูงของน่าน

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

อย่างยั่งยืน • ๒๕

แผน/โครงการระดับภูมิภาค	จุดมุ่งหมาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
ความร่วมมืออาเซียน-ญี่ปุ่น ในด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	การเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การเพิ่มผลผลิต และการเกษตรที่ยั่งยืน	จัดหาทุนและการสนับสนุนทางเทคนิคสำหรับการปฏิบัติเกษตร CSA ซึ่งช่วยเกษตรกรในน่านเพิ่มผลผลิตและปรับตัวต่อความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ความร่วมมือเอเชีย-ยุโรป (ASEM) ด้านความมั่นคงทางอาหาร	การแก้ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร การถ่ายโอนเทคโนโลยี และการพัฒนาเกษตรกรรม	ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งสนับสนุนการนำ CSA มาใช้และขยายตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์จากจังหวัดน่าน
โครงการริเริ่มความหิวโหยเป็นศูนย์ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)	การกำจัดความหิวโหยผ่านเกษตรกรรมที่ยืดหยุ่นและระบบอาหารที่ยั่งยืน	ให้คำแนะนำและทรัพยากรในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและการเกษตรที่ยืดหยุ่นในจังหวัดน่านผ่าน CSA และการปฏิบัติที่ยั่งยืน

6.3 ข้อตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน

ประเทศไทยได้จัดทำข้อตกลงทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้านหลายฉบับเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการลงทุนด้านการเกษตร ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นที่จังหวัดน่าน ข้อตกลงเหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีการเกษตร แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด และการเข้าถึงตลาด ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาเกษตรกรรมในจังหวัดน่าน ข้อตกลงเหล่านี้สนับสนุนการนำแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนมาใช้ พัฒนาผลผลิต และเปิดโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ สำหรับเกษตรกรท้องถิ่น ข้อตกลงที่สำคัญได้แก่:

6.3.1 ความร่วมมือระหว่างไทย - ลาว

- (1) บันทึกความเข้าใจ (MoU) ด้านความร่วมมือทางการเกษตร: ข้อตกลงนี้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น การผลิตพืช การพัฒนาเกษตรกรรมสัตว์ และการวิจัยทางการเกษตร ซึ่งช่วยแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในจังหวัดชายแดน เช่น จังหวัดน่าน
- (2) ข้อตกลงการค้าข้ามพรมแดน: ข้อตกลงเหล่านี้ช่วยให้กระบวนการค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสะดวกขึ้น ทำให้เกษตรกรในน่านสามารถเข้าถึงตลาดในลาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3.2 ความร่วมมือระหว่างไทย - เมียนมา

- (1) บันทึกความเข้าใจ (MoU) ด้านการพัฒนาเกษตรกรรม: ข้อตกลงนี้มุ่งเน้นโครงการร่วมในด้านการเกษตรที่ยั่งยืน การจัดการศัตรูพืช และระบบชลประทาน ซึ่งสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดมาใช้ในจังหวัดน่าน
- (2) ข้อตกลงการค้าชายแดน: ข้อตกลงเหล่านี้ช่วยให้การเคลื่อนย้ายสินค้าการเกษตรระหว่างไทยและเมียนมาง่ายขึ้น ซึ่งเปิดโอกาสทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์การเกษตรของจังหวัดน่าน

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

6.3.3 ความร่วมมือระหว่างไทย - กัมพูชา

- (1) บันทึกความเข้าใจ (MoU) ด้านความร่วมมือทางการเกษตร: ข้อตกลงนี้เน้นการร่วมมือในด้านการวิจัยการเกษตร การพัฒนาพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูง และการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร โครงการเหล่านี้สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดน่าน
- (2) ข้อตกลงการค้าข้ามพรมแดน: ข้อตกลงที่มุ่งลดอุปสรรคทางการค้าที่ช่วยให้เกษตรกรในน่านเข้าถึงตลาดกัมพูชาได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการค้าระหว่างภูมิภาค

6.3.4 ความร่วมมือระหว่างไทย-จีน

- (1) ข้อตกลงความร่วมมือโครงการการเกษตร (2020) ข้อตกลงนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพิเศษความร่วมมือ แลงซา-แมโขง ซึ่งรวมถึงโครงการต่างๆ เช่น ความปลอดภัยด้านอาหาร การควบคุมศัตรูพืชและโรค และการจัดการดิน โครงการเหล่านี้ให้ข้อมูลเชิงลึกและเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้ในภาคการเกษตรของจังหวัดน่าน¹⁰

6.3.5 ความร่วมมือระหว่างไทย-เวียดนาม

- (1) บันทึกความเข้าใจ (MoU) ด้านความร่วมมือทางการเกษตร: ข้อตกลงนี้มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือในการเกษตร รวมถึงการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ความร่วมมือนี้สามารถนำไปสู่การใช้แนวทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน
- (2) ข้อตกลงการค้า: ข้อตกลงเหล่านี้มุ่งเพิ่มการส่งออกและนำเข้าสินค้าการเกษตร ซึ่งเปิดโอกาสในการขยายตลาดสำหรับเกษตรกรในจังหวัดน่าน

6.4 ข้อตกลงการค้าภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน

ประเทศไทยเป็นสมาชิกของข้อตกลงการค้าหลายฉบับที่มีผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อการพัฒนาเกษตรกรรมและการลงทุนในพื้นที่ต่างๆ เช่น จังหวัดน่าน ข้อตกลงการค้าทั้งหมดช่วยลดอุปสรรคทางการค้า เพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยี และสร้างโอกาสในการส่งออกสินค้าเกษตรจากไทย ซึ่งสามารถสนับสนุนการเติบโตและความหลากหลายของภาคการเกษตรในจังหวัดน่านได้โดยตรง ข้อตกลงเหล่านี้ยังสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนและมีศักยภาพในการกระตุ้นการลงทุนในเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเกษตรที่มีมูลค่าสูง

- (1) **เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)** ลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรและสินค้าชนิดอื่นๆ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ให้การเข้าถึงตลาดประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนได้ง่ายขึ้น ทำให้การส่งออกพืชผลและผลิตภัณฑ์การเกษตรจากจังหวัดน่านสะดวกขึ้น และได้รับประโยชน์จากการลดภาษีสินค้าการเกษตรที่นำเข้า
- (2) **ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA)** มีเป้าหมายในการลดและยกเลิกภาษีศุลกากรสำหรับสินค้า โดยมีข้อกำหนดพิเศษสำหรับสินค้าเกษตร ช่วยส่งเสริมโอกาสการส่งออกสินค้าการเกษตรไปยังจีน ซึ่งเป็นตลาดสำคัญสำหรับสินค้าการเกษตรของไทย และส่งเสริมการลงทุนในเกษตรกรรมและธุรกิจเกษตรจากบริษัทจีน
- (3) **ข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมอาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP)** ส่งเสริมการค้าปลอดภาษี โดยมีพื้นที่ที่มุ่งเน้นรวมถึงเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง เพิ่มศักยภาพในการส่งออกพืชผลและสินค้าการเกษตรที่มีมูลค่าสูง และเสนอบริการช่วยเหลือทางเทคนิคในด้านการเกษตรที่ยั่งยืนและเทคโนโลยีการเกษตร

¹⁰ LMC China

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการปรับตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

- (4) **ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี (AKFTA)** ลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษี ส่งเสริมการค้าสินค้าการเกษตร ขยายการเข้าถึงตลาดเกาหลีสำหรับการส่งออกสินค้าเกษตรของไทย และอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี และการลงทุนในด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- (5) **ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA)** ยกเลิกภาษีสำหรับสินค้าส่วนใหญ่ รวมถึง สินค้าการเกษตร ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เสริมสร้างโอกาสในการส่งออก พืชผลและผลิตภัณฑ์การเกษตรไปยังออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และสนับสนุนแนวทางการเกษตรที่ยั่งยืนผ่าน การช่วยเหลือทางเทคนิค
- (6) **ข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมระดับภูมิภาค (RCEP)** ข้อตกลงที่กว้างขวางระหว่างประเทศสมาชิก อาเซียนและพันธมิตร เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งครอบคลุมการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน ข้อตกลงการค้าที่ใหญ่ที่สุดที่ประเทศไทยมีส่วนร่วม ซึ่งเปิดตลาดใหม่ๆ สำหรับการส่งออกสินค้า เกษตรของไทยและส่งเสริมการลงทุนในเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและธุรกิจเกษตร
- (7) **ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ชิลี** ลดภาษีสำหรับสินค้ารวมถึงผลิตภัณฑ์การเกษตรระหว่างประเทศไทยและชิลี ขยาย โอกาสในการส่งออกสินค้าเกษตรจากประเทศไทยไปยังตลาดในอเมริกาใต้ และช่วยในการเข้าถึงตลาดใหม่
- (8) **ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-เปรู** ส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรและสินค้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศไทย และเปรู รวมถึงการลดภาษี ทำให้เกิดการเข้าถึงตลาดใหม่สำหรับการส่งออกสินค้าเกษตรไปยังอเมริกาใต้ ซึ่ง สามารถส่งผลต่อการขยายความหลากหลายของพืชผลและผลิตภัณฑ์
- (9) **ข้อตกลงกรอบเขตการค้าเสรี BIMSTEC** เชื่อมโยงประเทศในอ่าวเบงกอล โดยมุ่งเน้นการค้าสินค้า บริการ และ การลงทุน รวมถึงการเกษตร ขยายเส้นทางการค้าและเปิดตลาดใหม่ในภูมิภาคสำหรับสินค้าเกษตร และส่งเสริม ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีและแนวทางปฏิบัติทางการเกษตร

ตารางที่ 5: ข้อตกลงการค้าระดับภูมิภาค

ข้อตกลงการค้า	ขอบเขต	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)	ลดภาษีศุลกากรสินค้ารวมถึงสินค้าการเกษตรระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน	เปิดโอกาสให้เข้าถึงตลาดอาเซียนโดยมีการลดภาษีศุลกากร ส่งเสริมการส่งออกสินค้าการเกษตรจากน่าน และการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำ
ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA)	ลดภาษีศุลกากร โดยเน้นไปที่ภาคการเกษตร	เปิดโอกาสในการส่งออกไปยังจีน ซึ่งเป็นตลาดใหญ่สำหรับเกษตรกรไทย ส่งเสริมการลงทุนจากจีนในธุรกิจเกษตรของไทย รวมถึงในจังหวัดน่าน
ข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP)	ส่งเสริมการค้าและความร่วมมือทางเทคนิคในภาคเกษตร ป่าไม้ และการประมง	เพิ่มศักยภาพในการส่งออกพืชผลมูลค่าสูง เสนอความช่วยเหลือทางเทคนิคสำหรับการเกษตรยั่งยืนและการปฏิบัติการเกษตรสมัยใหม่
ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี (AKFTA)	ลดภาษีศุลกากรและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีในการนำเข้าสินค้าการเกษตร	ขยายการเข้าถึงตลาดเกาหลีสำหรับสินค้าการเกษตรไทย ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญในเกษตรกรรมที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ
ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA)	ยกเลิกภาษีศุลกากรสินค้าการเกษตรและสนับสนุนการค้าการเกษตร	เปิดช่องทางการส่งออกไปยังออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และสนับสนุนการเกษตรยั่งยืนผ่านความร่วมมือทางเทคนิค
ข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจครบวงจร (RCEP)	ข้อตกลงการค้าครบวงจรระหว่างอาเซียน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์	ให้การเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ที่สุดสำหรับการส่งออกจากไทย ส่งเสริมการลงทุนในเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและมีมูลค่าสูง ซึ่งช่วยพัฒนาภูมิภาคอย่างน่าน
ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ชิลี	ลดภาษีสินค้าการเกษตรระหว่างไทยและชิลี	ขยายโอกาสการส่งออกการเกษตรไปยังทวีปอเมริกาใต้ เพิ่มความหลากหลายของตลาดสำหรับสินค้าการเกษตรเฉพาะที่ของน่าน
ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-เปรู	ส่งเสริมการค้าสินค้าการเกษตรด้วยการลดภาษี	เปิดโอกาสการเข้าถึงตลาดใหม่ในอเมริกาใต้สำหรับการส่งออกสินค้าเกษตร ส่งเสริมการผลิตพืชผลที่หลากหลาย
ข้อตกลงกรอบการค้าเสรี BIMSTEC	เชื่อมโยงประเทศในอ่าวเบงกอลสำหรับการค้าและการลงทุน รวมถึงภาคเกษตรกรรม	เสริมสร้างเส้นทางการค้าและการเข้าถึงตลาดในภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือด้านเทคโนโลยีการเกษตรและการปฏิบัติการเกษตรยั่งยืนที่เหมาะสมกับพื้นที่สูงเช่นน่าน

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

6.5 กลยุทธ์ของพันธมิตรการพัฒนา

ธนาคารพัฒนาและพันธมิตรผู้บริจาคระหว่างประเทศได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมในประเทศไทย รวมถึงจังหวัดน่าน กลยุทธ์เหล่านี้มีองค์ประกอบที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน การเสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ และการปรับปรุงการเข้าถึงตลาด ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาเกษตรกรรมในจังหวัดน่าน.

6.6 แผนปฏิบัติการประเทศของ ADB ไทย (COBP) พ.ศ.2564-2568

แผนกลยุทธ์การเป็นพันธมิตรของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) สำหรับประเทศไทย (2021–2025) มุ่งเน้นการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน การเชื่อมต่อ ความยืดหยุ่น และความยั่งยืน โดยเน้นการเกษตรยั่งยืน ความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ และการบูรณาการในระดับภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของจังหวัดน่านในการส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน และการเชื่อมต่อที่ดีขึ้น โครงการต่างๆ จาก ADB เหล่านี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาในระดับภูมิภาค ซึ่งอาจช่วยเสริมสร้างการเกษตรยั่งยืน การเชื่อมต่อด้านการขนส่ง และการเงินสีเขียวในจังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดน่าน ด้านล่างนี้เป็นสรุปของโครงการที่เกี่ยวข้องจากแผน COBP ของประเทศไทยที่สนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน ¹¹

ตารางที่ 7: กลยุทธ์ความร่วมมือของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) สำหรับประเทศไทย (COBP)

โครงการ	คำอธิบาย	ภาคส่วน	แหล่งเงินทุน & แหล่งที่มา	ปี พ.ศ.	ผลกระทบต่อจังหวัดน่าน
การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเกษตรกรรมเพื่อการฟื้นฟูและความยั่งยืนของพื้นที่สูง	มุ่งเน้นการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเกษตรกรรม โดยเน้นพื้นที่สูงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	เกษตรกรรมและชนบท	กองทุนญี่ปุ่นเพื่อการลดความยากจน (JFPR) - 2 ล้านดอลลาร์	2563	สนับสนุนเกษตรกรรมที่ชาญฉลาดต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ภูเขา เช่น จังหวัดน่าน
การศึกษาด้านโลจิสติกส์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)	การวิจัยด้านโลจิสติกส์ใน GMS ซึ่งรวมถึงภาคเหนือของประเทศไทย	ความร่วมมือในระดับภูมิภาค	ความช่วยเหลือทางเทคนิค - โครงการ GMS	กำลังดำเนินการ	ระบุงการปรับปรุงด้านโลจิสติกส์ที่เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ท่าเรือ เช่น จังหวัดน่าน
การขยายการใช้พลังงานอัจฉริยะและโซลูชันการประหยัดพลังงาน	ส่งเสริมการใช้พลังงานอัจฉริยะและการประหยัดพลังงาน	พลังงาน	กองทุนการลงทุนด้านสภาพภูมิอากาศ -	2563	อาจช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานใน

¹¹ ที่มา: Asian Development Bank (ADB). 2021. *Country Operations Business Plan: Thailand, 2021–2023*. Manila. Link

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

โครงการ	คำอธิบาย	ภาคส่วน	แหล่งเงินทุน & แหล่งที่มา	ปี พ.ศ.	ผลกระทบต่อจังหวัดน่าน
			0.8 ล้าน ดอลลาร์		กระบวนการ เกษตรกรรม
โครงการปรับปรุงระบบชลประทานแห่งชาติ	ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานระบบชลประทานแห่งชาติ รวมถึงการเชื่อมโยงไปยังจังหวัดทางภาคเหนือ	การขนส่ง	สินเชื่อ ADB - 300 ล้าน ดอลลาร์	2564	อาจช่วยปรับปรุงการเข้าถึงจังหวัดน่าน สนับสนุนการค้าชาย
การเงินสีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวกนวัตกรรมสำหรับโครงการลงทุน	การให้เงินทุนสำหรับโครงการสีเขียวและนวัตกรรมในประเทศไทย	หลายภาคส่วน	ADB และการร่วมทุน - 500 ล้านดอลลาร์	2565	สนับสนุนโอกาสการลงทุนที่ยั่งยืนในเกษตรกรรม

การทบทวนกลยุทธ์การพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยของธนาคารโลกประเมินและเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน คำแนะนำของแผนดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับจังหวัดน่านได้โดยตรง โดยให้แนวทางในการปรับปรุงผลผลิตและความยั่งยืนในภาคการเกษตรของภูมิภาค ในทำนองเดียวกัน Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) ได้เปิดตัวโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไทย-เยอรมัน ซึ่งช่วยในการนำแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมาสู่เกษตรกรรายย่อย และโครงการ Sustainable Rice Platform ซึ่งส่งเสริมการปลูกข้าวอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นพืชผลที่สำคัญสำหรับภูมิภาคเกษตรของจังหวัดน่าน

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ผ่านกรอบการโปรแกรมประเทศสำหรับประเทศไทย (พ.ศ. 2560–2564) สนับสนุนความมั่นคงทางอาหาร การเกษตรอย่างยั่งยืน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ กรอบนี้เสริมสร้างความพยายามของจังหวัดน่านในเรื่องการเกษตรอย่างยั่งยืนและความมั่นคงทางอาหาร นอกจากนี้ กองทุนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเกษตร (IFAD) มุ่งเน้นการลดความยากจนและการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนผ่าน โปรแกรมโอกาสเชิงกลยุทธ์ของประเทศ (COSOP) สำหรับประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของจังหวัดน่านในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชาวนานผ่านการเกษตรที่ยั่งยืน

ตารางที่ 6: กลยุทธ์ของธนาคารเพื่อการพัฒนาและพันธมิตรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดน่าน, ประเทศไทย

องค์กร	กลยุทธ์/โครงการ	วัตถุประสงค์	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน
ธนาคารเพื่อการ พัฒนาเอเชีย (ADB)	กลยุทธ์ความร่วมมือ ของประเทศสำหรับ ประเทศไทย (พ.ศ. 2564-2568)	เพิ่มความสามารถใน การแข่งขัน การ เชื่อมโยง ความยืดหยุ่น และความยั่งยืน	สนับสนุนเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ความยืดหยุ่นต่อ สภาพภูมิอากาศ และการเชื่อมโยงในระดับ ภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของ จังหวัดน่าน
	ความช่วยเหลือทาง เทคนิคสำหรับ เกษตรกรทำฟาร์ม ภูมิอากาศ	ส่งเสริมการเกษตรที่ ยั่งยืนและความ ยืดหยุ่นต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	ให้ทรัพยากรและการสนับสนุนในการนำการ เกษตรทำฟาร์มภูมิอากาศมาใช้ ซึ่งเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมในพื้นที่สูงของจังหวัดน่าน
ธนาคารโลก (World Bank)	การทบทวนกลยุทธ์ การพัฒนาการ เกษตรของประเทศ ไทย	ปรับปรุงผลผลิตและ ส่งเสริมความยั่งยืนใน เกษตรกรรม	เสนอโครงการเชิงกลยุทธ์ในการเพิ่มผลผลิตใน ภาคการเกษตรของจังหวัดน่าน
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)	โครงการไทย- เยอรมันเพื่อการ ปรับตัวต่อสภาพ ภูมิอากาศ	สนับสนุนการเกษตรที่ ทนทานต่อสภาพ ภูมิอากาศ	ส่งเสริมการปฏิบัติที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน
	แพลตฟอร์มข้าว ยั่งยืน	ส่งเสริมการเพาะปลูก ข้าวอย่างยั่งยืน	สอดคล้องกับการมุ่งเน้นของจังหวัดน่านในการ ปลูกข้าวและส่งเสริมการปฏิบัติที่ยั่งยืน
องค์การอาหารและ การเกษตรแห่ง สหประชาชาติ (FAO)	กรอบการโปรแกรม ประเทศสำหรับ ประเทศไทย (พ.ศ. 2560-2564)	เสริมสร้างความมั่นคง ทางอาหาร การเกษตร อย่างยั่งยืน และการ จัดการทรัพยากร	เสริมสร้างการปฏิบัติการเกษตรอย่างยั่งยืนและ ความพยายามด้านความมั่นคงทางอาหารใน จังหวัดน่าน
กองทุนระหว่าง ประเทศเพื่อการ พัฒนาการเกษตร (IFAD)	โปรแกรมโอกาส เชิงกลยุทธ์ของ ประเทศ (COSOP)	มุ่งเน้นการลดความ ยากจนและการพัฒนา ชนบทอย่างยั่งยืน	ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนบทผ่าน การเกษตรที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

กลยุทธ์ระดับชาติและภูมิภาค และกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
ความมั่นคงทางอาหาร, การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนา

อย่างยั่งยืน • ๓๒

7. โครงการริเริ่มการคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ: ผลกระทบที่มีต่อจังหวัดน่าน

โครงการขนส่งหลายรูปแบบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การขนส่งของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) และโครงการระดับภูมิภาคนั้น ยังมีผลกระทบที่สำคัญต่อจังหวัดน่านในประเทศไทย แม้ว่าจังหวัดน่านจะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลและไม่ได้เชื่อมต่อโดยตรงกับระบบรถไฟความเร็วสูงหรือทางหลวงหลักที่เกี่ยวข้องกับโครงการขนาดใหญ่เหล่านี้ การเชื่อมโยงภูมิภาคที่เพิ่มขึ้นและการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสามารถสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การค้าข้ามพรมแดน และการเข้าถึงตลาดที่ดีขึ้น

ผลกระทบโดยรวมของโครงการเหล่านี้คือการทำให้จังหวัดน่านเป็นส่วนที่เชื่อมโยงและเข้าถึงได้มากขึ้นในเศรษฐกิจภูมิภาค การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งสามารถทำให้การส่งออกผลิตผลจากพื้นที่สูงของน่านเป็นไปได้มากขึ้นและมีต้นทุนที่คุ้มค่า นอกจากนี้ การปรับปรุงการเชื่อมโยงภายในประเทศไทยและข้ามอาเซียนอาจกระตุ้นความสนใจจากนักลงทุนในการพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจและการเติบโตของภูมิภาคการเกษตรนี้ โครงการขนส่งเหล่านี้อาจทำให้ภาคการเกษตรของจังหวัดน่านสามารถแข่งขันได้มากขึ้นในตลาดการค้าระดับชาติและภูมิภาค ช่วยให้โลจิสติกส์สำหรับการส่งออกผลิตผลจากพื้นที่สูงมีประสิทธิภาพและอาจดึงดูดการลงทุนในธุรกิจเกษตรกรรม โครงการพัฒนาทางยุทธศาสตร์เหล่านี้ยังสอดคล้องกับจุดเน้นของ ADB ที่มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและมีความยืดหยุ่น ซึ่งทำให้จังหวัดน่านสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและการเกษตรของตนได้ดียิ่งขึ้น

7.1 แนวทางกลยุทธ์ภาคการขนส่งของ ADB 2030 และกลยุทธ์การลงทุนระดับภูมิภาค

แนวทางภาคการขนส่งของกลยุทธ์ ADB 2030 เน้นความสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งที่ยั่งยืนและครอบคลุม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล ความมุ่งมั่นนี้สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น จังหวัดน่าน ซึ่งต้องการการปรับปรุงถนน โลจิสติกส์ และการเชื่อมโยงเพื่อเพิ่มการเข้าถึงตลาดระดับชาติและภูมิภาค¹²

การเน้นของ ADB ในการรวมโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความยืดหยุ่นยังสอดคล้องกับเป้าหมายของจังหวัดน่านในการส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งในภูมิภาค โดยได้รับการสนับสนุนจากความมุ่งมั่นของ ADB ในการเติบโตที่ครอบคลุม อาจช่วยสนับสนุนการพัฒนา "ถนนจากฟาร์มสู่ตลาด" สิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาเย็นของผลิตภัณฑ์ในขณะขนส่ง และระบบการติดตามตรวจสอบย้อนกลับทางดิจิทัล ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถช่วยให้เกษตรกรและธุรกิจเกษตรในจังหวัดน่านเจริญเติบโตได้ (ADB, 2023)

¹² ที่มา: Asian Development Bank (ADB). 2022. *Strategy 2030: Transport Sector Directional Guide*. Manila. [Link](#)

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

โครงการริเริ่มการคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ: ผลกระทบที่มีต่อจังหวัด

7.2 การพัฒนาเส้นทางรถไฟระหว่างเวียตนาม หลาวกาย-ฮาลอง (Lao Cai-Ha Long) และการเข้าถึงมณฑลยูนนานของจีน

เมื่อโครงข่ายรถไฟในภูมิภาคเวียตนาม และจีนได้รับการพัฒนา การตั้งอยู่ใกล้กับชายแดนลาวของจังหวัดน่านทำให้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์มากขึ้น แม้ว่าจังหวัดน่านจะไม่มีทางเชื่อมต่อกับรถไฟโดยตรง แต่ผู้ผลิตในท้องถิ่นอาจสามารถขนส่งสินค้าไปยังจังหวัดใกล้เคียงที่เชื่อมโยงกับโครงข่ายรถไฟเหล่านี้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งออกไปยังจีน

การปรับปรุงโครงข่ายรถไฟในเวียตนามช่วยเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์สำหรับ GMS ซึ่งรวมถึงประเทศไทย จังหวัดน่านอาจได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากการไหลของการค้าข้ามพรมแดนและความร่วมมือภายในภูมิภาค GMS ที่ได้รับการเสริมสร้าง ซึ่งอาจช่วยเพิ่มตลาดการส่งออกสำหรับพืชผลที่มีมูลค่าสูง เช่น สมุนไพรและโกโก้

7.3 โครงการรถไฟความเร็วสูงของประเทศไทย สายกรุงเทพฯ-หนองคาย (Bangkok-Nong Khai Line) และการบูรณาการภูมิภาค

โครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-หนองคายของประเทศไทย ซึ่งเชื่อมต่อกับรถไฟลาว-จีน สร้างเส้นทางรถไฟใหม่จากกรุงเทพฯ ไปยังคุนหมิง ประเทศจีน ผ่านประเทศลาว แม้จังหวัดน่านจะไม่ได้อยู่บนเส้นทางนี้โดยตรง แต่โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างทางเดินการค้าภายในประเทศไทย ทำให้การขนส่งสินค้าจากภูมิภาคเหนือที่ใกล้เคียงกับโครงข่ายรถไฟนี้ทำได้ง่ายขึ้น สำหรับผู้ผลิตในจังหวัดน่าน เส้นทางที่ได้รับการพัฒนาไปยังคุนหมิงนี้จะเส้นทางที่รวดเร็วและคุ้มค่ามากขึ้นในการเข้าถึงหนึ่งในเขตเศรษฐกิจสำคัญของจีน ซึ่งอาจดึงดูดการลงทุนในภาคการเกษตรของจังหวัดน่าน โดยเฉพาะในพืชผลที่มีมูลค่าสูงที่เน้นการส่งออก

7.4 โครงการรถไฟชายฝั่งตะวันออกของมาเลเซีย (ECRL) และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายรถไฟแพน-เอเชีย (Pan-Asia Railway Network)

แม้ว่าโครงการรถไฟ ECRL ของมาเลเซียจะไม่ได้ขยายเข้าสู่ประเทศไทย แต่การเสร็จสิ้นโครงการนี้อาจนำไปสู่การบูรณาการเพิ่มเติมกับเครือข่ายรถไฟแพน-เอเชีย ซึ่งจะสร้างเส้นทางบกติดต่อกันจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังประเทศจีน การเชื่อมโยงที่ดีขึ้นผ่านมาเลเซียอาจกระตุ้นให้ประเทศไทยเร่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านรถไฟภายในประเทศ ซึ่งจะมีประโยชน์โดยอ้อมต่อจังหวัดชายแดนอย่างจังหวัดน่าน ด้วยการสร้างเครือข่ายโลจิสติกส์ที่ดีขึ้นในการขนส่งสินค้า เมื่อมาเลเซียและจีนเสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านโลจิสติกส์ สินค้าเกษตรจากประเทศไทย รวมถึงสินค้าเกษตรจากจังหวัดน่าน อาจสามารถเข้าถึงตลาดมาเลเซียและสิงคโปร์ได้ง่ายขึ้น ช่วยให้ธุรกิจเกษตรในจังหวัดน่านสามารถเข้าถึงตลาดอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตารางที่ 7: โครงการการขนส่งหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเชื่อมโยงในจังหวัดน่าน

โครงการ	คำอธิบาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน	อ้างอิง
แนวทางทิศทางภาคการขนส่งในกลยุทธ์ 2030 ของ ADB	กลยุทธ์ที่เป็นแนวทางของ ADB มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและครอบคลุมทั่วเอเชีย	- สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับน่านผ่านการลงทุนที่ช่วยเสริมการเชื่อมโยงกับเครือข่ายขนาดใหญ่ - สอดคล้องกับเป้าหมายของน่านในการ	ADB Transport Sector Directional Guide 2022-

โครงการ	คำอธิบาย	ความเกี่ยวข้องกับจังหวัดน่าน	อ้างอิง
		พัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนโดยอาจสนับสนุนการจัดเก็บสินค้าเย็น, ถนนเชื่อมฟาร์มสู่ตลาด และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการแข่งขันในธุรกิจเกษตรชนบท	2030, Thailand COBP
โครงการรถไฟหล่าวกาย-ฮาลอง (Lao Cai-Ha Long) ของเวียดนาม	โครงการรถไฟในเวียดนามที่เชื่อม หล่าวกายกับฮาลอง ช่วยเสริมการเชื่อมโยงกับมณฑลยูนนานของจีน	- จังหวัดน่านซึ่งใกล้ชิดชายแดนลาวจะได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงโลจิสติกส์การค้าข้ามประเทศ เนื่องจากสินค้าสามารถไหลผ่านจังหวัดที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายนี้ - สนับสนุนการค้าภูมิภาค GMS ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพการส่งออกของน่านในผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีมูลค่าสูง	ADB GMS reports, Vietnam Ministry of Transport updates
โครงการรถไฟเชื่อมชายฝั่งตะวันออกของมาเลเซีย (ECRL)	โครงการรถไฟในมาเลเซียที่เชื่อมรัฐชายฝั่งตะวันออกกับท่าเรือทางตะวันตก โดยอาจเชื่อมโยงกับเครือข่ายรถไฟทั่วเอเชีย	- ถึงแม้จะไม่ได้เชื่อมโยงโดยตรงกับน่าน แต่โครงการนี้ช่วยปรับปรุงโลจิสติกส์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสนับสนุนให้ประเทศไทยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง - การเข้าถึงตลาดมาเลเซียและสิงคโปร์ที่ดีขึ้นอาจเพิ่มความต้องการสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรจากน่าน โดยเฉพาะหากประเทศไทยพัฒนาเส้นทางภายในประเทศเชื่อมต่อจากน่านสู่ศูนย์กลางการค้าต่างๆ	Malaysia Rail Link Sdn Bhd reports, Ministry of Transport Malaysia
โครงการรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-หนองคายของประเทศไทย	เชื่อมกรุงเทพฯ กับหนองคาย เชื่อมต่อกับรถไฟลาว-จีน สร้างเส้นทางตรงจากกรุงเทพฯ สู่คุนหมิง ประเทศจีน ผ่านลาว	- แม้จะไม่สามารถเข้าถึงจากน่านโดยตรง แต่โครงการนี้ช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้กับเส้นทางการค้าของประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อจังหวัดต่างๆ เช่น น่าน โดยทำให้เข้าถึงตลาดในภูมิภาคและจีนได้ง่ายขึ้น - ภาคธุรกิจเกษตรของน่านอาจเติบโตจากการเพิ่มศักยภาพการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง เช่น โกโก้และสมุนไพร	Thai Ministry of Transport updates, ADB Thailand transport infrastructure projects

8. การลงทุนในธุรกิจเกษตร วิธีชีวิตทางเลือก และการพัฒนาโซ่อุปทานในจังหวัดน่าน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยวแบบดั้งเดิมไปสู่การลงทุนในระบบเกษตรอัจฉริยะเพื่อรับมือกับสภาพอากาศ (CSA) และการสร้างโอกาสทางอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น ภาคการเกษตรของจังหวัดน่าน โดยเฉพาะพืชที่มีมูลค่าสูง เช่น โกโก้ ตะไคร้ และน้ำมันหอมระเหย มีศักยภาพสูงในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังคงมีอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางความก้าวหน้า ได้แก่ ช่องว่างด้านการลงทุน อุปสรรคด้านมาตรฐานและการรับรอง ปัญหาในโซ่อุปทาน และการเข้าถึงตลาดที่จำกัด บทวิเคราะห์นี้จะสำรวจสถานะปัจจุบันของการลงทุนในธุรกิจเกษตร อุปสรรคในการพัฒนาโซ่อุปทาน และแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่สามารถช่วยเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับสภาพอากาศและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน

8.1 การเปลี่ยนแปลงจากเกษตรเชิงเดี่ยวสู่ระบบเกษตรที่หลากหลายและเป็นมิตรต่อสภาพอากาศ

การเพาะปลูกข้าวโพดเป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่สำคัญในจังหวัดน่านมาเป็นเวลาหลายปี โดยเฉพาะในอำเภอนาน้อย ซึ่งมีพื้นที่ปลูกข้าวโพด 90,529 ไร่ (14,485 เฮกตาร์) ในปี 2560 อย่างไรก็ตาม การทำเกษตรเชิงเดี่ยวส่งผลให้ดินเสื่อมโทรม เกิดการตัดไม้ทำลายป่า และเพิ่มความเสี่ยงต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศ ทำให้จำเป็นต้องเปลี่ยนไปสู่ระบบเกษตรกรรมที่มีความหลากหลายและทนต่อสภาพอากาศ (ADB, 2023)

เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ เกษตรกรกำลังเปลี่ยนไปสู่ระบบเกษตรแบบผสมผสานที่รวมถึงฟักทอง, โกโก้, อะโวคาโด, ถั่วลิสง, ตะไคร้ และถั่วลิสง พืชทางเลือกเหล่านี้ช่วยปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำ และลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของเกษตรกร (IFAD, 2023) อย่างไรก็ตาม เพื่อขยายผลให้ครอบคลุมมากขึ้น จำเป็นต้องมีการลงทุนเชิงกลยุทธ์ในด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต โครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทาน และโครงการฝึกอบรมระบบ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) เพื่อให้มั่นใจถึงความยั่งยืนในระยะยาว.

8.2 ช่องว่างด้านการลงทุนในพืชมูลค่าสูงและทางเลือกในการดำรงชีวิต

แม้ว่าพืชที่มีมูลค่าสูงจะมีศักยภาพสูง แต่จังหวัดน่านยังคงเผชิญกับช่องว่างด้านการลงทุนในโรงงานแปรรูป โปรแกรมการรับรองมาตรฐาน และการเข้าถึงตลาด ตัวอย่างเช่น โซ่อุปทานของโกโก้ยังขาดศูนย์หมักกลางและกลไกการควบคุมคุณภาพ ซึ่งจำกัดความสามารถในการแข่งขันในตลาดระดับพรีเมียมระดับสากล (World Bank, 2022) ในทำนองเดียวกัน แม้ว่าการนำน้ำมันหอมระเหยและสมุนไพรทางการแพทย์จะเพิ่มขึ้น แต่ต้นทุนการแปรรูปและการขนส่งที่สูงยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ (UNIDO, 2022)

นอกจากนี้ ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น การแปรรูปอาหาร การผลิตน้ำผึ้ง หัตถกรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังคงไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดโครงสร้างพื้นฐาน, บริการสนับสนุนทางธุรกิจ และกลไกทางการเงิน (ADB, 2023) การจัดทำแนวทางที่มีโครงสร้างชัดเจน รวมถึงโครงการไมโครไฟแนนซ์ (microfinancing programs) หรือสินเชื่อแบบจุลภาค โมเดล

ธุรกิจสหกรณ์ และการฝึกอบรมเฉพาะด้าน จะช่วยเติมเต็มช่องว่างเหล่านี้และเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนชนบท

8.3 อุปสรรคด้านโซ่อุปทาน และตลาด

ความไม่มีประสิทธิภาพในโซ่อุปทานของพืชมูลค่าสูง ผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูงของจังหวัดน่านเผชิญกับความท้าทายในด้านการผลิต การแปรรูป และการกระจายสินค้า ซึ่งจำกัดการขยายตัวของอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น เกษตรกรผู้ปลูกโกโก้ขาดการเข้าถึงต้นกล้าที่มีคุณภาพ เทคนิคการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และช่องทางเชื่อมโยงโดยตรงกับผู้ผลิตช็อกโกแลตเฉพาะทาง (GIZ, 2022) ในทำนองเดียวกัน อุตสาหกรรมน้ำมันตะไคร้และน้ำมันหอมระเหยต้องเผชิญกับปัญหาเทคโนโลยีการกลั่นที่ใช้พลังงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและลดความสามารถในการทำกำไร (FAO, 2021) นอกจากนี้ เครือข่ายคมนาคมที่ไม่ดีทำให้ต้นทุนด้านโลจิสติกส์สูงขึ้น และจำกัดโอกาสในการขยายตลาดระดับภูมิภาค (ADB, 2023) เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องมีการลงทุนในการฝึกอบรมเกษตรกร ศูนย์แปรรูปรวม และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

อุปสรรคด้านการรับรองมาตรฐานและการเข้าถึงตลาด การเข้าสู่ตลาดมูลค่าสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศถูกขัดขวางโดยปัญหาด้านการรับรองสิทธิในที่ดิน และกลไกอำนวยความสะดวกในการส่งออกที่ไม่เข้มแข็ง แม้ว่าไทยจะมีโปรแกรมการรับรอง เช่น มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แต่เกษตรกรรายย่อยจำนวนมากในน่านยังคงประสบปัญหาในการได้รับการรับรอง เนื่องจากต้นทุนที่สูงและข้อกำหนดด้านกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เข้มงวด (IFAD, 2023) เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ เกษตรกรจำนวนมากหันมาใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (PGS) ซึ่งช่วยลดต้นทุน (TOAF, 2022) อย่างไรก็ตาม PGS ยังคงมีข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาดสากล ทำให้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการปรับระบบ PGS ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรับรองระดับโลก

การสร้างตราสินค้า (แบรนด์) และระบบตรวจสอบย้อนกลับที่อ่อนแอ นอกจากนี้ ระบบการสร้างแบรนด์และการตรวจสอบย้อนกลับที่ยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความสามารถในการแข่งขันในตลาดส่งออกระดับพรีเมียม (UNIDO, 2022) การพัฒนาศูนย์รับรองระดับภูมิภาค ระบบตรวจสอบย้อนกลับแบบดิจิทัล และโครงการสร้างตราสินค้า (แบรนด์) สามารถช่วยเสริมความแข็งแกร่งในการวางตำแหน่งตลาด และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ให้กับเกษตรกรรายย่อย

9. ขยายขนาดและส่งเสริมการเข้าถึงตลาดสำหรับพืช มูลค่าสูงและทางเลือกในการดำรงชีวิต¹³

9.1 การเปลี่ยนผ่านสู่ธุรกิจเกษตรอัจฉริยะด้านสภาพภูมิอากาศ

จังหวัดน่านกำลังเปลี่ยนแปลงจากการปลูกข้าวโพดเชิงเดี่ยวไปสู่ระบบเกษตรกรรมที่หลากหลายและเป็นมิตรกับสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นไปที่พืชมูลค่าสูง เช่น โกโก้ ตะไคร้ และน้ำมันหอมระเหย แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงนี้จะนำมาซึ่งโอกาสทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงมีอุปสรรค เช่น ช่องว่างด้านการลงทุน ความไม่มีประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทาน อุปสรรคด้านการรับรองมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมที่จำกัดระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP) การปลดล็อกศักยภาพของภาคเกษตรมูลค่าสูงจำเป็นต้องเสริมสร้างทั้งกิจกรรมต้นน้ำ (การจัดหาปัจจัยการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต) และปลายน้ำ (การแปรรูป, การกระจายสินค้า, การเชื่อมโยงตลาด)

¹³ หากต้องการการวิเคราะห์โดยละเอียดมากขึ้น รวมถึงแผนการรับรองที่เกี่ยวข้องสำหรับพืชผลมูลค่าสูงแต่ละชนิด โปรดดูในเอกสารสื่อเผยแพร่ การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าและการประเมินอุปสงค์ของตลาด ซึ่งตรวจสอบศักยภาพของตลาดสำหรับสินค้าเกษตร การแปรรูป และกลยุทธ์การตลาดที่สำคัญ

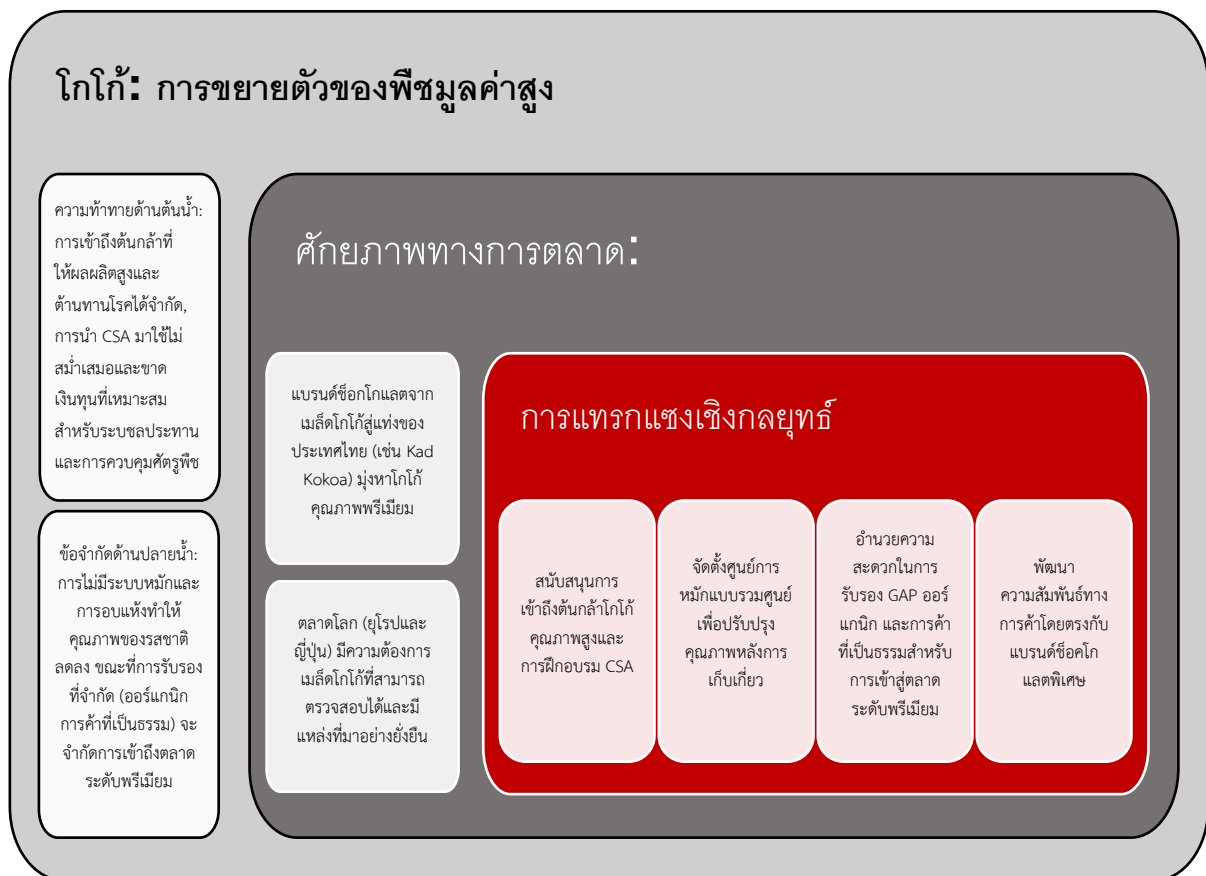
TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

ขยายขนาดและส่งเสริมการเข้าถึงตลาดสำหรับพืชมูลค่าสูงและทางเลือก

9.2 ห่วงโซ่คุณค่าหลักในจังหวัดน่าน

9.2.1 โกโก้: การขยายตัวของพืชมูลค่าสูง

รูปที่ 1: โกโก้: การขยายตัวของพืชมูลค่าสูง

การผลิตโกโก้ในจังหวัดน่านกำลังได้รับแรงผลักดันจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับโกโก้คุณภาพสูงที่มีแหล่งผลิตเฉพาะ อย่างไรก็ตาม การผลิตโกโก้ในจังหวัดน่านยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการที่จำกัดศักยภาพทางการตลาด อุปสรรคในภาคต้นน้ำรวมถึงการเข้าถึงต้นกล้าโกโก้สายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงและต้านทานโรคที่มีจำกัด การนำแนวปฏิบัติด้านเกษตรอัจฉริยะที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ (CSA) มาใช้อย่างไม่สม่ำเสมอ และการขาดแคลนแหล่งเงินทุนที่มีราคาย่อมเยาสำหรับปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น ระบบชลประทานและการควบคุมศัตรูพืช ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผลผลิตลดลงและเพิ่มความเปราะบางต่อความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ อุปสรรคในภาคปลายน้ำยังเป็นปัจจัยที่ขัดขวางอุตสาหกรรม เนื่องจากการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกระบวนการหมักและการตากโกโก้ ส่งผลเสียต่อคุณภาพรสชาติ ลดความสามารถในการแข่งขันของโกโก้ที่ปลูกในท้องถิ่น นอกจากนี้ การขาดมาตรฐานรับรอง เช่น การรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ การค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) และมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ยังเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงตลาดระดับพรีเมียมที่มีข้อกำหนดด้านคุณภาพและความยั่งยืนที่เข้มงวด

แม้จะมีความท้าทายเหล่านี้ โกโก้ยังคงมีศักยภาพทางการตลาดอย่างมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แบรนด์ช็อกโกแลตแบบจากเมล็ดจนกลายเป็นแท่งช็อกโกแลต (Bean-to-Bar) ที่เกิดขึ้นใหม่ของไทย เช่น Kad Kokoa กำลังมองหาโกโก้คุณภาพสูงที่มาจากแหล่งผลิตภายในประเทศ ขณะที่ตลาดโลกในยุโรปและญี่ปุ่นแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่แข็งแกร่งสำหรับเมล็ดโกโก้ที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้และผลิตอย่างยั่งยืน เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสเหล่านี้ จำเป็นต้องมี

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่ม
การฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

ขยายขนาดและส่งเสริมการเข้าถึงตลาดสำหรับพืชมูลค่าสูงและทางเลือก

ในการดำรงชีวิต • ๓๙

มาตรการเชิงกลยุทธ์หลายประการ การขยายการเข้าถึงต้นกล้าโกโก้คุณภาพสูงและการฝึกอบรมด้านแนวปฏิบัติ CSA สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการรับมือกับสภาพอากาศ การจัดตั้งศูนย์กลางกระบวนการหมักจะช่วยยกระดับคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อให้มั่นใจในความสม่ำเสมอของรสชาติและความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด การสนับสนุนมาตรฐานรับรองแบบ GAP รับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์ และการค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าสู่ตลาดระดับพรีเมียมและได้รับราคาที่สูงขึ้น สุดท้าย การพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าตรงกับแบรนด์ช็อกโกแลตเฉพาะทาง สามารถช่วยเสริมสร้างการบูรณาการห่วงโซ่มูลค่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความสามารถในการทำกำไรในระยะยาวสำหรับเกษตรกรโกโก้ในจังหวัดน่าน

9.2.2 ตะไคร้และน้ำมันหอมระเหย: การเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางการตลาด

รูปที่ 2: ตะไคร้และน้ำมันหอมระเหย: การเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางการตลาด

ตะไคร้และน้ำมันหอมระเหยมีศักยภาพสูงทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออก โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่กำลังเติบโตของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ความไม่มีประสิทธิภาพของห่วงโซ่มูลค่ายังคงเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการแข่งขัน อุปสรรคในภาคต้นน้ำประกอบด้วยความไม่สม่ำเสมอของต้นกล้า การนำแนวปฏิบัติด้านเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) มาใช้น้อย และความเปราะบางต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศเนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานด้านการชลประทานที่ไม่เพียงพอ ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่ผลผลิตที่ไม่แน่นอนและลดประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม อุปสรรคด้านการแปรรูปยังเป็นปัญหาหลัก เนื่องจากเกษตรกรจำนวนมากขาดการเข้าถึงโรงกลั่นไอน้ำที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและผลผลิตน้ำมันหอมระเหยต่ำ

พลวัตของตลาดสำหรับตะไคร้และน้ำมันหอมระเหยมีแนวโน้มที่ดี โดยอุตสาหกรรมทางด้านสุขภาพและยาสมุนไพรของไทยกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงตลาดยังคงถูกจำกัด เนื่องจากมีโครงการรับรองมาตรฐานจำนวนน้อยและขาดข้อตกลงซื้อขายที่เป็นระบบ ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถทำสัญญาระยะยาวกับผู้ซื้อระดับพรีเมียมได้ เพื่อแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้ จำเป็นต้องมีมาตรการเชิงกลยุทธ์หลายประการ การส่งเสริมการนำแนวปฏิบัติด้าน CSA มาใช้ จะช่วยปรับปรุงความยั่งยืนและความสามารถในการรับมือกับสภาพอากาศของการเพาะปลูกตะไคร้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการแปรรูป รวมถึงการนำเทคโนโลยีการกลั่นที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์และเทคโนโลยีที่ประหยัดพลังงานมาใช้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดน้ำมันและลดต้นทุนการดำเนินงาน การสนับสนุนการรับรองมาตรฐานอินทรีย์และการค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) จะช่วยให้สามารถเข้าถึงตลาดส่งออกที่มีมูลค่าสูง โดยเฉพาะในญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ซึ่งมีความต้องการน้ำมันหอมระเหยที่ผลิตอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเสริมสร้างความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทานกับผู้ซื้อในอุตสาหกรรมสุขภาพจะช่วยขยายตลาดให้แข็งแกร่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกตะไคร้ในจังหวัดน่านสามารถใช้ประโยชน์จากความต้องการทั่วโลกที่เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มความสามารถในการทำกำไรและความยั่งยืนในระยะยาว

9.3 ทางเลือกในการดำรงชีวิต: การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ

นอกเหนือจากการเกษตรกรรมหลักแล้ว การแปรรูปที่เพิ่มมูลค่า การผลิตน้ำผึ้ง และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างก็เป็นทางเลือกในการสร้างรายได้ที่สามารถกระจายรายได้สำหรับชุมชนในชนบท:

- (1) **การแปรรูปอาหาร:** เกษตรกรมีความสนใจในการแปรรูปผลผลิตของตน (เช่น พักทอง ถั่วลิสง เห็ด และมะเขว่น) แต่ขาดอุปกรณ์การเก็บรักษาอาหารที่ทันสมัย
- (2) **การผลิตน้ำผึ้ง:** แม้ว่าความต้องการน้ำผึ้งจากไทยจะเพิ่มขึ้นในประเทศจีนและเกาหลีใต้ แต่การสร้างตราสินค้าและการตรวจสอบย้อนกลับยังคงอ่อนแอ ไม่ได้มาตรฐาน
- (3) **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ:** การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น แต่ทักษะการตลาดดิจิทัลและโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีโครงสร้างยังคงขาดแคลน

กล่องที่ 3: การแทรกแซงแบบหมุนเวียนเสริมเชิงกลยุทธ์

มาตรการเชิงกลยุทธ์

- พัฒนาศูนย์อาหารระดับภูมิภาคสำหรับผู้ผลิตอาหารพื้นบ้านขนาดเล็ก
- ส่งเสริมการรับรองน้ำผึ้งและการสร้างตราสินค้าสำหรับตลาดส่งออกระดับพรีเมียม
- เสริมสร้างทักษะการตลาดดิจิทัลและช่องทางการขายออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

9.4 การดำเนินการหลักเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาด

ด้วยการดำเนินการตามกลยุทธ์เหล่านี้ จังหวัดน่านสามารถเสริมสร้างห่วงโซ่มูลค่า ขยายการเข้าถึงตลาด และขับเคลื่อนการเติบโตของธุรกิจเกษตรอย่างยั่งยืน โดยสามารถวางตำแหน่งตัวเองเป็นผู้เล่นสำคัญในภาคเกษตรอัจฉริยะที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

- (1) **การลงทุนในกระบวนการแปรรูปและโครงสร้างพื้นฐาน:** สร้างศูนย์หมักในท้องถิ่นสำหรับโกโก้ โรงงานกลั่นสำหรับน้ำมันหอมระเหย และหน่วยแปรรูปอาหารที่ทันสมัย

- (2) **การเข้าถึงตลาดและการรับรองมาตรฐาน:** สนับสนุนเกษตรกรในการรับรองมาตรฐาน GAP การรับรองมาตรฐานอินทรีย์ และการค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) เพื่อเข้าถึงตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออก ระดับพรีเมียม
- (3) **การประสานงานในห่วงโซ่อุปทาน:** เสริมสร้างห่วงโซ่คุณค่าภายใต้การนำโดยสหกรณ์เพื่อให้มีคุณภาพที่สม่ำเสมอและเพิ่มพลังการต่อรองของเกษตรกร
- (4) **ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP):** ดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนในธุรกิจเกษตรที่ขับเคลื่อนด้วยแนวปฏิบัติ CSA โดยการเชื่อมโยงผู้ผลิตกับตลาดที่มีมูลค่าสูง

10. การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรที่ไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ: การเอาชนะอุปสรรคและการส่งเสริมการนำแนว ปฏิบัติ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน

10.1 การนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้ในกลุ่มผู้หญิงและชุมชนพื้นเมือง

ความเหลื่อมล้ำทางเพศในเรื่องการเป็นเจ้าของที่ดิน การเข้าถึงทางการเงิน และอำนาจในการตัดสินใจ เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้หญิงและชุมชนในจังหวัดน่านที่ต้องการมีส่วนร่วมในแนวปฏิบัติ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) ผู้หญิงต้องเผชิญกับอุปสรรคเชิงโครงสร้างในการถือครองที่ดิน โดยมีกฎหมายมรดกแบบดั้งเดิมและข้อจำกัดทางกฎหมายที่จำกัดความสามารถในการรักษกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการรับเงินทุนด้านการเกษตร และโอกาสในการลงทุนของ CSA ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในโปรแกรมสนับสนุนจากรัฐบาลลดลง และจำกัดการเข้าถึงเทคโนโลยีและโปรแกรมฝึกอบรม CSA ซึ่งยิ่งเพิ่มความไม่เสมอภาคทางเพศในด้านผลผลิตทางการเกษตร

ในทำนองเดียวกัน ชุมชนพื้นเมืองในจังหวัดน่าน ซึ่งรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ม้ง, เย้า, และลีซู พบกับความท้าทายที่แตกต่างในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ พวกเขาพึ่งพาระบบการเกษตรแบบดั้งเดิมมานาน ทำให้การเปลี่ยนไปใช้ CSA ยิ่งซับซ้อน โดยเฉพาะเมื่อไม่มีการส่งเสริมการเกษตร ที่ออกแบบเฉพาะและกลไกการเงินที่รองรับการนำ CSA ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรม ข้อมูลที่ขาดหายไปเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากร CSA สิทธิที่ดิน และโปรแกรมฝึกอบรมของเกษตรกร ทำให้การพัฒนาแนวทางการแทรกแซงที่มุ่งเป้าเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของพวกเขาที่ยากขึ้น

แม้ว่าการนำ CSA มาใช้จะได้รับการส่งเสริมทั่วทั้งประเทศไทย ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการนำมาใช้ตามเพศยังคงจำกัด อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่มีอยู่ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้ได้น้อยกว่า เนื่องจากข้อจำกัดทางการเงิน ขาดโอกาสในการฝึกอบรม และอำนาจการตัดสินใจที่ต่ำภายในครัวเรือนการเกษตร อุปสรรคหลัก ได้แก่ ต้นทุนการลงทุนสูง การขาดการเข้าถึงเครดิต ความต้องการแรงงาน และความไม่เสมอภาคทางรายได้ ซึ่งมีผลกระทบมากกว่าต่อเกษตรกรหญิง การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต้องการโปรแกรม CSA ที่ครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งให้สิทธิพิเศษทางการเงิน โอกาสในการฝึกอบรม และการปรับนโยบายเพื่อให้มั่นใจว่าการเข้าถึงทรัพยากรจะเป็นไปอย่างเท่าเทียม

กล่องที่ 4: ประเด็นมิติหญิงชาย

การเป็นเจ้าของที่ดิน: สตรีในประเทศไทยมักเผชิญกับความท้าทายในการเป็นเจ้าของที่ดินอันเนื่องมาจากการสืบทอดมรดกแบบดั้งเดิมและข้อจำกัดทางกฎหมาย ซึ่งจำกัดการเข้าถึงทรัพยากรสำคัญนี้ **FAO Home**

การเข้าถึงทรัพยากรการเกษตรและการฝึกอบรม: ความไม่เสมอภาคทางเพศมีอยู่ในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ เช่น วัสดุการเกษตร เงินทุน เมล็ดพันธุ์ พันธุ์สัตว์ และพันธุ์พืช รวมถึงข้อมูลและความรู้ รวมถึงหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์และเทคนิคการเกษตร **FAO Home**

บทบาทในการตัดสินใจ: บทบาทในการตัดสินใจของผู้หญิงในภาคการเกษตรมักถูกจำกัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถของพวกเธอในการมีอิทธิพลต่อการจัดสรรทรัพยากรและวิธีการทางการเกษตร **Open Knowledge FAO**

อัตราการใช้ CSA มาใช้

การนำมาใช้ทั่วไป: ในขณะที่การส่งเสริมการใช้แนวปฏิบัติ CSA กำลังดำเนินการในประเทศไทย ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการใช้ในหมู่ผู้หญิงและชุมชนพื้นเมืองยังมีจำกัด อย่างไรก็ตาม การศึกษาในบริบทที่คล้ายกันชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะนำ CSA มาใช้ในอัตราที่ต่ำกว่า เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรและข้อมูล **CMU SPP**

อุปสรรคในการนำมาใช้: ปัจจัยต่างๆ เช่น ความต้องการวัสดุการเกษตรสูง ต้นทุนของวัสดุการเกษตร ความต้องการแรงงาน การขาดโอกาสในการเข้าถึงเครดิต และความไม่เสมอภาคทางรายได้ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อัตราการนำเทคโนโลยี CSA มาใช้ในเกษตรกรหญิงต่ำ **CMU SPP**

ชุมชนพื้นบ้าน

ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: ชุมชนพื้นบ้านในภาคเหนือของประเทศไทย รวมถึงผู้หญิงและเด็กผู้หญิง มีความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและการดำรงชีวิต **SEI**

ข้อมูลที่ขาดหายไป: ยังขาดการวิจัยและข้อมูลเกี่ยวกับความท้าทายและอัตราการใช้ CSA มาใช้ในหมู่ชุมชนพื้นบ้านในประเทศไทย ซึ่งการขาดข้อมูลนี้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาแนวทางการแทรกแซงที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนกลุ่มเหล่านี้

10.2 มิติหญิงชายและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การเอาชนะอุปสรรคทางระบบ ผู้หญิงและชุมชนมีบทบาทสำคัญในภาคการเกษตรในจังหวัดน่าน แต่ยังคงเผชิญกับอุปสรรคทางระบบในการเข้าถึงทรัพยากร การเงิน และการตัดสินใจ อุปสรรคเหล่านี้จำกัดการมีส่วนร่วมของพวกเขารัฐกิจเกษตร และการนำ CSA มาใช้ เกษตรกรสตรีจำนวนมากในตำบลบัวใหญ่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างเป็นทางการ ทำให้เข้าถึงสินเชื่อ เงินอุดหนุนด้านการเกษตร และการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ได้จำกัด ส่งผลกระทบต่อความสามารถของพวกเธอในการเข้าสู่ตลาดการเกษตรระดับพรีเมียม เกษตรกรที่เป็นชาติพันธุ์โดยเฉพาะจากชุมชนชาวม้งและชาวเย้า เผชิญกับความไม่มั่นคงในการถือครองที่ดิน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการลงทุนระยะยาวใน CSA การสนทนาในกลุ่มย่อยในบัวใหญ่เผยให้เห็นว่า แม้ผู้หญิงจะมีส่วนสำคัญในการจัดการพืชผลและการแปรรูปอาหาร แต่การตัดสินใจทางการเงินส่วนใหญ่ยังคงเป็นอำนาจของผู้ชาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถของพวกเธอในการลงทุนขยายธุรกิจเกษตร

การฝึกอบรมและการสนับสนุนต่อความอ่อนไหวในมิติหญิงชาย พร้อมการเข้าถึงตลาด การฝึกอบรมและการสนับสนุนที่อ่อนไหวต่อมิติหญิงชายเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้ ผู้หญิงในจังหวัดน่านได้แสดงความสนใจอย่างมากในการ

ฝึกอบรมด้านการแปรรูปอาหารและการเพิ่มมูลค่า แต่พวกเขามักขาดการเข้าถึงความช่วยเหลือทางเทคนิค เกษตรกรหญิงที่เป็นชาติพันธุ์ เผชิญกับอุปสรรคเพิ่มเติมในด้านภาษากับวัฒนธรรม ซึ่งทำให้การฝึกอบรมทางธุรกิจเกษตรแบบมาตรฐานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงตลาดก็เป็นข้อกังวลใหญ่ เนื่องจากธุรกิจเกษตรที่นำโดยผู้หญิงประสบปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานหลังการเก็บเกี่ยวและความท้าทายด้านการรับรอง ตัวอย่างเช่น ผู้ผลิตน้ำผึ้งและผู้แปรรูปน้ำมันหอมระเหยในน่านพบความยากลำบากในการสร้างตราสินค้าและการตลาด ซึ่งจำกัดความสามารถในการเข้าสู่ตลาดที่มีมูลค่าสูง ผู้หญิงที่ปลูกสมุนไพรและพืชสมุนไพรมีความต้องการเพิ่มขึ้น แต่ขาดเครือข่ายในการเชื่อมต่อกับผู้ซื้อในระดับภูมิภาค

การสนับสนุนที่มุ่งเป้าได้โครงการ TA เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ การสนับสนุนที่มุ่งเป้าได้ถูกดำเนินการภายใต้โครงการ TA 9993 ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมและการพัฒนาศักยภาพ การฝึกอบรม CSA ที่เน้นผู้หญิง ได้เริ่มต้นขึ้นในตำบลบัวใหญ่ โดยเน้นที่การแปรรูปอาหารและการถนอมอาหาร มะแขว่น¹⁴ เห็ด และหน่อไม้ รวมถึงการผลิตน้ำผึ้ง การสร้างแบรนด์ และการบรรจุภัณฑ์ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำงานฝีมือและการทำตะกร้าได้รับการขยายให้รวมถึงการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ไผ่และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โครงการ TA ยังได้สนับสนุนการฝึกอบรมที่รวมเอาคนทุกเพศทุกวัยเข้าร่วม ด้วยความร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชนจังหวัดน่าน และมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์น่าน เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในท้องถิ่นและการพัฒนาทักษะ

การลดความเหลื่อมล้ำทางการเงิน ความพยายามในการเสริมสร้างความเท่าเทียมทางการเงินสำหรับเกษตรกรหญิงและเกษตรกรที่เป็นชาติพันธุ์ได้รับการให้ความสำคัญเช่นกัน แม้ว่าสถาบันการเงินในระดับจุลภาค (Microfinance) ในจังหวัดน่านจะให้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำสำหรับแนวปฏิบัติ CSA แต่โปรแกรมการเงินที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเพศยังคงจำกัด เพื่อตอบสนองต่อคำแนะนำจากการสนทนาในกลุ่มย่อย โครงการนำร่องได้เริ่มต้นขึ้นเพื่อสนับสนุนผู้หญิงในการสร้างสหกรณ์ทางการเงิน ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถเก็บออมและลงทุนในเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์ท้องถิ่นในการสำรวจธนาคารเมล็ดพันธุ์ในชุมชนและการลงทุน CSA ที่ดำเนินการโดยสหกรณ์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

สิ่งจูงใจการเชื่อมโยงตลาด โครงการเชื่อมโยงตลาดได้ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยให้ธุรกิจเกษตรที่นำโดยผู้หญิงสามารถปรับปรุงห่วงโซ่มูลค่าของพวกเขา โดยการสร้างความร่วมมือโดยตรงกับผู้ซื้อผ่านการฝึกอบรมการเชื่อมโยงตลาดที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ TA ธุรกิจท้องถิ่นที่ผลิตน้ำมันหอมระเหยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้เริ่มสร้างความร่วมมือกับผู้ซื้อโดยตรง การฝึกอบรมร่วมกับเกษตรกรโกโก้ได้ช่วยผู้ประกอบการหญิงในการจัดการกับปัญหาการควบคุมคุณภาพและวางตำแหน่งตัวเองในตลาดที่มีมูลค่าสูง โดยเฉพาะในธุรกิจการแปรรูปช็อกโกแลตที่ขับเคลื่อนโดยการส่งออก ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนโกโก้ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้จัดการฝึกอบรมการแปรรูปโกโก้ ซึ่งช่วยปรับปรุงการหมักเมล็ดโกโก้และเทคนิคการควบคุมคุณภาพในหมู่สหกรณ์เกษตรกรหญิง

10.3 บทเรียนจากแนวทางที่ดีที่สุดในโลกสำหรับกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อมิติหญิงชาย

บทเรียนจากแนวทางที่ดีที่สุดในโลกสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกลยุทธ์ที่ไวต่อเพศในจังหวัดน่านได้ โปรแกรม Pathways ของ CARE ที่ดำเนินการในหกประเทศ ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน การฝึกอบรมการเกษตรที่อ่อนไหวต่อมิติหญิงชาย และโมเดลธุรกิจเกษตรที่นำโดยชุมชน การศึกษาพบว่า ทุก ๆ การลงทุน 1 ดอลลาร์ใน Pathways สามารถให้ผลตอบแทนถึง 31 ดอลลาร์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของโปรแกรมนี้อย่างยิ่ง โครงการ

¹⁴ มะแขว่น (Zanthoxylum limonella) เป็นเครื่องเทศชนิดหนึ่งที่พบได้ทั่วไปในภาคเหนือของประเทศไทย รวมถึงจังหวัดน่าน มะแขว่นใช้ปรุงอาหารแบบดั้งเดิม ยาสมุนไพร และแปรรูปอาหาร ในอาหารท้องถิ่น มะแขว่นมีคุณค่าเนื่องจากมีกลิ่นหอมและรสเผ็ดคล้ายกับพริกไทยเสฉวน มักใช้ในพริกเผาและส่วนผสมเครื่องเทศเพื่อเพิ่มรสชาติ

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคเกษตรเพื่อเพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรที่ไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ: การเอาชนะอุปสรรคและการส่งเสริมการนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน • ๔๕

Purchase for Progress (P4P) ขององค์การอาหารโลก (WFP) ช่วยให้เกษตรกรหญิงสามารถเข้าถึงตลาดโดยตรง ผ่านการให้การฝึกอบรมทางเทคนิคในการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว การเชื่อมต่อกับผู้ซื้อ และการสนับสนุนการรับรอง โมเดล เกษตรทำทันภูมิอากาศ ที่นำโดยผู้หญิง (Women-led Climate Resilient Farming; WCRF) ในอินเดียได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการกำหนดให้ผู้หญิงเป็นผู้ตัดสินใจในการนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้ โดยให้การฝึกอบรมในด้านการจัดการน้ำที่ยั่งยืนและระบบการปลูกพืชที่หลากหลาย

กล่องที่ 4: โครงการระดับโลกที่ประสบความสำเร็จด้านความเสมอภาคทางเพศ

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในธุรกิจเกษตรกรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและความเท่าเทียมทางเพศ ทั่วโลกมีโมเดลและโปรแกรมหลายประการที่ประสบความสำเร็จในการเสริมพลังให้กับผู้หญิงในภาคการเกษตร ต่อไปนี้คือตัวอย่างที่น่าสนใจ:

CARE's Pathways Program (มูลนิธิริษัทไทย) โปรแกรมนี้ได้ดำเนินการในหกประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลิตภาพและเสริมพลังให้กับเกษตรกรหญิงในระบบเกษตรที่เท่าเทียม โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงการเข้าถึงทรัพยากร การพัฒนาทักษะ และการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ การประเมินผลแสดงให้เห็นว่า ทุกๆ การลงทุน 1 ดอลลาร์ จะได้รับผลตอบแทน 31 ดอลลาร์ โดยโปรแกรมนี้ได้แสดงถึงประสิทธิภาพของมันในการเสริมสร้างความสามารถของชุมชน

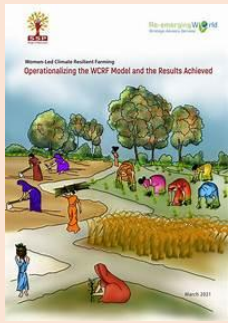

Purchase for Progress (P4P) by the World Food Programme. P4P

มุ่งเน้นการเชื่อมต่อเกษตรกรรายย่อยโดยเฉพาะผู้หญิงกับตลาด โดยให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาด โปรแกรมนี้ได้พัฒนากลยุทธ์ด้านมิติหญิงชาย เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการตัดสินใจและการเข้าถึงทรัพยากร ซึ่งส่งผลต่อการเสริมพลังให้กับผู้หญิงในภาคการเกษตร

Landesa's Global Center for Women's Land Rights โครงการนี้เน้นการรับรองสิทธิในที่ดินสำหรับผู้หญิง โดยตระหนักว่าการเป็นเจ้าของและการควบคุมที่ดินเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมพลังให้ผู้หญิงในภาคเกษตรกรรม โดยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนโยบาย Landesa ช่วยให้ผู้หญิงได้รับทรัพย์สินที่จำเป็นในการปรับปรุงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงเครดิต และการลงทุนในระยะยาวในวิถีการเกษตร ซึ่งช่วยเพิ่มผลผลิตของผู้หญิงให้สูงขึ้น การรักษาความมั่นคงในการดำรงชีวิต และทำให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครัวเรือนและชุมชนมากขึ้น การเสริมพลังให้ผู้หญิงมีสิทธิในที่ดินเป็นขั้นตอนสำคัญสู่ความเท่าเทียมทางเพศและการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

	Women-led Climate Resilient Farming (WCRF) Model. พัฒนาโดย Swayam Shikshan Prayog (SSP) ในอินเดีย โมเดลนี้มุ่งเน้นการกำหนดให้ผู้หญิงให้เป็นเกษตรกรและผู้ตัดสินใจ โดยเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการอนุรักษ์น้ำ โมเดลนี้ช่วยเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารและรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้น้อย แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการริเริ่มที่นำโดยผู้หญิงในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ
	FAO's Gender-Responsive Agribusiness Interventions องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้พัฒนาแนวทางในการบูรณาการความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมพลังให้กับผู้หญิงในโปรแกรมการเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) การแทรกแซงเหล่านี้มุ่งเน้นให้แน่ใจว่าผู้หญิงและผู้ชายมีการเข้าถึงตลาดที่ทำกำไรและโอกาสทางธุรกิจที่เท่าเทียมกันในห่วงโซ่อุปทานอาหารเกษตร

10.4 การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรที่ไวต่อเพศในจังหวัดน่าน

เพื่อเสริมสร้างธุรกิจเกษตรที่ตอบสนองต่อมิติหญิงชายในจังหวัดน่านให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ควรพิจารณาข้อเสนอแนะหลักหลายประการ การวิเคราะห์มิติหญิงชายอย่างละเอียดควรดำเนินการเพื่อประเมินปัญหาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเกษตรที่เฉพาะเจาะจงกับผู้หญิงในน่าน นโยบายที่รับประกันสิทธิในการเข้าถึงที่ดิน เครดิต และทรัพยากรทางธุรกิจเกษตรสำหรับผู้หญิงควรได้รับการพัฒนา รวมถึงสิ่งจูงใจสำหรับการลงทุนในธุรกิจเกษตรที่ตอบสนองต่อมิติหญิงชาย การขยายโปรแกรมการฝึกอบรม CSA ที่ตอบสนองต่อมิติหญิงชายเป็นสิ่งสำคัญ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาธุรกิจ เทคนิคเกษตรที่ยั่งยืน และกลยุทธ์การเข้าถึงตลาด การเสริมสร้างการรวมทางการเงินสำหรับผู้หญิงในธุรกิจเกษตรสามารถทำได้โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เฉพาะเจาะจงสำหรับผู้หญิง เช่น การให้เงินกู้ยืมขนาดเล็กสำหรับสหกรณ์ที่นำโดยผู้หญิง และโครงการเงินสนับสนุนสำหรับผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไปสู่แนวปฏิบัติ CSA การเสริมสร้างการเข้าถึงตลาดผ่านโปรแกรมการรับรอง เช่น PGS และการรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์อื่นๆ จะช่วยให้ผู้ประกอบการที่เป็นผู้หญิงสามารถเข้าสู่ตลาดระดับพรีเมียมและขยายธุรกิจของตนได้

โดยการจัดการกับความเหลื่อมล้ำทางเพศในธุรกิจเกษตร จังหวัดน่านสามารถเสริมบทบาทของผู้หญิงและเกษตรกรที่เป็นชาติพันธุ์ในการนำ CSA มาใช้ การนำแนวทางที่ดีที่สุดในโลกมาปรับใช้ร่วมกับการขยายโครงการในท้องถิ่น จะช่วยให้การเติบโตของธุรกิจเกษตรในภูมิภาคนี้เป็นไปอย่างเท่าเทียม ยั่งยืน และยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ

11. การเสริมสร้างความพร้อมในการลงทุนและการสนับสนุนทางนโยบายสำหรับ เกษตรเท่าทัน ภูมิอากาศ ในจังหวัดน่าน: ข้อมูลเชิงลึกจากภูมิภาคที่คล้ายคลึงกัน

11.1 ความต้องการการลงทุนสำหรับ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ในจังหวัดน่าน

แม้จะมีความพยายามในการส่งเสริม เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) ในจังหวัดน่าน แต่ช่องว่างข้อมูลยังคงขัดขวางการตัดสินใจการลงทุน การออกแบบนโยบาย และการขยายการนำ CSA ไปใช้ โดยเฉพาะการลงทุนในธุรกิจการเกษตรที่มีมูลค่าสูง เช่น การปลูกโกโก้และตะไคร้หอม แม้ว่าจะมีการลงทุนในพื้นที่เพิ่มขึ้น แต่ข้อมูลการลงทุนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในระยะยาว ผลตอบแทนทางการเงิน และความต้องการโครงสร้างพื้นฐานสำหรับธุรกิจที่อิงกับ CSA ในจังหวัดน่านยังไม่มี การขาดข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มในอดีตและการคาดการณ์ในอนาคต ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สามารถประเมินความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของการดำเนินการ CSA ได้อย่างชัดเจน

ข้อมูลที่มีอยู่น้อยเกี่ยวกับเครือข่ายการจัดจำหน่าย การขนส่ง และสิ่งอำนวยความสะดวกในการแปรรูป ลดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการเกษตรในพื้นที่ในตลาดทั้งในภูมิภาคและตลาดโลก นอกจากนี้ ข้อมูลตลาดและข้อมูลการส่งออกยังคงไม่สมบูรณ์ ขาดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความขึ้นขอบของผู้บริโภค ความไวของราคาขาย และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการส่งออก ส่งผลให้มีโอกาสพลาดในการลงทุนในธุรกิจการเกษตรที่สอดคล้องกับ CSA โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโครงการแปรรูปที่เพิ่มมูลค่าและการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ ซึ่งจะช่วยยกระดับตำแหน่งของจังหวัดน่านในตลาดส่งออกที่มีมูลค่าสูง

นอกเหนือจากช่องว่างข้อมูลทางการตลาดและการลงทุนแล้ว ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในระยะยาวของเทคโนโลยี CSA โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์ ถ่านชีวภาพ และพันธุ์พืชที่ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แม้ว่าจะมีโครงการนาร่องและการวิจัยที่ส่งเสริมการนำ CSA ไปใช้ แต่การประเมินผลกระทบยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ผู้กำหนดนโยบายไม่สามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการขยายการใช้งานของการแทรกแซงที่ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปราศจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุน และประโยชน์จากความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ เกษตรกรจึงยังลังเลที่จะนำเทคโนโลยี CSA มาใช้ เนื่องจากความเสี่ยงที่รับรู้และข้อจำกัดทางการเงิน

11.2 ข้อมูลเชิงลึกจากภูมิภาคที่คล้ายคลึงกัน

แม้ว่าจะมีข้อมูลการลงทุนเฉพาะสำหรับธุรกิจ CSA ในจังหวัดน่านที่จำกัด แต่ข้อมูลจากภูมิภาคที่คล้ายคลึงกันสามารถให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโอกาสที่อาจเกิดขึ้น พื้นที่สูงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีภูมิประเทศและวิธีการเกษตรที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ประสบการณ์จาก CSA ในภูมิภาคนี้มีความเกี่ยวข้อง

ผลตอบแทนการเงินและโอกาสการลงทุน การลงทุนในเทคโนโลยี CSA ในแอฟริกาและเอเชียยังคงมีจำกัด โดยคิดเป็นประมาณ 0.085% ของการเงินทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในรูปแบบหนี้สินและการลงทุนในหุ้น ช่องว่างการเงินที่สำคัญยังคงมีอยู่สำหรับการขยายบริษัทที่ยังไม่ได้บรรลุความเป็นที่ยอมรับและความสามารถในการทำกำไรเพียงพอในการดึงดูดการลงทุนจากหุ้นเอกชน สิ่งนี้เน้นถึงความจำเป็นของการลงทุนในระยะเริ่มต้น เช่น การลงทุนจากธุรกิจร่วมลงทุน (venture capital) และนักลงทุนอิสระ (angel investors) เพื่อสนับสนุนบริษัทเทคโนโลยีและนวัตกรรมของ CSA

ในเอเชีย การเติบโตของชนชั้นกลางและการขยายตัวของเมืองทำให้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในค่าใช้จ่ายด้านอาหาร โดยคาดว่าในปี พ.ศ. 2573 ประชากรของเอเชียจะสูงถึงประมาณ 4.5 พันล้านคน และความต้องการอาหารจะเพิ่มขึ้นถึง 8.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี แนวโน้มทางประชากรนี้เปิดโอกาสการลงทุนอย่างกว้างขวางในภาคอาหาร รวมถึงโครงการ CSA ด้วยการลงทุนประจำปีจำนวน 120 พันล้านดอลลาร์สหรัฐจะต้องใช้จนถึงปี พ.ศ. 2593 เพื่อเสริมสร้างห่วงโซ่อุปทานอาหารของภูมิภาคนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการขับเคลื่อนโดยภาคเอกชน (THE AUSTRALIAN)

ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขยาย CSA จำเป็นต้องเข้าใจและใช้ประโยชน์จากรูปแบบธุรกิจ แรงจูงใจทางการเงิน และกลไกการเงินที่มีนวัตกรรม ซึ่งรวมถึงการพัฒนากลยุทธ์เพื่อขยาย CSA ไปยังเกษตรกรหลายล้านคน การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ผ่านเครื่องมือการเงินที่ใหม่ และการรวมการพัฒนาในห่วงโซ่มูลค่าเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรรายย่อย (CCAFTS)

ความเป็นไปได้ในระยะยาว ธนาคารโลกได้พัฒนาแผนการลงทุนใน เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSAIPs) เพื่อชี้แนะประเทศต่าง ๆ ในการเพิ่ม CSA ผ่านการลงทุนและนโยบาย แผนเหล่านี้จะระบุเทคโนโลยี CSA ที่มีแนวโน้มและต้นทุนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยให้รัฐบาล พันธมิตรด้านการพัฒนา และภาคเอกชนสามารถตัดสินใจได้ ตัวอย่างเช่น ในประเทศแซมเบีย แผนการลงทุน CSAIP แนะนำให้มุ่งเน้นที่การเพิ่มความหลากหลายของพืชผล การปลูกพืชสวนเชิงพาณิชย์ การทำการเกษตรผสมผสานแบบวนเกษตร (agroforestry) และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อช่วยลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว (WORLD BANK GROUP)

11.3 กรณีศึกษาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดของ CSA: บทเรียนสำหรับจังหวัดน่าน

การนำ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน การเรียนรู้จากการดำเนินการ CSA ที่ประสบความสำเร็จทั้งในระดับท้องถิ่นและนานาชาติเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการนำ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน

การพัฒนาความสามารถในการปรับตัวตำบลภูฟ้า การศึกษาที่ดำเนินการในตำบลภูฟ้า จังหวัดน่าน พบว่า 68% ของเกษตรกรพื้นที่สูงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเกษตรเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศ โดยการปรับกลยุทธ์การจัดการแปลงเกษตร การกระจายแหล่งรายได้ และการเปลี่ยนแปลงปฏิทินการเพาะปลูก ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรเมื่อได้รับการฝึกอบรมและทรัพยากรที่เหมาะสมในการนำ CSA มาใช้ในระบบการเกษตรของพวกเขา

โครงการแสงอาทิตย์อัจฉริยะ ตัวอย่างหนึ่งคือ โครงการระบบชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์ของจังหวัดน่าน ซึ่งได้ดำเนินการในพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ โครงการนี้ใช้ระบบชลประทานที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดการพึ่งพาพลังงานฟอสซิล ในขณะเดียวกันก็รับประกันการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับการเกษตรที่ยั่งยืน โครงการนี้ได้แสดงผลลัพธ์ที่ดีในการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้น้ำและลดต้นทุนการดำเนินงานสำหรับเกษตรกร ซึ่งทำให้เป็นแนวทางที่สามารถขยายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาภูมิอากาศที่คล้ายคลึงกันได้

โครงการ REDD+ ของอินโดนีเซีย ในระดับนานาชาติ โครงการ REDD+ ของอินโดนีเซียให้บทเรียนที่มีคุณค่าสำหรับจังหวัดน่าน โครงการนี้รวมกลยุทธ์การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ซึ่งเป็นแบบอย่างในการนำ CSA มาใช้ในพื้นที่สูงที่มีป่าไม้ เช่น จังหวัดน่าน โดยการลดแรงกดดันจากการตัดไม้ทำลายป่าและส่งเสริมการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน โครงการนี้แสดงให้เห็นว่าแนวทาง CSA สามารถผสานกับเป้าหมายการอนุรักษ์เพื่อสร้างประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจในระยะยาว

11.4 ทางเลือกการเงินสำหรับธุรกิจการเกษตรและการนำ CSA ไปใช้ในจังหวัดน่าน

ข้อจำกัดด้านการเงินยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการนำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) ไปใช้ในจังหวัดน่าน เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีการแนะนำกลไกทางการเงินและเครื่องมือการลงทุนหลายตัวที่สนับสนุนธุรกิจการเกษตร สหกรณ์เกษตรกร และเกษตรกรรายย่อย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC) เสนอโครงการเงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร ซึ่งออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกในการลงทุน CSA สำหรับเกษตรกรรายย่อย เงินกู้นี้ให้ทรัพยากรทางการเงินสำหรับระบบชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์ โครงการฟื้นฟูดิน และการเปลี่ยนไปสู่การเกษตรอินทรีย์ ซึ่งทำให้เทคโนโลยี CSA เข้าถึงเกษตรกรรายย่อยได้ง่ายขึ้น

โครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความเสี่ยงทางการเกษตรจากภูมิอากาศ (Agri Climate Risk Financing Initiative) นอกจากนี้ มีแนวทางทางการเงินเพื่อลดความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศกำลังได้รับความนิยมในประเทศไทย โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการการเงินเพื่อความเสี่ยงทางการเกษตรจากภูมิอากาศ มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรไทย เพื่อช่วยให้เกษตรกรบริหารจัดการความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลไกทางการเงินเหล่านี้รวมถึงแบบโมเดลการประกัน ระบบเครดิตที่ตอบสนองต่อสภาพภูมิอากาศ และกลยุทธ์การบรรเทาความเสี่ยง เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถปกป้องการดำรงชีวิตของตนจากผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศได้

โอกาสการลงทุนในจังหวัดน่าน จังหวัดน่านมีโอกาสด้านสำคัญในการลงทุนใน CSA แต่ข้อมูลที่ไม่เพียงพอ ความไม่เท่าเทียมด้านเพศ และข้อจำกัดทางการเงิน ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้สามารถใช้ศักยภาพของพื้นที่ได้เต็มที่ การเสริมสร้างการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการนำ CSA ไปใช้ แนวโน้มการลงทุน และความต้องการของตลาดจะเป็นสิ่งสำคัญในการออกนโยบายและกลยุทธ์การเงินที่ใช้ข้อมูลเป็นหลัก นอกจากนี้ การแก้ไขช่องว่างด้านเพศและความเท่าเทียมกันทางสังคมใน CSA จะต้องใช้การปรับนโยบาย สิ่งจูงใจที่มุ่งเน้น และโครงการพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้หญิงและชุมชนได้รับประโยชน์จากการลงทุนใน CSA อย่างเท่าเทียมกัน

แนวทางการประสานงาน การมีแนวทางการประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างรัฐบาลท้องถิ่น ผู้บริจาคระหว่างประเทศ สถาบันการเงิน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจการเกษตรจะเป็นสิ่งจำเป็นในการขยายการใช้ CSA ในจังหวัดน่าน โดยการใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โมเดลการเงินที่มีนวัตกรรม และนโยบายที่ครอบคลุม จังหวัดน่านสามารถกลายเป็นโมเดลผู้นำในการเกษตรที่ยั่งยืนและความทนทานในชนบทของประเทศไทยได้

กล่องที่ 5: การจัดการกับข้อจำกัดทางการเงินในการนำแนวปฏิบัติ CSA มาใช้

การเปลี่ยนผ่านสู่การทำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) ในจังหวัดน่าน ถูกจำกัดด้วยอุปสรรคทางการเงิน โดยเฉพาะสำหรับเกษตรกรรายย่อย สหกรณ์การเกษตร และธุรกิจการเกษตรขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แม้ว่าจะมีโครงการเงินกู้และแผนประกันที่สามารถเข้าถึงได้ แต่การรับรู้ การเข้าถึง และความเหมาะสมของการเงินสำหรับการนำ CSA ไปใช้ ยังคงเป็นความท้าทายหลัก

ต้นทุนเริ่มต้นสูงในการเปลี่ยนแปลงสู่ CSA เช่น การลงทุนในพันธุ์พืชที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ การนำแบบจำลองเกษตรผสมผสานแบบวนเกษตร (agroforestry) มาใช้ และการดำเนินการฟื้นฟูดิน สร้างความเสี่ยงทางการเงินสำหรับเกษตรกรที่พึ่งพารายได้ตามฤดูกาล นอกจากนี้ เหตุการณ์สภาพอากาศที่รุนแรง (เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และความแปรปรวนของอุณหภูมิ) ยิ่งทำให้ความเปราะบางทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในจังหวัดน่านทวีความรุนแรงขึ้น

กลไกการเงินที่มีอยู่ในจังหวัดน่านเพื่อสนับสนุนการนำ CSA ไปใช้มีดังนี้:

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC) – โครงการเงินกู้เพื่อการนำ CSA ไปใช้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC) เป็นสถาบันการเงินหลักที่สนับสนุนเกษตรกรไทย โดยมีโครงการเงินกู้เฉพาะด้านการเกษตรเพื่อส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืนและการพัฒนาธุรกิจการเกษตร

โครงการเงินกู้ BAAC ที่เกี่ยวข้องกับ CSA ในจังหวัดน่าน:

- เงินกู้เกษตร BAAC สำหรับการปฏิบัติที่ยั่งยืน
- กลุ่มเป้าหมาย: เกษตรกรรายย่อย สหกรณ์ และธุรกิจการเกษตร SMEs
การลงทุนที่มีสิทธิ์ได้รับเงินกู้:
- ระบบชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์
- การจัดการดินอินทรีย์และการเกษตรเพื่อการฟื้นฟู
- การกระจายชนิดพืชที่ปลูกพืชให้มีความหลากหลาย (เช่น โกโก้ กาแฟ และทางเลือกที่ยั่งยืนแทนข้าวโพด)
เงื่อนไขเงินกู้:
- ทางเลือกในการชำระคืนระยะยาว
- อัตราดอกเบี้ยอยู่ระหว่าง 1% – 3% ภายใต้โครงการที่มุ่งเน้นความยั่งยืน
- เงินกู้บางส่วน จะรวมถึงเงินสนับสนุนบางส่วนสำหรับโครงการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ
BAAC สนับสนุนโครงการเศรษฐกิจชีวภาพและการเกษตรหมุนเวียนภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ของประเทศไทย โดยมีการให้เงินทุนในอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง (MRR ลบ 1%) สำหรับการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติ CSA ที่มีคุณสมบัติ (BAAC, 2024).

เงินกู้ถูกเงินเพื่อความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศและการผ่อนผันหนี้สำหรับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ทางสภาพภูมิอากาศ

- BAAC มีโครงการการผ่อนผันหนี้และมาตรการบรรเทาฉุกเฉินสำหรับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (เช่น อุทกภัย, ภัยแล้ง, และพายุ)
- BAAC ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศเช่น GIZ เพื่อพัฒนาโมเดลการเงินสีเขียวที่สนับสนุนการเกษตรที่ยั่งยืน (Thai-German Cooperation, 2023)

กระบวนการสมัคร:

- เกษตรกรสามารถยื่นคำขอผ่านสาขาท้องถิ่นของ BAAC ในจังหวัดน่าน
- อาจมีการสนับสนุนเพิ่มเติมผ่านความร่วมมือกับสหกรณ์การเกษตรและ กรมส่งเสริมการเกษตร (DOAE)

ข้อมูลเพิ่มเติม : [เว็บไซต์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร](#)

2. การเงินความเสี่ยงทางสภาพอากาศและประกันภัยพืชผลสำหรับเกษตรกรในจังหวัดน่าน

เกษตรกรในจังหวัดน่านมีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ โดยเฉพาะในพืชเช่น ข้าวโพด ข้าว กาแฟ และโกโก้ การเข้าถึงกลไกการเงินความเสี่ยงทางสภาพอากาศและผลิตภัณฑ์ประกันภัยช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางการเงินและทางเลือกในการลดความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพอากาศที่ไม่แน่นอน

กลไกการเงินความเสี่ยงทางสภาพอากาศในประเทศไทย:

- ประกันภัยพืชผลตามสภาพอากาศ (Weather-Based Crop Insurance - WBCI) ในประเทศไทย
- คัดกรองความเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ ฝนตกหนัก หรือการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิที่รุนแรง
- เกษตรกรรายย่อยสามารถสมัครเข้าร่วมได้ผ่าน BAAC หรือข้อตกลงการเกษตรสัญญากับสหกรณ์การเกษตร
- ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการประกันภัยพืชผลที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งดำเนินการผ่าน BAAC และบริษัทประกันภัย (APFFTC, 2021)

ขั้นตอนสมัคร:

- เกษตรกรต้องลงทะเบียนผ่าน BAAC หรือ กรมส่งเสริมการเกษตร (DOAE)
- การสมัครเข้าร่วมจะเป็นไปโดยอัตโนมัติสำหรับเกษตรกรที่มีเงินกู้จาก BAAC อยู่แล้ว หรือสามารถเข้าร่วมได้ผ่านการเข้าร่วมในกลุ่มสหกรณ์การเกษตร

ข้อมูลเพิ่มเติม: [โครงการประกันพืชผลไทย](#)

ที่มา:

Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC). (2024). *Agricultural Loan Programs for Sustainable Farming*. <https://www.baac.or.th>

Thailand Green Finance Initiative. (2023). *Climate Resilient Agriculture Financing*. <https://www.greenfinance.or.th>

UNEP. (2023). *Climate Insurance for Smallholder Farmers*. <https://www.unep.org/resources/finance-climate-resilient-agriculture>

Thai-German Cooperation (GIZ). (2023). *Enhancing Green and Sustainable Finance in Thailand's Agricultural Sector*. https://www.thai-german-cooperation.info/en_US/baac-and-giz-join-hands-to-enhance-green-and-sustainable-finance-in-thailands-agricultural-sector

Asia-Pacific Food and Fertilizer Technology Center (APFFTC). (2021). *Thailand's Crop Insurance Programs*. <https://ap.ffc.org.tw/article/1105>

การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรในจังหวัดน่านต้องใช้แนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาที่เฉพาะเจาะจงผ่านการแทรกแซงที่มุ่งเน้น มีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ การจัดการการเงินที่เหมาะสม และการนำแบบจำลองที่ดีที่สุดจากทั่วโลกมาใช้ ด้านล่างคือตารางที่ครอบคลุมซึ่งสรุปองค์ประกอบเหล่านี้:

ตารางที่ 10: การเสริมสร้างธุรกิจเกษตรในจังหวัดน่าน: ความท้าทาย การแทรกแซง การจัดการการเงินที่เป็นไปได้ และแบบจำลองจากทั่วโลก

ความท้าทาย/ปัญหา	การแทรกแซง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ	แหล่งการเงินและแหล่งทุนที่เป็นไปได้	แหล่งข้อมูล/ตัวอย่างจากทั่วโลก
ผลผลิตต่ำและกระบวนการที่ไม่ประหยัด (เช่น การผลิตน้ำมันหอมระเหย)	- ส่งเสริมการนำ CSA มาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตตะไคร้และประสิทธิภาพการสกัดน้ำมัน - สนับสนุนโรงงานแปรรูปด้วยเทคโนโลยีการอบและการสกัดที่ทันสมัย - พัฒนาโปรแกรมการสร้างแบรนด์และการรับรองน้ำมันหอมระเหยอินทรีย์และยั่งยืน - เสริมสร้างความร่วมมือในห่วงโซ่อุปทานกับผู้ซื้อในอุตสาหกรรมสุขภาพ	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (MOAC) - สหกรณ์เกษตร - ผู้ผลิตน้ำมันหอมระเหย - ผู้ซื้อในอุตสาหกรรมสุขภาพ - SMEs	- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC) ให้บริการทางการเงินสำหรับภาคเกษตร - กองทุนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเกษตร (IFAD) สนับสนุนโครงการพัฒนาชนบท - โมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green (BCG) ในประเทศไทยส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน	- The Bio-Circular-Green (BCG) Economy Model in Thailand promotes sustainable agricultural practices. SAWASDEE THAILAND - THAILAND.GO.TH - The Fashion Pact's Unlock Programme incentivizes sustainable cotton farming, serving as a model for essential oils. Vogue Business
การประมวลผลและการเข้าถึงตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์อาหารจำกัด	- สร้างโรงงานแปรรูปอาหารเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม - ให้การฝึกอบรมเทคนิคการถนอมอาหาร (เช่น การตากแดด, การบรรจุ)	- ผู้ผลิตอาหารในท้องถิ่น - สำนักงานส่งเสริมการเกษตร - SMEs การแปรรูปอาหาร	- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC) ให้สินเชื่อแก่ SMEs ในชนบท	- The Agricultural Innovation and Inclusive Value-Chain Development framework

ความท้าทาย/ปัญหา	การแทรกแซง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ	แหล่งการเงินและแหล่งทุนที่เป็นไปได้	แหล่งข้อมูล/ตัวอย่างจากทั่วโลก
	สูญเสียโอกาส, การหมัก) - ส่งเสริมการสร้างแบรนด์และการเชื่อมโยงตลาดในภูมิภาคสำหรับผลิตภัณฑ์อาหารฝีมือ	- กระทรวงพาณิชย์ - ผู้จัดการจำหน่ายในตลาดภูมิภาค	- โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลอาจให้โอกาสในการระดมทุน	emphasizes integrating smallholders into value chains. Emerald
ห่วงโซ่อุปทานที่ยังไม่พัฒนา (เช่น สำหรับผลิตภัณฑ์หัตถกรรม)	- ปรับปรุงการเข้าถึงตลาดสำหรับหัตถกรรมผ่านแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซที่มีโครงสร้าง - ส่งเสริมการฝึกทักษะและการบ่มเพาะธุรกิจเพื่อให้หัตถกรรมเติบโต	- สหกรณ์ทางด้านหัตถกรรม - SMEs - แพลตฟอร์มค้าปลีกออนไลน์ (เช่น Lazada, Shopee) - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	- สถาบันการเงินขนาดเล็ก - กองทุนพัฒนา SMEs - ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP)	- Inclusive Business Models in Agriculture highlight the importance of integrating small producers into broader markets. iBAN
มาตรฐานการผลิตต่ำและการตลาดที่จำกัด (เช่น สำหรับน้ำผึ้ง)	- แนะนำการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานในการผลิตน้ำผึ้งเพื่อเข้าสู่ตลาดมูลค่าสูง - พัฒนาแบรนด์และผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งที่มีมูลค่าเพิ่ม (เช่น น้ำผึ้งผสมเครื่องสำอางจากน้ำผึ้ง)	- ผู้เลี้ยงผึ้ง - สหกรณ์น้ำผึ้ง - กระทรวงเกษตร - ผู้ส่งออก - หน่วยงานรับรองออร์แกนิก	- ความร่วมมือระหว่าง BAAC และ GIZ เพื่อส่งเสริมการเงินสีเขียวและยั่งยืนในภาคการเกษตรไทย	- The Global Value Chains in the Agrifood Sector report by UNIDO provides insights into standards and certifications. UNIDO
การพัฒนาและการเชื่อมโยงตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำกัด	- ผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับ CSA เพื่อแสดงเทคนิคการเกษตรที่ยั่งยืน	- กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน - หน่วยงานท้องถิ่น - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	- กองทุนพัฒนาการท่องเที่ยว - หน่วยงานการพัฒนาระหว่าง	- The Bio-Circular-Green (BCG) Economy Model supports sustainable tourism initiatives.

ความท้าทาย/ปัญหา	การแทรกแซง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ	แหล่งการเงินและแหล่งทุนที่เป็นไปได้	แหล่งข้อมูล/ตัวอย่างจากทั่วโลก
	- ให้การฝึกอบรมชุมชนในด้านการต้อนรับ การตลาด และแพลตฟอร์มการท่องเที่ยวดิจิทัล - ใช้แนวโน้มการท่องเที่ยวที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นความต้องการที่พักโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	- บริษัทด้านการท่องเที่ยว - ผู้ดำเนินการโฮมสเตย์	- ประเทศ - นักลงทุนเอกชน	SAWASDEE THAILAND - THAILAND.GO.TH
การขาดการสนับสนุนทางการเงินสำหรับอาชีพทางเลือก	- พัฒนาโปรแกรมไมโครไฟแนนซ์และสนับสนุนธุรกิจสำหรับการแปรรูปอาหาร งานฝีมือ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ - ส่งเสริมโมเดลสหกรณ์เพื่อขยายการผลิตน้ำผึ้งและงานฝีมือ - สร้างศูนย์ภูมิภาคสำหรับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อเชื่อมโยงกับผู้ซื้อในเมืองและระดับสากล	- สถาบันการเงินขนาดย่อม - ธนาคารท้องถิ่น - สหกรณ์เกษตร - ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ - หน่วยงานพัฒนา SMEs	- BAAC ให้บริการทางการเงินในภาคเกษตร - IFAD สนับสนุนโครงการพัฒนาชนบท	- The Agricultural Innovation and Inclusive Value-Chain Development framework emphasizes integrating smallholders into value chains. Emerald

ความท้าทาย/ปัญหา	การแทรกแซง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ	แหล่งการเงินและแหล่งทุนที่เป็นไปได้	แหล่งข้อมูล/ตัวอย่างจากทั่วโลก
การร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในภาคการเกษตรอ่อนแอ	- ส่งเสริมการลงทุนที่อิงตาม PPP ในการแปรรูปโกโก้ การผลิตน้ำมันหอมระเหย และอาชีพทางเลือก - ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเกษตรกร บริษัทการเกษตร และผู้ส่งออกอาหาร	- นักลงทุนภาคเอกชนในธุรกิจการเกษตร - สมาคมเกษตรกร - ผู้ส่งออกอาหาร - กองทุนการลงทุนจากภาครัฐ	- ADB สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจการเกษตร - โครงการ 20 ปีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2017–2036) เพื่อเสริมสร้าง PPPs	- The Global Value Chains in the Agrifood Sector report by UNIDO provides insights into effective PPP models. - UNIDO
อุปสรรคในการลงทุนในการเกษตรที่ยั่งยืน (CSA)	- ใช้สิ่งจูงใจการลงทุน CSA เพื่อดึงดูดการลงทุนจากธุรกิจการเกษตร - พัฒนาใบรับรอง CSA ในภูมิภาคเพื่อเพิ่มการเข้าถึงของเกษตรกรรายย่อย - ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ถนน แพลตฟอร์มดิจิทัล) สำหรับภาคการเกษตรและอาชีพทางเลือก - ส่งเสริมโมเดลธุรกิจที่รวมเกษตรกรรายย่อยในกระบวนการลงทุน	- ADB - World Bank - สถาบันการเงินเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - รัฐบาลไทย - บริษัทการเกษตร - หน่วยงานพัฒนาภูมิภาค	- ADB สนับสนุน SMEs ในชนบท - โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลอาจให้โอกาสในการระดมทุน	- The Bio-Circular-Green (BCG) Economy Model in Thailand promotes sustainable agricultural practices.

12. เส้นทางสู่การเกษตรธุรกิจที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน: แผนที่เส้นทางสู่การเติบโตที่ครอบคลุมและทนทาน ต่อสภาพภูมิอากาศ

จังหวัดน่านกำลังอยู่ในช่วงเวลาที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมรดกทางวัฒนธรรมและชุมชนการเกษตรในพื้นที่สูงเสนอให้โอกาสในการสร้างระบบนิเวศธุรกิจเกษตรที่มีความยั่งยืนและครอบคลุม แต่การเข้าถึงทางการเงินที่จำกัด ช่องว่างด้านโครงสร้างพื้นฐาน และข้อจำกัดของตลาดยังคงเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้า

แผนที่เส้นทางนี้มุ่งเสนอแนวทางที่ใช้ได้จริงในการเปิดการลงทุนเสริมสร้างการปรับตัวทางการเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (CSA) เพิ่มการเชื่อมโยงตลาด และทำให้จังหวัดน่านเป็นผู้นำในธุรกิจเกษตรที่ยั่งยืน

12.1 เส้นทางสู่ความยืดหยุ่นทางการเงินและเทคนิค

การเข้าถึงการเงินยังคงเป็นความท้าทายพื้นฐานสำหรับเกษตรกรรายย่อยและธุรกิจเกษตรที่ต้องการนำหลักการ CSA มาใช้ แม้จะมีโปรแกรมสินเชื่อขนาดเล็ก การให้กู้ยืมผ่านสหกรณ์ และโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล แต่ธุรกิจเกษตรส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาแหล่งเงินกู้ที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งจำกัดความสามารถในการลงทุนเพื่อความยืดหยุ่นในระยะยาว สำนักงานขยายการเกษตรจังหวัด (PAEOs) ได้ให้การฝึกอบรมที่สำคัญ แต่ข้อจำกัดด้านการเงินยังคงขัดขวางการนำ CSA ไปใช้ในวงกว้าง

เพื่อขยายการลงทุนใน CSA จะต้องมีการใช้แนวทางการเงินแบบผสมผสานที่รวมสินเชื่อแบบผ่อนปรน การลงทุนที่มีผลกระทบและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP)

12.1.1 การสนับสนุนทางการเงินและเทคนิคที่สำคัญ

- (1) เสริมสร้างการเข้าถึงการเงินผ่านธนาคารท้องถิ่นและสถาบันการเงินขนาดเล็ก เพื่อให้มีผลิตภัณฑ์สินเชื่อ CSA ที่เหมาะสม
- (2) ขยายเงินกองทุนหมู่บ้านและแบบจำลองการเงินที่นำโดยสหกรณ์เพื่อส่งเสริมการลงทุน CSA ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน
- (3) ใช้ประโยชน์จากการเงินพัฒนาระหว่างประเทศ (ADB, Green Climate Fund) เพื่อเร่งการเกษตรที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศในจังหวัดน่าน

12.2 เส้นทางสู่การเติบโตของการลงทุน: การเสริมสร้างแรงจูงใจจากรัฐบาล

ประเทศไทยยังคงดึงดูดการลงทุนในภาคการเกษตรที่มีมูลค่าสูง รวมถึงการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปอาหารที่เพิ่มมูลค่า (ASEAN Briefing, 2024) กลยุทธ์ห้าปีของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (พ.ศ.2566–2570) ให้ความสำคัญกับ CSA ผ่านแรงจูงใจทางภาษีและเงินอุดหนุน ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามในท้องถิ่นในจังหวัดน่าน

เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้ ธุรกิจเกษตรควร:

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตรเพื่อ
เพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

เส้นทางสู่การเกษตรธุรกิจที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน: แผนที่เส้นทางสู่การ
เติบโตที่ครอบคลุมและทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ • ๕๗

- (1) เข้าถึงแรงจูงใจทางภาษีจาก BOI สำหรับการลงทุน CSA (การชลประทานพลังงานแสงอาทิตย์, ไบโอบีโอส, การผสมผสานพลังงานหมุนเวียน)
- (2) เข้าร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัด (PACO) เพื่อรับการฝึกอบรมทางเทคนิคและความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการนำ CSA มาใช้
- (3) จัดกลยุทธ์การลงทุนให้สอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green (BCG) ของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

12.3 เส้นทางสู่การขยายภาคเอกชน: การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP) และการลงทุนที่มีผลกระทบ

พืช CSA ที่มีมูลค่าสูงของจังหวัดน่าน เช่น โกโก้ ตะไคร้ และฟักทอง มีศักยภาพในการส่งออกที่แข็งแกร่ง อย่างไรก็ตาม ธุรกิจเกษตรต้องการการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการแปรรูปและการจัดเก็บเพื่อให้ได้มาตรฐานสากล โมเดล PPP ให้โอกาสในการระดมทุนจากภาคเอกชนร่วมกับทรัพยากรจากภาครัฐเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร

12.3.1 การดำเนินการ PPP ที่สำคัญ

- (1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรในพื้นที่ชนบทเพื่อเสริมสร้างห่วงโซ่อุปทาน CSA และการขนส่ง
- (2) ดึงดูดนักลงทุนที่มีผลกระทบ โดยมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจเกษตรอินทรีย์และการค้ากับเกษตรกรที่มีการค้าที่เป็นธรรมเพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่สูงเข้าถึงตลาด
- (3) ขยายโมเดลการเงินแบบผสมเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนใน

12.4 เส้นทางสู่การจัดหาทุนจากต่างประเทศ: การใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนา

องค์กรระหว่างประเทศ เช่น ADB ธนาคารโลก และ Green Climate Fund (GCF) มีการให้ทุนที่สำคัญสำหรับการทำ เกษตรเท่าทันภูมิอากาศ¹⁵ ขณะที่ประเทศไทยได้รับทุนจาก GCF สำหรับการเกษตรที่ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ จังหวัดน่านยังคงได้รับทุนที่ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นโอกาสสำหรับการริเริ่มการจัดหาทุนใหม่

12.4.1 กลยุทธ์การเงินเพื่อการพัฒนาที่สำคัญ

- (1) ประสานงานกับหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลไทย (NDA) เพื่อขอรับทุนจาก GCF สำหรับโครงการ CSA ในจังหวัดน่าน
- (2) พัฒนาโครงการที่มีเป้าหมายสำหรับการสนับสนุนจาก ADB และธนาคารโลก โดยมุ่งเน้นการนำ CSA มาใช้ การทำการเกษตรป่าไม้ และพลังงานหมุนเวียน
- (3) จัดกลยุทธ์การขอทุนจากต่างประเทศให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย (พ.ศ. 2558–2593) เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นในระยะยาว

12.5 เส้นทางสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการบูรณาการทางวัฒนธรรม

มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ทางนิเวศที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดน่านสร้างโอกาสในการเชื่อมโยงธุรกิจเกษตรกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประเทศไทยกำลังเตรียมการเสนอชื่อจังหวัดน่านให้เป็นมรดกโลกขององค์การยูเนสโก ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อน

¹⁵ ที่มา: Green Climate Fund (GCF). 2023. Financing Climate-Smart Agriculture in Asia: Opportunities and Challenges. Songdo.

Link

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตรเพื่อ
เพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

เส้นทางสู่การเกษตรธุรกิจที่ยั่งยืนในจังหวัดน่าน: แผนเส้นทางสู่การ
เติบโตที่ครอบคลุมและทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ • ๕๘

การเติบโตทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว โมเดลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเข้าพักในฟาร์มอินทรีย์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประสบการณ์ฟาร์มถึงโต๊ะ (Farm-to-Table) สามารถสร้างรายได้ใหม่ให้กับธุรกิจเกษตรที่ขับเคลื่อนโดย CSA

12.5.1 การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- (1) พัฒนารูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ผสมผสานการเกษตรอินทรีย์และการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- (2) ใช้ประโยชน์จากความพยายามในการเสนอชื่อเป็นมรดกโลกของยูเนสโก เพื่อเพิ่มการมองเห็นและดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ใส่ใจในสิ่งแวดล้อม
- (3) สร้างการเชื่อมโยงทางการตลาดระหว่างธุรกิจเกษตรและผู้ประกอบการท่องเที่ยวเพื่อวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ CSA ในตลาดระดับพรีเมียม

12.6 เส้นทางสู่การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและการค้าระหว่างประเทศ

การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดน่านเชื่อมโยงกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น โครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ เช่น การปรับปรุงสนามบินนานาชาติและการขยายทางหลวงหมายเลข 101 จะช่วยเพิ่มการเข้าถึงการขนส่งสำหรับการส่งออกเกษตรกรรม (World Highways, 2024)

นอกจากนี้ โครงการการค้าข้ามพรมแดน (ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน - NEDA) จะช่วยเสริมการเชื่อมโยงกับลาว เวียดนาม และจีน เพิ่มศักยภาพในการส่งออก

12.6.1 คำแนะนำสำคัญด้านโครงสร้างพื้นฐานและการค้า

- (1) ใช้ประโยชน์จากการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานและลดต้นทุนการขนส่ง
- (2) สนับสนุนการปฏิบัติตามข้อกำหนดการค้าข้ามพรมแดนเพื่อช่วยธุรกิจเกษตรในน่านให้สอดคล้องกับมาตรฐานความปลอดภัยอาหารของอาเซียน
- (3) ลงทุนในแพลตฟอร์มการค้าดิจิทัล รวมถึงโซลูชันการค้าผ่านอินเทอร์เน็ตและเครื่องมือข้อมูลตลาดแบบตามเวลาจริง
- (4) เส้นทางสำหรับการขยาย CSA และการลงทุนทางธุรกิจเกษตรในจังหวัดน่าน

12.7 การขยายการเงินที่ยั่งยืนตามสภาพภูมิอากาศและโมเดล PPP

เพื่อขยายการนำ CSA มาใช้และการเติบโตของธุรกิจเกษตร จะต้องมีการขยายและหลากหลายกลไกการเงินที่เป็นนวัตกรรม โมเดลการเงินหลักที่สำคัญได้แก่:

- (1) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC): สินเชื่อขนาดเล็กและการเงิน CSA สำหรับเกษตรกรรายย่อย
- (2) ADB และ IFAD: โครงการการลงทุนสำหรับ SMEs ในห่วงโซ่อุปทานเกษตรกรรม
- (3) โมเดล PPP: การส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนในกระบวนการแปรรูปโกโก้ที่เน้น CSA การผลิตน้ำมันหอมระเหย และโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

12.8 แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในระดับโลกสำหรับการนำ CSA มาใช้ในจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านสามารถใช้โมเดลธุรกิจเกษตรจากทั่วโลกเพื่อเสริมสร้างห่วงโซ่คุณค่าของตน:

- (1) โมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green (BCG) ของประเทศไทย: การสนับสนุน CSA การเกษตรอินทรีย์ และการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- (2) โมเดลนวัตกรรมเกษตรและห่วงโซ่คุณค่าที่ครอบคลุม: การประกันการรวมเกษตรกรรายย่อยเข้ากับห่วงโซ่อุปทานที่มีมูลค่าสูง
- (3) กรอบงานห่วงโซ่คุณค่าเกษตรและอาหารระดับโลก (UNIDO): การสนับสนุนการรับรอง CSA การติดตามย้อนกลับ และการลงทุนที่นำโดย PPP

12.9 การดำเนินการกลยุทธ์ธุรกิจเกษตรอย่างครบวงจร

การมีแนวทางที่เป็นระบบเป็นสิ่งสำคัญในการปลดล็อกศักยภาพของ CSA และการพัฒนาธุรกิจเกษตรในจังหวัดน่านให้เต็มถึงขั้นตอนหลักในการดำเนินการประกอบด้วย:

- (1) พัฒนาแรงจูงใจในการลงทุน CSA เพื่อสนับสนุนโมเดลการเงินที่เป็นมิตรกับสภาพภูมิอากาศสำหรับเกษตรกร
- (2) ขยายโครงสร้างพื้นฐานธุรกิจเกษตร รวมถึงศูนย์แปรรูปอาหารและสถานที่เก็บสินค้าควบคุมอุณหภูมิ
- (3) เสริมสร้างการเข้าถึงตลาดดิจิทัล เชื่อมโยงธุรกิจเกษตรในน่านกับแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซในอาเซียนและทั่วโลก
- (4) ส่งเสริมโปรแกรมทางเลือกในการดำรงชีวิต เช่น การผลิตน้ำผึ้ง น้ำมันหอมระเหยอินทรีย์ และกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- (5) ส่งเสริมโมเดลธุรกิจเกษตรที่ครอบคลุม สนับสนุนสหกรณ์เกษตรกรรายย่อยและการนำ CSA โดย SMEs

13. เอกสารอ้างอิง

13.1 รายงานและสื่อสิ่งพิมพ์

Asian Development Bank. (2020). Technical assistance for climate-smart agriculture in Thailand. Manila, Philippines: Asian Development Bank. Retrieved from <https://www.adb.org/projects/54148-001/main>

Asian Development Bank. (2021). Country operations business plan: Thailand, 2021–2023. Manila, Philippines: Asian Development Bank. Retrieved from <https://www.adb.org/documents/thailand-country-operations-business-plan-2021-2023>

Asian Development Bank. (2021). Country partnership strategy for Thailand (2021–2025). Manila, Philippines: Asian Development Bank. Retrieved from <https://www.adb.org/documents/thailand-country-partnership-strategy-2021-2025>

Asian Development Bank. (2021). TA 9993 inception report. Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Alternative crop selection report. Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Benefit-cost assessment of alternative crops. Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Compendium of CSA practices for highlands. Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Monitoring and evaluation report for CSA practices. Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Multi-criteria analysis of CSA practices. Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Workshop report on agribusiness standards (CB3). Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Asian Development Bank. (2024). Workshop report on gender-conscious CSA (CB1). Manila, Philippines: Asian Development Bank.

TA 9993-THA:

โครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตรเพื่อ
เพิ่มการฟื้นตัวและความยั่งยืนในพื้นที่สูง

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit. (2019). Sustainable rice platform initiative in Thailand. Bonn, Germany: GIZ. Retrieved from <https://www.sustainablerice.org/>

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit. (2019). Thai-German climate programme. Bonn, Germany: GIZ. Retrieved from https://www.thai-german-cooperation.info/en_US/thai-german-climate-programme-tgcp/

Digital Economy Promotion Agency. Investment bulletin on Thailand's agribusiness. Retrieved from <https://www.depa.or.th/>

Food and Agriculture Organization. (2017). Country programming framework for Thailand (2017–2021). Bangkok, Thailand: FAO. Retrieved from <https://www.fao.org/3/i8703en/i8703EN.pdf>

Food and Agriculture Organization. FAO statistical database. Retrieved from <https://www.fao.org/faostat/en/>

International Fund for Agricultural Development. (2021). Country strategic opportunities programme (COSOP) for Thailand. Rome, Italy: IFAD. Retrieved from <https://www.ifad.org/en/web/knowledge/-/thailand-country-strategic-opportunities-programme-2021-2025>

International Trade Centre. Thailand trade data. Retrieved from <https://www.trademap.org/>

Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2017). Climate change in agriculture strategy (2017–2021). Bangkok, Thailand: Ministry of Agriculture and Cooperatives. Retrieved from http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/strategy/climate_change.pdf

Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2018). National strategy on agriculture (2018–2037). Bangkok, Thailand: Ministry of Agriculture and Cooperatives. Retrieved from <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/strategy/strategy.pdf>

National Economic and Social Development Council. (2017). 12th national economic and social development plan (2017–2021). Bangkok, Thailand: NESDC. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9640

Office of Agricultural Economics, Thailand. Agricultural market data. Retrieved from <http://www.oae.go.th/>

Office of the Board of Investment. (2015). Thailand investment promotion strategy (2015–2021). Bangkok, Thailand: BOI.

Office of the Board of Investment. (2018). Eastern economic corridor (EEC) development plan. Bangkok, Thailand: BOI. Retrieved from <https://www.eeco.or.th/en>

Royal Thai Government. (2017). Thailand 4.0 economic model policy framework. Bangkok, Thailand: Royal Thai Government. Retrieved from <https://thaiembdc.org/thailand-4-0-2/>

Statista. Agriculture in Thailand – Market size and forecast. Retrieved from <https://www.statista.com/>

Thailand Ministry of Commerce. Trade and market reports. Retrieved from <https://www.moc.go.th>

Thailand Ministry of Foreign Affairs. (2015). ASEAN economic community (AEC) blueprint 2025. Jakarta, Indonesia: ASEAN Secretariat. Retrieved from <https://asean.org/asean-economic-community/>

Thailand Ministry of Foreign Affairs. (2020). Regional comprehensive economic partnership (RCEP) agreement. Jakarta, Indonesia: ASEAN Secretariat. Retrieved from <https://rcepsec.org/>

Thailand National Economic and Development Authority. (2019). Development programs and initiatives in Thailand's northern region. Bangkok, Thailand: NEDA. Retrieved from <https://www.neda.or.th/>

USDA Foreign Agricultural Service. Thailand grain and feed update. Retrieved from <https://www.fas.usda.gov/>

World Bank. (2020). Thailand agricultural development strategy review. Washington, D.C.: World Bank. Retrieved from <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/741041637015291664/thailand-agricultural-development-strategy-review>

World Bank. Climate-smart agriculture implementation brief. Retrieved from <https://www.worldbank.org/>

World Bank. Climate-smart agriculture investment plans: Bringing CSA to life. Retrieved from <https://documents.worldbank.org/>

13.2 General Websites Consulted

Climate-Data.org

CCAA-AIT

Mae Fah Luang Foundation

ADB TA-9993 THA – Climate Change Adaptation in Agriculture

Village Funds Thailand